

De Bibob-gids

Praktische handleiding voor het inrichten van het Bibob-proces

Versie: november 2021

Gebruikte afkortingen

abbb	algemene beginselen van behoorlijk bestuur
ACM	Autoriteit Consument en Markt
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
Awb	Algemene wet bestuursrecht
Bibob	Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BVH	Basisvoorziening Handhaving
BVO	Basis Voorziening Opsporing
DPIA	Data Protection Impact Assessment
EURIEC	Euregionaal Informatie- en Expertise Centrum
FIOD	Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienst
HKS	Herkenningsstelsel
iRC	Internet researcheren in de Cloud
LBB	Landelijk Bureau Bibob
OM	Openbaar Ministerie
OvJ	Officier van Justitie
PEP	Publicly Exposed Persons (Nederlands: Publiek Prominente Personen)
PIA	Privacy Impact Assessment
RIEC	Regionale Informatie en Expertise Centra
SFO	Strafrechtelijk Financieel Onderzoek
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
UBO	Ultimo Beneficial Owner (uiteindelijk gerechtigde)
VOG	Verklaring omtrent Gedrag
Wob	Wet openbaarheid van bestuur
Wpol.	Wet Politiegegevens

Inhoudsopgave

1. Inleiding	6
2. Bibob-wetgeving: achtergrond	6
2.1 Uitbreiding onderzoeksmogelijkheden	7
2.2 Landelijk Bureau Bibob	8
2.3 Uitbreiding rol LBB	9
3. Opzetten Bibob-onderzoek	10
3.1 Inleiding	10
3.2 Bibob-beleidslijn	10
3.3 De vijf objecten	13
3.4 Inrichten van Bibob-organisatie?	15
3.5 Werkinstructies, processen en stroomschema's	18
4. Bibob-onderzoek: praktisch	20
4.1 De vier criteria bij Bibob-onderzoek	20
4.2 Bibob-vragenlijst	21
4.3 Bibob-casus beoordeling	22
4.4 Training	22
4.5 Lichte en zware Bibob-toets	23
4.6 RIEC	24
5. Financiële analyse	25
5.1 Inleiding	26
5.2 Financieringsstructuur	27
5.3 Ondernemingsstructuur	28

5.4	Het zakelijk samenwerkingsverband	29
5.5	Buitenlandse financiering	31
5.5.1	Achtergrond	31
5.5.2	Vragen over de financiering	32
5.5.3	Buitenlandse lening: formele eisen	33
5.6	Financiële leeswijzer	36
5.7	Fiscale boetes	36
5.7.1	Verzuimboetes	37
5.7.2	Vergrijpboetes	42
5.7.3	Geen strafvervolgning (verzuim of vergrijp)	43
5.8	Witwassen	44
5.8.1	Loanback constructie	45
6.	Besluitvorming en de wet Bibob	46
6.1	Algemene beginselen van behoorlijk bestuur	47
6.2	Documenteren van de besluitvorming	48
6.2.1	Verlenen van de vergunning	48
6.2.2	Buiten behandeling stellen van een aanvraag	49
6.2.3	Weigeren van de vergunning op de a - grond	51
6.2.4	Vergunning weigeren op grond van de b-grond	54
6.2.5	Plegen strafbaar feit tot verkrijging of behoud van een vergunning	55
6.3	Voorschriften verbinden aan de vergunning	57
6.4	Zienswijzemoogelijkheid	57
6.5	WOB-verzoek	58
7.	De bronnen	61
7.1	Categorieën informatiebronnen	62
8.	Onderzoekssoftware	67
9.	Privacy: DPIA en AVG-proof	69
9.1	DPIA en AVG: achtergrond	69
9.2	Aandachtspunten: privacy en vertrouwelijkheid	71
9.3	Voorgenomen gegevensverwerkingen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
9.4	Betrokken partijen	74
9.5	Technieken en methoden van de gegevensverwerkingen	76
9.6	Bewaartermijnen	76
10.	Conclusie en aanbevelingen	77
11.	Bronvermelding	81
12.	Auteurs	81
Annexe 1.	Bronnen	83
A.1	Bronnen: algemene informatie	83

A.2 Bronnen: nieuws en social media	84
A.3 Bronnen: gemeentelijke informatie	84
A.4 Bronnen: financiële informatie	84
A.5 Bronnen: informatie van derden	85
A.5.1 Derden: Justitie	85
A.5.2 Derden: Politie	85
A.5.3 Derden: Belastingdienst	86
A.5.4 Derden: Inspectie SZW en UWV	87
A.5.5 Derden: Douane en Koninklijke Marechaussee	87
A.6 Bronnen: buitenland	87
A.7 Online buitenlandse bronnen	88
ANNEXE 2. AVG- Verwerking persoonsgegevens	90
ANNEXE 3. Financiële leeswijzer	91

1. Inleiding

In mei 2021, tijdens een gesprek over een samenwerking tussen de Bibob-Academie en Noctua, bleek dat er veel expertise is bij de medewerkers van beide organisaties. Wij willen graag onze kennis delen en zo ontstond het idee van het schrijven van deze Bibob-gids.

Deze Bibob-gids 2021 die voor u ligt is het eerste product van onze samenwerking.

Waarom deze praktische handleiding?

Mits goed toegepast en uitgevoerd kan de Wet Bibob een geweldig instrument zijn om georganiseerde criminaliteit en daarmee het gevolg, de ontwrichting van de samenleving, te bestrijden.

Deze gids is voor het succesvol inrichten van de Bibob-afdeling binnen een organisatie. Niet alleen inrichten, maar ook het up to date houden in een snel veranderende wereld. Feiten, bronnen en instrumenten zijn op een rij gezet. In Ikea terminologie: het is de Bibob-bouwtekening.

Beschreven zijn de achtergronden, het inrichten van het proces, de praktische uitvoering, de beschikbare techniek en het doen van de financiële analyse. Dit wordt gelardeerd met weetjes, nieuws en anekdotes. Wij rekenen erop dat wij hiermee het niveau van controle verhogen en daarnaast bewustwording creëren bij leidinggevenden over de complexiteit van de werkzaamheden van de Bibob-medewerkers en coördinatoren.

Wij leveren hiermee een bijdrage aan de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit en het voorkomen van de ondermijning van de samenleving.

Wij wensen u veel leesplezier en succes bij de uitvoering van de Wet Bibob.

2. Bibob-wetgeving: achtergrond

De Wet Bibob is een (preventief) bestuursrechtelijk instrument om de integriteit van overheden te beschermen. Verwevenheid van de bovenwereld met de onderwereld moet worden bestreden. In dit kader kunnen bestuursorganen (gemeente en provincie, in dit artikel te noemen ‘gemeenten’) de achtergrond van bijvoorbeeld de aanvrager- of ontvanger van vergunningen en diens zakelijke omgeving onderzoeken. Door toepassing van de Wet Bibob wordt voorkomen dat gemeenten ongewild en onbewust criminele activiteiten faciliteren.

De reikwijdte van de Wet Bibob is per 1 augustus 2020 vergroot. De Wet Bibob is op veel meer trajecten van toepassing verklaard en van gemeenten wordt meer initiatief verwacht.

2.1 Uitbreiding onderzoeksmogelijkheden

De recente (1 augustus 2020) en toekomstige wettelijke uitbreiding van de Wet Bibob (naar verwachting op 1 januari 2022) verbetert de mogelijkheden tot het doen van gedegen onderzoek.

Doel van de uitbreiding: meer controlemogelijkheden.

Op basis van de nieuwe Wet Bibob mogen ook de gegevens van de volgende derden worden onderzocht en ingezien:

- degene die direct of indirect leiding geeft of heeft gegeven aan betrokkene;
- degene die direct of indirect zeggenschap heeft of heeft gehad over betrokkene;
- degene die direct of indirect vermogen verschaft of heeft verschaft aan betrokkene;
- degene die als leidinggevende, beheerder, bedrijfsleider of vervoersmanager is of zal worden vermeld op de beschikking die is aangevraagd of is gegeven;
- degene die redelijkerwijs met betrokkene gelijk kan worden gesteld op grond van zijn feitelijke invloed op de betrokkene (oftewel degene die vermoed wordt in een ‘zakelijk samenwerkingsverband’ te staan tot de betrokkene).

Voordeel: Dat de toegang tot justitiële gegevens over de omgeving van de betrokkene is vergroot, zal de effectiviteit en efficiëntie van het Bibob-onderzoek van gemeenten fors vergroten. Na de uitbreiding (verwacht) op 1 januari 2022 van de Wet Bibob kan ook informatie van de Belastingdienst over o.a. de financier worden verkregen voor wat betreft opgelegde vergrijpboetes. De Belastingdienst heeft nu een passieve informatieplicht (leveren van informatie als hierom wordt

gevraagd). Dit wordt uitgebreid naar een actieve informatieplicht, waar de Belastingdienst uit eigen beweging informatie verstrekt.

Nu de wettelijke mogelijkheden voor gemeenten tot het doen van diepgravend eigen onderzoek zijn uitgebreid, heeft het Landelijk Bureau Bibob (LBB) het recht om een aanvraag van een gemeente of provincie voor een Bibob-advies af te wijzen wanneer de gemeente niet aantoont kwalitatief goed eigen onderzoek te hebben verricht. De praktijk, om bij onvoldoende eigen onderzoek, de verantwoordelijkheid af te schuiven op het LBB, lijkt hiermee voorbij. Gemeenten dienen zelfstandiger te worden, dat wil zeggen, een eigen afweging te maken op basis van de Bibob-analyse, in plaats van de beoordeling chronisch over te laten aan het LBB. Dit vraagt om een wijziging van gedrag en is altijd lastig te realiseren maar essentieel voor het resultaat.

2.2 Landelijk Bureau Bibob

Het LBB is onderdeel van Justis van het Ministerie van Justitie en Veiligheid en voert op verzoek van gemeenten onderzoeken uit op grond van de Wet Bibob. Het LBB is door de jarenlange onderzoekservaring uitgegroeid tot hét expertisecentrum op het gebied van de Wet Bibob.

Het LBB heeft twee wettelijke taken:

- adviseren van overheden over de mate van gevaar van misbruik van beschikkingen, zoals vergunningen en ontheffingen, subsidies, overheidsopdrachten en vastgoedtransacties;
- overheden voorlichten over de toepassing van de Wet Bibob.

De adviezen van het LBB hebben twee belangrijke voordelen: 1) ze komen op onafhankelijke wijze tot stand en 2) er gaat een uniformerende werking vanuit. Het LBB-advies draagt eraan bij dat de Wet Bibob in het hele land zoveel mogelijk op dezelfde manier wordt uitgelegd. Dit komt de rechtszekerheid van de betrokkenen ten goede. Doorlooptijden vormen een constante uitdaging om deze te halen (12 weken is meer regel dan uitzondering), waarbij het LBB sterk afhankelijk is van de snelheid waarmee haar partners hun informatie aanleveren.

Het LBB verricht zelf geen financiële onderzoeken binnen de toepassing van de Wet Bibob. Gebruikt worden resultaten van fiscale en/of financiële onderzoeken en/of vonnissen hieromtrent. Gemeenten zijn aangewezen op de eigen financiële expertise, als deze niet toereikend is dient men deze in te huren.

2.3 Uitbreiding rol LBB

Onder de oude Wet Bibob had alleen het Openbaar Ministerie (OM) het recht om bestuursorganen (gemeenten) te tippen dat aanleiding bestaat tot een Bibob-onderzoek. Onder de huidige wet kan het LBB direct zelf de gemeente tippen, vanuit de relevante informatie die zij als spil in het geheel binnenkrijgt. Een tip is een korte e-mail of brief aan het bestuursorgaan waarin de te onderzoeken (rechts)persoon wordt genoemd. Een methodiek die een brug slaat tussen centrale en lokale informatie.

Naar aanleiding van een tip doet de gemeente het Bibob-onderzoek.

Wanneer het voorgaande de risico's nog onvoldoende in beeld brengt kan het LBB om advies worden gevraagd. Het LBB heeft een snellere toegang tot met name gesloten bronnen dan de gemeente, waaronder het OM, opsporingsinstanties, inspecties, uitkeringsinstanties (UWV), Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienst (FIOD) en Belastingdienst.

Noot: vaak verstrekken diverse instanties (Belastingdienst, FIOD, Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), UWV) hun informatie in het kader van de Wet Bibob enkel aan het LBB. Ze leveren vaak niet informatie rechtstreeks aan gemeenten. Hierdoor worden gemeenten gedwongen een advies aan te vragen aan het LBB hetgeen vertragend werkt en het LBB enkel doorgeefluik is/blijft.

Het LBB heeft vanaf 1 augustus 2021, naast de reguliere/bestaande, ook de volgende leveranciers van informatie:

- de Inspectie Leefomgeving en Transport;
- de Kansspelautoriteit;
- de Autoriteit Consument en Markt (ACM);
- het Ministerie van Landbouw, natuur en voedselkwaliteit;
- het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Daar komt bij dat het LBB persoonsgegevens mag verstrekken aan gemeenten in de volgende gevallen:

- een (mogelijk) bestuurlijk beboetbare overtreding;
- bij het doen van aangifte van een (mogelijk) begaan strafbaar feit.

Voordeel: de rol van het LBB in het Bibob-onderzoek is verbeterd, het LBB heeft met de toegang tot meer informatiebronnen een spilfunctie. Informatie die met gemeenten kan worden gedeeld op basis waarvan lokale criminaliteit kan worden aangepakt door de gemeenten zelf.

3. Opzetten Bibob-onderzoek

Het ruime begrip ondermijning heeft in zijn kern betrekking op het verzwakken, het misbruiken en het ontwrichten van maatschappelijke structuren. Het uit zich in een verstremgeling van onder- en bovenwereld, waarbij de macht van het criminele geld zich soms op letterlijk moorddadige wijze laat voelen. Vaker is die verstremgeling veel minder zichtbaar en moeilijker grijpbaar.

Ondermijnende criminaliteit kent veel verschijningsvormen, zoals mensenhandel en arbeidsuitbuiting, milieucriminaliteit, wapenhandel, illegaal gokken en zorgfraude. In Nederland zijn de drugsproductie en -handel de motor van deze ondermijnende criminaliteit, vooral vanwege de grote sommen (contant) geld die er in deze wereld omgaan en die ergens terecht moeten komen.

3.1 Inleiding

De gemeente kan de Wet Bibob alleen toepassen indien dat vooraf is aangegeven. Iedere gemeente dient dus welbewust te besluiten, waarvoor een Bibob-onderzoek is vereist.

In essentie is het doel van een Bibob-onderzoek (financiële) gegevens te combineren en te analyseren, zodat een totaalbeeld ontstaat. Een volledig plaatje van:

1. de integriteit van de betrokken personen;
2. de financiële situatie (de investering), alsmede;
3. de transparantie van de bedrijfs- en organisatiestructuur en wie daar achter zitten.

3.2 Bibob-beleidslijn

De Wet Bibob toepassen vereist de vastlegging daarvan in een Bibob-beleidslijn.

De gemeenten met een vastgestelde Bibob-beleidslijn kunnen worden ingedeeld in (ruwweg) 3 categorieën:

1. **Geen verdere implementatie:** een vastgestelde Bibob-beleidslijn, maar er is/wordt geen gebruik van gemaakt. Dat wil zeggen er is geen verdere implementatie van de Wet Bibob doorgevoerd.
2. **Passieve toepassing:** de gemeente past de Wet Bibob pas toe nadat men signalen heeft ontvangen:
 - over de integriteit van de aanvrager c.q. zijn zakelijke relaties;
 - dat er geen transparantie van de financiering, bedrijfs- en/of organisatiestructuur is.
3. **Actieve toepassing:** de gemeente past te allen tijde de Wet Bibob toe en reikt daarvoor een Bibob-vragenlijst aan de aanvrager uit ter invulling.

In de Bibob-beleidslijn geeft de gemeente aan op welke wijze de Wet Bibob wordt ingezet. Dit schept duidelijkheid voor ondernemers die met een Bibob-onderzoek worden geconfronteerd. Bovendien schept het een helder kader voor de toetsing door de Bibob-coördinator in een concreet geval.

Welke activiteiten komen er in de Bibob-beleidslijn?

Bij de start van de Wet Bibob werden logische branches benoemd, zoals coffeeshops, seksinrichtingen (inclusief escortbedrijven), horecagelegenheden, smart- en headshops. De crimineel heeft het werkterrein inmiddels verlegd naar andere bedrijfstakken om daaronder de criminele activiteiten te ontplooiën. Uitbreiding is hierop gevolgd in de Bibob wetgeving in 2013 en 2020 en is aanstaande in 2022.

“Bij ons is de Wet Bibob goed geregeld. Iedereen weet dat vechtsportgala’s een magneet zijn voor criminelen en om die reden doen wij diepgaand onderzoek naar de integriteit van de organisatoren, sponsors en de belangrijkste deelnemers!”, sprak een gemeenteambtenaar van een middelgrote gemeente. Dit is een duidelijk geval van window dressing. De gemeente toont hiermee aan een Bibob beleid te hanteren, gek genoeg op een event dat er nog nooit is geweest. Beter is het om evenementen in zijn algemeenheid op te nemen in de Bibob-beleidslijn. Intern kan verwezen worden naar o.a. vechtsportgala’s of OMG- (Outlaw Motorcycle Gangs) gerelateerde evenementen, of die vanaf een bepaalde ondergrens aan exploitatiekosten, of vanaf een minimaal aantal bezoekers Het is niet wenselijk de toepassing van de Wet Bibob bij evenementen te koppelen aan de risico-indeling van evenementen (A-B-C), vaak openbare orde gerelateerd. Bij een kleinschalig risico-evenement (A) kan wel degelijk sprake zijn van witwassen.

Anekdote: “In Apeldoorn zijn zoveel kapperszaken, dat zelfs de apen uit De Apenheul een modern kapsel kunnen krijgen.”, zei een Bibob-medewerker tegen ons in 2018. Uit een recent artikel blijkt dat het probleem nog steeds bestaat, sterker nog in 2020 nam het aantal kapperszaken verder toe. Er is geen

bevolkingsgroei die de groei rechtvaardigt.

<https://www.destentor.nl/apeldoorn/verdacht-aantal-kapperszaken-in-apeldoorn-blijft-maar-stijgen-onderzoek-loopt-spaak-a35ebc06/>

Hoe werkt dit? Bij witwassen wordt een schijnbaar legale herkomst aan crimineel contant geld gegeven. Dit gebeurt bij kleine ondernemingen waar het gebruik van contant geld zeer gebruikelijk is, bijvoorbeeld nagelstudio's, kappers of ijssalons. Deze bedrijfjes kunnen in het bezit zijn van de crimineel zelf of van stromannen van de crimineel. Omzet wordt gefingeerd. Contant crimineel geld wordt gemengd met de legale omzet van het bedrijf. Het totaalbedrag wordt als de gerealiseerde omzet opgevoerd richting Belastingdienst.

Nieuws: een gemeente heeft de autobedrijven binnen haar gemeente vergunningplichtig gemaakt. Met ingang van 1 december 2021 moeten alle autobedrijven een exploitatievergunning hebben. Daardoor is de Wet Bibob van toepassing en worden al deze bedrijven door de gemeente gescreend:

- Welke activiteiten vinden plaats?
- Wie zijn daarbij betrokken?
- Met welk geld is de onderneming gefinancierd?
- Worden contante transacties aan de FIU gemeld?
- Sluiten de fiscale aangiften op de jaarrekening of kolommenbalans?

De vergunningsplicht leidde ertoe dat veel malafide bedrijven vertrokken. Het aantal autobedrijven liep terug van 88 naar 71 in korte tijd. Bij een inval trof de Politie achter de gevels hennepkwekerijen, gestolen auto's en illegaal wonende arbeidsmigranten aan.

<https://www.ed.nl/geldrop-mierlo-nuenen/nuenen-strijdt-tegen-criminele-autobedrijven-op-eeneind-wat-in-20-jaar-tijd-is-verloederd-heb-je-niet-in-een-jaar-opgeknapt-ab60ee87/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

Weetje: Er wordt jaarlijks bijna 13 miljard euro crimineel geld witgewassen in Nederland, waarvan het grootste deel afkomstig is uit Nederland. Dat blijkt uit onderzoek van hoogleraar economie Brigitte Unger van de Universiteit Utrecht <https://www.accountant.nl/nieuws/2019/11/bijna-13-miljard-euro-per-jaar-witgewassen-in-nederland/>

Hoe de Bibob-beleidslijn vast te stellen?

Actieve toepassing van de Wet Bibob

Als door het gemeentebestuur is gekozen voor de actieve (bredere) toepassing van de Wet Bibob is het van belang om er ook 'klaar voor te zijn'. Dat wil zeggen:

1. Hebben de afdelingen en/of de medewerkers voldoende kennis (en voldoende tijd om de werkzaamheden uit te voeren)?
2. Is de juridische en financiële know-how aanwezig?

3. Zijn afdoende privacy- en informatiebeveiliging maatregelen getroffen?
4. Is er toegang tot bronnen en zijn er tools voor onderzoek?

Indien wordt gekozen voor een actief Bibob-beleid dan is het belangrijk dat deze vragen positief worden beantwoord.

Passieve toepassing van de Wet Bibob

Bij de passieve toepassing van de Wet Bibob wordt de naleving daarvan wordt enkel gecontroleerd n.a.v. ontvangen (interne/externe) signalen.

Het risico is dat hiermee de gemeente de regie uit handen geeft. De gemeente wacht op signalen die veelal intern niet worden herkend en erkend. Externe signalen moeten komen van o.a. Politie en Belastingdienst. Deze signalen worden niet of nauwelijks proactief afgegeven, omdat dit bij die organisaties geen prioriteit heeft of omdat het wettelijk (nog) niet geregeld is. Bij een passieve toepassing ziet de gemeente het vaak niet of te laat en is het kwaad al geschied.

Een passieve toepassing vereist van de betreffende afdelingen evengoed kennis van de Wet Bibob op de betreffende onderdelen. De ervaring leert dat kennis vaak ontbreekt vanwege het passieve karakter waarvoor is gekozen. Het is aan te raden om ook bij de passieve toepassing van de Bibob-beleidslijn een Bibob-scan uit te voeren, zie hierna onder paragraaf 3.4.

Belangrijk om te realiseren dat de Bibob-beleidslijn en de interne uitvoering ervan direct met elkaar verbonden zijn.

Weetje: Succesfactoren: al bij het opstellen van het Bibob-beleid zijn succesfactoren te benoemen die bepalend kunnen zijn voor het succesvol uitvoeren van beleid. Bedenk dat het buiten de deur houden van malafide aanvragers, door de adequate toepassing van de Wet Bibob, ook een succes is: alleen dit is moeilijk meetbaar. Gemeenten noemen zelf het belang van bestuurlijk draagvlak. Dit voorkomt dat het bij het opstellen van beleid blijft en helpt om de uitvoering daadwerkelijk vorm te geven. Hier kunnen gemeenten zelf aan bijdragen door onderling succesverhalen en bedreigingen uit te wisselen. Ook het opstellen van criminaliteitsbeelden (door de RIEC's) is een belangrijke randvoorwaarde: zonder een helder zicht op de problematiek is het opstellen van beleid weinig effectief.

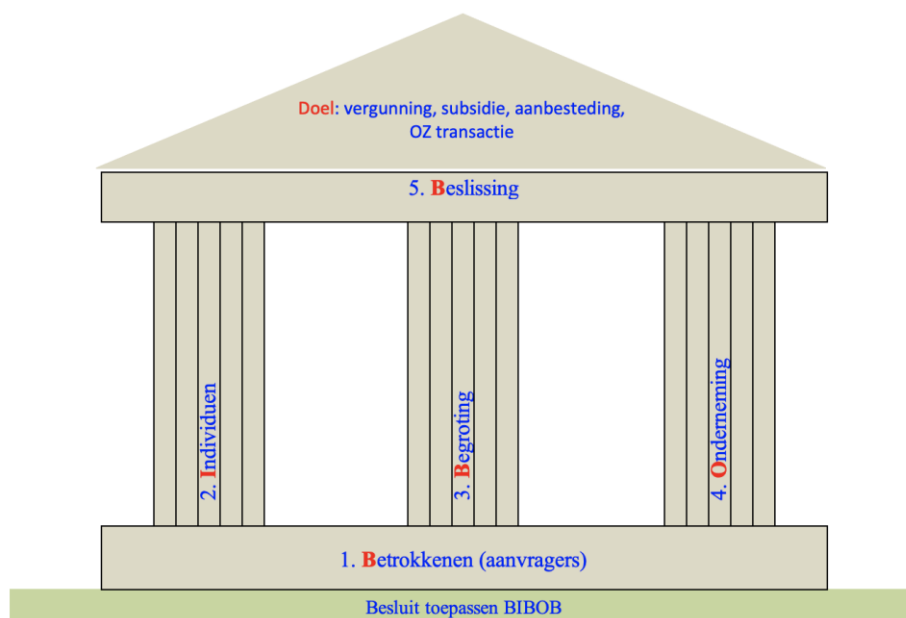
3.3 De vijf objecten

Het onderzoek dient volledig en weldoordacht te gebeuren. Dit kan worden gevisualiseerd met het Bibob-huis. Het dak van een huis wordt gedragen door muren die op een fundering zijn geplaatst. Het moet een stevig bouwwerk zijn om het dak te kunnen dragen en om ervoor te zorgen dat het duurzaam is. Dit principe geldt ook voor een Bibob-analyse, ieder object moet stevig genoeg zijn om de uiteindelijke conclusie te kunnen dragen. Indien één van de vijf objecten ontbreekt of zwak is dan bestaat de kans dat dit huis instort. Ofwel dat de analyse de conclusie niet kan dragen.

Wat zijn de 5 objecten van het Bibob-huis?

1. Betrokkenen (de aanvrager)	= fundering
2. Individuen (uit het zakelijk samenwerkingsverband)	= pilaar
3. Begroting (financiering)	= pilaar
4. Onderneming(en) (bedrijf en entiteit)	= pilaar
5. Beslissing	= draagbalk voor het dak

Deze woorden zijn bewust gekozen, de beginletters vormen het acroniem Bibob, een geheugensteun.

Met deze 5 objecten in het achterhoofd, is het doel om de Bibob-dossiers gestructureerd te analyseren. Dat begint met de door de aanvrager verstrekte antwoorden op het Bibob-vragenformulier over o.a. betrokkene, leiding, zeggenschap en financiering en de bescheiden welke moeten worden bijgevoegd.

Gebruik makend van de interne en externe bronnen kan de verstrekte informatie worden geverifieerd. Middels analyse bekijkt de onderzoeker of de verstrekte gegevens volledig en juist zijn. Met de financiële analyse wordt beoordeeld wat ontbreekt er in de informatie? Anders gezegd duiden de cijfers erop dat er essentiële informatie is achtergehouden. In dat geval kunnen aanvullende vragen worden gesteld aan de betrokkene.

Nieuws: aangegeven was een lening van € 55.000 bij de aanvraag van de vergunning voor 4 horecagelegenheden in Arnhem. Verzwegen waren een lening van € 360.000 en een bedrag in contant geld van € 45.000, verkregen van de 65 jarige ´klusjesman´. Voor de burgemeester van Arnhem aanleiding om de 4 gelegenheden te sluiten.

<https://www.gelderlander.nl/arnhem-e-o/klusjesman-van-koningin-van-de-korenmarkt-stak-tonnen-in-haar-cafes-a60d3df8/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

3.4 Inrichten van Bibob-organisatie?

Sinds de invoering van de Wet Bibob (2003) blijft het aantal gemeenten dat Bibob-beleid heeft opgesteld achter bij de oorspronkelijke verwachtingen. Dit betekent dat een grote groep gemeenten (tussen de 35 procent en de 45 procent) geen beleid heeft en de wet dus niet toepast. De wet laat dit ook toe. Van de gemeenten die wel beleid hebben, maken niet alle gemeenten actief gebruik van de mogelijkheden die de wet biedt. (bron: *Aan de slag met BIBOB, Onderzoek naar knelpunten in de toepassing van de, Wet BIBOB door gemeenten*, Inspectie Openbare Orde en Veiligheid, maart 2011). Inmiddels kan gesteld worden dat hoe langer hoe meer gemeenten gebruik maken van de Wet Bibob, mede door de ondersteuning die de RIEC's hierbij bieden.

De Wet Bibob is en blijft facultatieve wetgeving. Gemeenten mogen de Wet Bibob toepassen en als ze dat doen mogen ze zelf bepalen waarop ze de Wet Bibob willen toepassen. Deze noodzaak moet voortvloeien uit de overtuiging hiermee een structurele bijdrage te willen leveren aan de aanpak van ondermijning en zich daardoor weerbaarder te kunnen opstellen tegen criminele inmenging. De drijfveer moet niet enkel angst zijn: wanneer de gemeente geen Bibob-beleid heeft dat de gemeente het afvoerputje van de regio dreigt te worden.

De Bibob-beleidslijn blijkt echter in veel gemeenten een papieren tijger te zijn. De gemeente zegt de Wet Bibob toe te passen op specifieke of alle onderdelen. In de praktijk zijn één of meer van onderstaande redenen van toepassing:

- 1) geen of onvoldoende kennis in huis;
- 2) implementatie van de Wet Bibob is onvoldoende;
- 3) “sense of urgency” of capaciteit ontbreekt;

4) het onderzoeksresultaat is juridisch niet te onderbouwen, bijvoorbeeld omdat een audit trail van alle genomen stappen ontbreekt.

Het gevolg is dat toepassing van de Wet Bibob niet op een rechtmatige en adequate manier mogelijk is.

Malafide vergunningaanvragers weten deze gemeenten makkelijk op te sporen om vervolgens te ervaren dat hun geen strobreed in de weg wordt gelegd om een stroman of een wazige financiële constructie op te voeren ter verkrijging van diezelfde vergunning. Dit is ondermijning ten top, waarbij de overheid feitelijk de crimineel aan het faciliteren is en letterlijk aan de zijlijn staat.

Hoe ervoor te zorgen dat de Bibob-wetgeving goed is geïmplementeerd?

Is de Bibob-organisatie binnen de gemeente goed geregeld?

Een snelle en gemakkelijke methode is om de Bibob-organisatie te beoordelen aan de hand van een vragenlijst. De vragen gaan over diverse onderwerpen in relatie tot de Wet Bibob. Voorbeelden van vragen zijn:

- **Vastlegging:** hoe is de Wet Bibob in de regelgeving vastgelegd en is dit afdoende?
- **Beoordelingen:** wie doet wat binnen de organisatie en wat wordt uitbesteed?
- **Bronnen:** welke interne en externe bronnen worden geraadpleegd?
- **Toezicht en handhaving:** wordt er alleen een vergunning afgegeven of is er een controle op de naleving ervan?
- **Financiën:** is er voor de toepassing van de Wet Bibob budget beschikbaar?
- **Financiële beoordeling:** wie doet de financiële beoordeling van de Bibob-aanvraag?
- **Werkproces Bibob:** wordt de werkwijze geborgd in een praktisch werkproces?
- **Monitoring:** hoe worden Bibob-dossiers over tijd in de gaten gehouden?

Het is sterk aan te raden om de Bibob-organisatie binnen een gemeente regelmatig tegen het licht te houden. Dus niet eenmaal bij de start, maar regelmatig controleren. Dit kan door regelmatig een scan uit te voeren. Dit is belangrijk, want de georganiseerde misdaad staat niet stil. Een voorbeeld wordt gegeven in het rapport *“Aan de slag met BIBOB”*. Gemeenten merken op dat de overheid achterblijft bij de ontwikkelingen in de georganiseerde criminaliteit. Dit heeft niet alleen betrekking op het kennisniveau, maar ook op de uitbreiding naar andere branches. De branches die in het wetsvoorstel worden genoemd, kunnen in korte tijd zijn achterhaald. Gemeenten signaleren dat criminelen nu al uitwijken naar andere branches, zoals kapsalons, nagelstudio's en schoonheidssalons.” (Bron: *Aan*

de slag met BIBOB, Onderzoek naar knelpunten in de toepassing van de, Wet BIBOB door gemeenten, Inspectie Openbare Orde en Veiligheid, maart 2011).

Uit een Bibob-scan volgen - kort samengevat - vaak diverse aanbevelingen:

- aanpassen werkwijze;
- toevoegen van tools;
- aanvullen van gebruikte bronnen;
- meenemen nieuwe ontwikkelingen;
- opmaak werkprocessen ter borging van het Bibob-proces;
- beoordeling of de verwerking van de persoonsgegevens in het Bibob-proces conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) is, d.w.z. AVG-proof is.

De scan kan worden gezien als de “Ikea bouwtekening” waarlangs de Bibob-lat kan worden gelegd en leidt tot een besparing in tijd en kosten en is daarom altijd een goede investering!

Meer in detail zijn de stappen die volgen uit de scan:

1. (Samenstellen) Bibob-beleid

- Beleid: samenstellen met de betreffende afdelingen.
- Algemene beleidslijn: openbaar en zonder limiteringen. Hierin wordt beschreven waar Bibob op wordt toegepast. Voorbeeld: niet wordt vermeld actieve of passieve toepassing.
- Onderliggende werkinstructie: (intern) met vermeldingen van limitering (bijvoorbeeld bouwvergunningen met bouwsom van x€, alsmede risicobranches en risicogebieden). Het voordeel van interne limiteringen is dat deze kunnen worden gewijzigd i.o.m. de afdelingen, zonder dat het beleid gewijzigd hoeft te worden. Een ander voordeel is dat de (malafide) aanvrager niet in het zadel wordt geholpen. Indien de limitering bekend is in de algemene beleidslijn zal hij deze uiteraard ontwijken.

2. Aanstellen Bibob-coördinator

3. Trainingen

Uit de scan volgt welke competenties ontbreken. Dit kan op diverse manieren worden opgelost, een oplossing is bijscholing. Voorbeelden van trainingen:

- gesprekstechnieken;
- financieel en/juridisch;
- zoeken in (open) bronnen.

4. Technologie/ICT

- behoefte analyse;
- onderzoek software oplossingen;
- bronnenonderzoek;

- koppelingen met interne/externe bronnen die bijdragen aan de uniformiteit bij het doen van eigen onderzoek

5. Implementatie

- op orde maken van de informatiehuishouding (fysiek en digitaal);
- intern en extern netwerk op- en uitbouwen;
- opmaak werkprocessen (algemeen/per afdeling/onderwerp) en het benoemen van een proceseigenaar (bij voorkeur de Bibob- coördinator);
- aanschaffen van tools en praktisch beschikbaar maken van bronnen.

6. Werkinstructie

Hierin worden de navolgende onderwerpen belicht:

- het beoordelingsproces (wie doet wat, welke bronnen?);
- het vergunningstelsel (up-to-date?, toepassing exploitatievergunning?);
- de gemeentebrede kennis;
- de financiële beoordeling van Bibob-dossiers;
- de beleidslijn en de feitelijke toepassing daarvan (up to date?);
- het belang van het benoemen van een Bibob-coördinator en zijn/haar rol.

7. Data Protection Impact Assessment (DPIA)

Zie ook hoofdstuk 8. dat handelt over de DPIA.

- aansluiten DPIA versus de werkzaamheden;
- indien afwezig: draft DPIA opstellen.

3.5 Werkinstructies, processen en stroomschema's

Voor iedere organisatie, profit of non-profit, zijn werkinstructies belangrijk om een eenvormige wijze van handelen te garanderen en te borgen, maar ook dat stappen niet worden vergeten of overgeslagen.

Door het visualiseren van werkprocessen, werkinstructies en opstellen van stroomschema's wordt de samenwerking intern en extern gevisualiseerd. De kwetsbaarheid van de organisatie wordt daarmee duidelijk. Op basis daarvan kunnen er verdere kwaliteitsverbeteringen worden gemaakt.

Het vastleggen van het werkproces levert als verbeteringen op:

- **Niet persoonsafhankelijk:** het Bibob-proces is niet meer persoons- maar proces afhankelijk en daarmee ook makkelijker overdraagbaar.
- **White spots:** het ontdekken van de open eindjes, wat nog niet of nog niet goed geregeld is.
- **Impact wetwijzigingen:** wat de impact is van wetwijzigingen kan makkelijker inzichtelijk worden gemaakt.
- **Koppelen:** vaste formats en/of wetteksten kunnen er aan gekoppeld worden om werkzaamheden te ondersteunen.

- **Welke toets?:** onderscheid tussen een lichte toets uitgevoerd door de afdeling (open en eigen bronnenonderzoek) en het verdiepende onderzoek (gesloten bronnen - Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC) LBB) door de Bibob-coördinator.

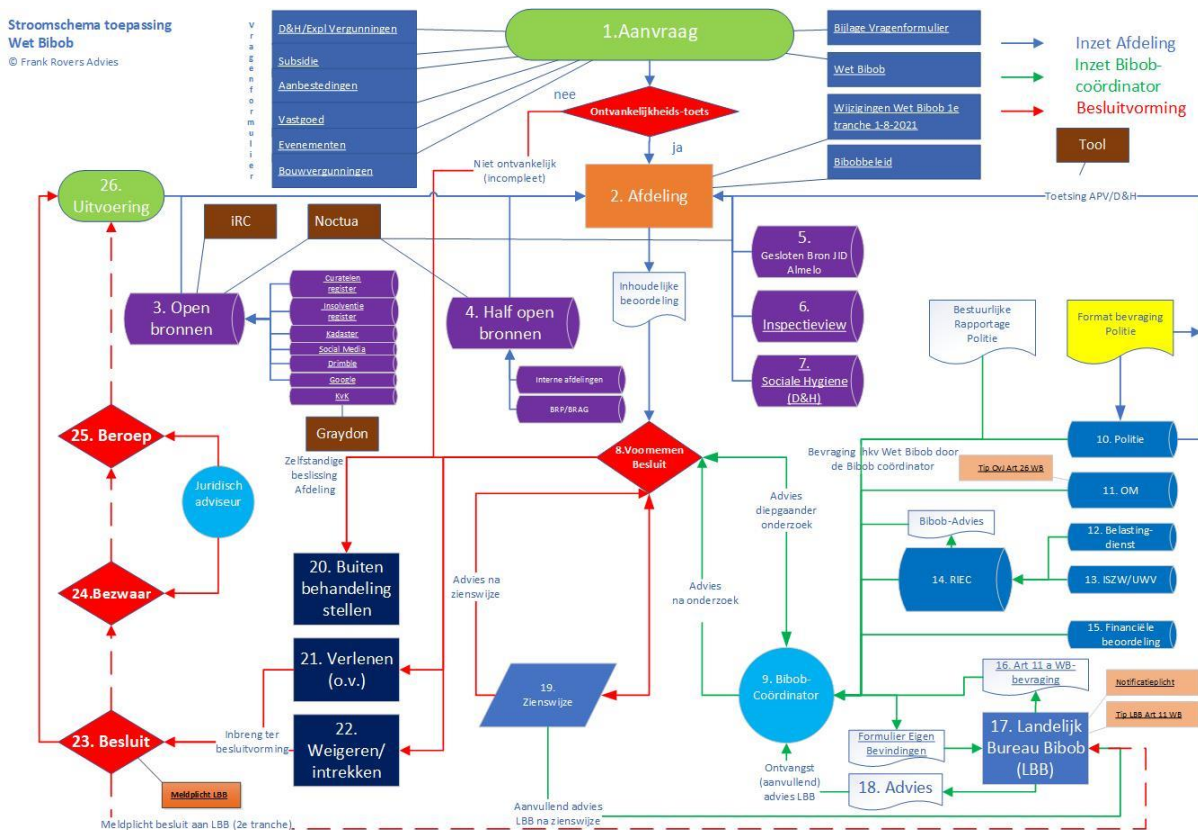
Visualiseren van het Bibob proces?

Heldere stroomschema's bevatten:

- handige links naar de verdere uitleg;
- wetteksten;
- formats;
- vragenformulieren.

Het proces komt daarmee in één document op het scherm voor de gebruikers. In het proces staat bijvoorbeeld de beschrijving van het werkproces.

Hieronder een voorbeeld van een stroomschema:

Het bovenstaande stroomschema verschaft een overzicht van de globale stappen die dienen te worden genomen bij een Bibob-onderzoek. Iedere stap (nummers) in dit schema dient op een meer gedetailleerd niveau te worden uitgeschreven.

4. Bibob-onderzoek: praktisch

De verschillen tussen gemeenten zijn heel groot. Waar een gemeente minder dan 25 onderzoeken doet, doet een vergelijkbare gemeente vele honderden onderzoeken. Er is geen uniform beleid.

Het behoeft geen toelichting dat de crimineel de weg van de minste weerstand kiest. Te vaak wordt de crimineel onderschat, we kunnen er vanuit gaan dat elk gaatje in het Bibob-net van de gemeente wordt gevonden. Meebewegen met nieuwe ontwikkelingen is noodzaak, geen bijzaak.

Anekdote: Eind jaren zeventig was er een fietsbende actief in Amsterdam-zuid, om precies te zijn in de Pijp. Fietsendiefstal was daar aan de orde van de dag en het werd echt een probleem. De duurste sloten gingen bij de fietswinkel over de toonbank in een bijna wanhopige poging het tij te keren. Helaas, fiets weg en het schijnbaar onbeschadigde, niet te kraken slot bleef achter op de plaats waar ooit een mooie tweewieler stond.

Jaren later bleek dat de fietsendieven zelf als eerste de nieuwe sloten kochten. Direct onderzochten ze hoe het slot ‘gekraakt’ kon worden. Een effectieve en winstgevende strategie. Dieven bleken zeer inventief en vaak bleek, achteraf bezien, een slot vrij eenvoudig te kraken.

Moraal: vaak wordt lichtvaardig gedacht over de inventiviteit van de crimineel, die echter briljant is in het bedenken van ‘foute’ oplossingen.

Citaat uit het rapport *De achterkant van Amsterdam*, die deze inventiviteit op veel grotere schaal terugziet: “Een ingevoerde politieman spreekt er met een zekere bewondering over: ‘Wat we vroeger deden met kaneel en specerijen doen we nu met drugs. Het is bekwame handelsgeest. We zien cocaïne jongens opereren op knooppunten. Ze spreken vier, vijf talen - Spaans, Nederlands, Engels, Portugees. Dan kan je communiceren. Het zijn geen domme mensen. Als jij een imperium hebt van miljarden, moet je kunnen multitasken en snel beslissingen kunnen nemen. Ik denk dat ze best CEO van een groot bedrijf zouden kunnen zijn.” *Bron: De achterkant van Amsterdam. Een verkenning van drugsgerelateerde criminaliteit.* van Pieter Tops en Jan Tromp. Augustus 2019.

4.1 De vier criteria bij Bibob-onderzoek

Vanzelfsprekend is het van belang om de juiste criteria voor het Bibob-onderzoek te bepalen en vooral te verspreiden onder de Bibob-onderzoekers. Deze criteria vormen een leidraad voor alle onderzoekers, het geeft een eerste richting. De volgende 4 criteria zijn essentieel bij een Bibob-onderzoek:

1. integriteit betrokkenen (aanvrager);
2. integriteit individuen (zakelijk samenwerkingsverband);
3. transparante begroting (financiering).
4. transparante onderneming (bedrijfsstructuur en organisatiestructuur).

4.2 Bibob-vragenlijst

Voor de Bibob-analyse wordt er een vragenlijst aan de aanvrager uitgereikt. Belangrijk voor alle betrokkenen is dat de vragenlijsten up to date zijn.

De vragenlijsten van het LBB zijn een goede richtlijn voor het samenstellen van een vragenlijst. Deze lijsten overnemen zonder aanpassingen is echter niet werkbaar. De aanvrager van een Bibob-vergunning moet dan minimaal een 30-tal pagina's met vragen beantwoorden.

In samenwerking met de gemeenten Zaanstad, Amsterdam en Haarlemmermeer heeft de Bibob-Academie vragenlijsten opgesteld. Deze vragenlijsten zijn praktisch, d.w.z. niet te lang. Als deze compleet zijn ingevuld en alle bijlagen zijn bijgevoegd, geven ze voldoende informatie voor de onderzoeker om een helder beeld te krijgen.

Het betreffen de volgende vragenlijsten:

- aanvraagformulier Wet Bibob en bouwactiviteiten;
- aanvraagformulier Bibob-aanbestedingen;
- aanvraagformulier Bibob-bijlage;
- aanvraagformulier Bibob-subsidies;
- aanvraagformulier Bibob vastgoed;
- aanvraagformulier Bibob Wet Bibob en evenementen;
- aanvraagformulier Bibob Wet Bibob en vergunningen.

Deze Nederlandse en Engelse vragenlijsten kunnen gratis worden gedownload van de website van de Bibob-Academie (<https://www.bibobacademie.nl/vragenlijst.html>).

4.3 Bibob-casus beoordeling

Het beoordelen van een Bibob-casus is niet altijd even eenvoudig. Zorg er daarom voor dat iedere onderzoeker passende dossiers onderzoekt en breng mogelijk een gradatie aan bij de dossiers (bij kleine gemeenten is dit vaak niet mogelijk).

De ervaring leert dat er met name op twee vlakken onduidelijkheid is voor de meer complexere casus:

1. **Financieel:** wat is het werkelijke financiële plaatje?
2. **Zakelijke samenwerkingsverbanden:** deze worden in de aanvraag niet altijd duidelijk.

In de meer complexere gevallen kan het verstandig zijn dit onderdeel uit te besteden waarbij er een overzichtelijk verslag komt met:

- de integriteit van de aanvrager en/of het zakelijk samenwerkingsverband;
- de transparantie van de financiering, de bedrijfsstructuur en de organisatiestructuur.

In het rapport *'Aan de slag met BIBOB'* wordt het gebrek aan financiële kennis als een knelpunt genoemd: "Er is vooral aandacht nodig voor het gebrek aan financiële en organisatorische kennis. Dit tekort aan kennis heeft gevolgen voor de kwaliteit en effectiviteit van de beoordeling van de aanvragen." (Bron: *Aan de slag met BIBOB, Onderzoek naar knelpunten in de toepassing van de, Wet BIBOB door gemeenten*, Inspectie Openbare Orde en Veiligheid, maart 2011). Nu het LBB zelf geen financieel onderzoek doet is de gemeente op dit onderdeel nog meer op zichzelf aangewezen en dient zij deze financiële beoordeling zelf te verrichten of uit te besteden wanneer zij zelf onvoldoende over deze financiële kennis beschikt.

4.4 Training

De juiste vooropleiding voor de Bibob-medewerker is een pré. Dit is echter niet een garantie voor goed Bibob-onderzoek. Het Bibob-onderzoek is een specialisme waarvoor aanvullende kennis is vereist, om onderzoek goed uit te voeren. De werkelijkheid is altijd in beweging: wat gisteren leidend was, is vandaag gedateerd.

De doorstroom van medewerkers op de afdeling Bibob is hoog. De belangrijkste redenen daarvoor zijn:

1. **Complexiteit werk:** het werk is lastiger dan andere banen binnen de gemeente. Het werk wordt echter niet beter beloond dan andere functies binnen de gemeente.
2. **Emotionele intelligentie:** medewerkers van de gemeente zijn gewend om mee te denken met de bewoners. Bij Bibob-onderzoek kan dat juist niet. Er moet gecontroleerd worden wat (niet) wordt aangeleverd. De gemeente medewerker mag niet helpen bij het verzamelen en samenstellen van de voor Bibob benodigde informatie. Het werk vereist emotionele en logische intelligentie. In gesprekken is er regelmatig weerstand. Niet iedereen is hier tegen opgewassen. De uitdaging is het vinden van een balans in enerzijds klantvriendelijkheid en anderzijds gezond wantrouwen.
3. **Ontbreken financiële kennis:** de meeste medewerkers van de afdeling zijn juridisch geschoold. Het werk vereist echter enerzijds een combinatie van juridische en financiële kennis en anderzijds hoe om te gaan met informatie van o.a. Justitie, Politie en Belastingdienst: bestuurlijk, financieel en strafrechtelijk. Het ontbreken van bijvoorbeeld financiële kennis maakt het werk moeilijk.
Het gebrek aan financiële kennis ontstaat mede doordat gemeenten vaak niet forensisch financieel naar cijfers kijken. Voor de toepassing van de Wet Bibob is een forensisch “oog” een must. Dit betekent of uitbesteden van financiële werkzaamheden of bijscholing.

Het trainen van de Bibob-medewerkers is aldus geen overbodige luxe. De training kan ertoe leiden dat de medewerker zijn positie versterkt en daardoor langer bij de afdeling blijft, waarmee kennis behouden blijft. Het werk is ook veel leuker als men daar goed voor opgeleid wordt.

4.5 Lichte en zware Bibob-toets

De Bibob-Academie adviseert gemeenten om bij de toepassing van de Wet Bibob bij het doen van eigen onderzoek een onderscheid te maken tussen een lichte en een zware toets.

Lichte toets: bij een lichte toets kijkt de vakafdeling niet alleen vaktechnisch naar een aanvraag, maar doet ook onderzoek in open bronnen en naar de bij de gemeente voorhanden zijnde interne bronnen. Onderdeel vormt ook een lichte financiële toets. Komen hier bezwaren uit naar voren, dan is het advies de aanvraag te onderwerpen aan een zware toets uitgevoerd door de Bibob-coördinator.

Zware toets: de Bibob-coördinator raadpleegt tevens gesloten bronnen (Justitie, Politie, Belastingdienst en andere RIEC-partners alsmede het LBB) en doet het verdere financiële onderzoek.

Rol Bibob-coördinator

De Bibob-coördinator controleert de uitvoering van de wet Bibob en zorgt ervoor dat de Wet Bibob in de gehele organisatie op dezelfde manier wordt geïnterpreteerd en toegepast. Daarnaast is de coördinator het aanspreekpunt voor de organisatie en draagt zorg voor de continuïteit van Bibob-kennis en voor een zorgvuldige omgang met (vertrouwelijke) documenten. De Bibob-coördinator wordt ingezet bij de zware Bibob toets.

Beslissing

De Bibob-Academie promoot het nemen van een eigen beslissing door een gemeente. Gemeenten dienen ook de financiële aspecten te beoordelen en eventueel kennis in te huren als deze onvoldoende is. Het betrekken van het LBB voor het controleren of een second opinion dient slechts in uitzonderingsgevallen te gebeuren.

4.6 RIEC

De RIEC's vormen een onmisbare schakel tussen OM, Politie, Belastingdienst, Inspectie SZW, FIOD, Koninklijke Marechaussee, Douane, UWV, gemeenten en provincies.

Bibob-taken

De taak van het RIEC waar het betreft de toepassing van de Wet Bibob is tweeledig:

- doorgeefluik van voornamelijk gesloten broninformatie bijvoorbeeld van de Politie, Belastingdienst, FIOD, Inspectie SZW, Koninklijke Marechaussee en Douane;
- advies over lopende Bibob-casuïstiek zowel bestuurlijk, juridisch als financieel mits hiervoor de kennis aanwezig is. Op verzoek van de gemeenten en provincie.

Ondermijningsbeelden

Het RIEC maakt ondermijningsbeelden, daarmee wordt een eerste aanzet gegeven de georganiseerde criminaliteit multidisciplinair aan te pakken.

Ondermijningsbeelden zijn een mix van strafrechtelijke, fiscale en bestuurlijke informatie die ten behoeve van gemeenten, of een samenstel daarvan, of per

district of regio worden opgemaakt. Het ondermijningsbeeld geeft inzicht in de aanwezigheid en activiteiten van de criminele industrie en de maatschappelijke verwevenheid ervan.

De burgemeester krijgt hiermee zicht op de “hotspots” die er zijn om die vervolgens geïntegreerd te kunnen aanpakken.

Handhavingsknelpunten

Daarnaast kan ieder RIEC handhavingsknelpunten benoemen. Dit zijn gebieden of plaatsen die als knooppunt voor criminaliteit fungeren of daar kwetsbaar voor zijn. Met handhavingsknelpunt wordt aangegeven dat deze bij voortdurend geïntegreerd moeten worden aangepakt bijvoorbeeld vakantieparken, woonwagencentra en windhapper (iemand die (vrijwel) geen belastbaar inkomen heeft, maar een onwaarschijnlijk luxueus leven leidt).

RIEC Informatie Systeem

Om de onderlinge samenwerking tussen gemeenten te versterken is vanuit het eerste RIEC in Limburg rond het jaar 2000 gestart met het ontwikkelen van het RIEC Informatie Systeem (RIEC-IS). Het initiatief is later overgenomen door het Landelijk Informatie- en Expertise Centrum (LIEC).

Van het RIEC-IS maakt onderdeel uit:

- **fileshare:** uitwisseling informatie onderling tussen gemeenten;
- **verwijsindex:** als een casus aanknopingspunten heeft in een andere RIEC-regio wordt dit via een verwijsindex signaleerd;
- **Bibob-template:** ontwikkeld ter ondersteuning voor het doen van eigen onderzoek door gemeenten. De digitale uitvraag van bronnen van Belastingdienst, Politie, Justitie door gemeenten. Enkele voordelen, veilige omgeving, audit trail en traceerbaar voor LBB.

Veel, zo niet alle RIEC's maken gebruik van de fileshare-functie van RIEC-IS. Niet alle 10 RIEC's maken gebruik van de Bibob-template. De consequentie is dat het systeem niet landelijk dekkend is, waardoor de potentie niet ten volle wordt benut.

Zolang iedere vorm van georganiseerde criminaliteit niet geïntegreerd wordt aangepakt blijft de slagkracht achter.

5. Financiële analyse

De kwalitatieve financiële analyse, waarmee de Bibob-analyse wordt onderbouwd, is het belangrijkste onderdeel.

In essentie komt het analyseren van de financiële bescheiden neer op de beantwoording van de volgende twee vragen:

1. Is de financieringsstructuur transparant en is het geld afkomstig uit een legale bron?
2. Is de ondernemingsstructuur transparant en zijn er geen relevante antecedenten?

Een niet-transparante financiering is een absolute weigeringsgrond. Bij het ontbreken van deze transparantie kan de aanvraag buiten behandeling worden gesteld (artikel 4.5 AwB). Vereist is dat dit binnen de gestelde termijn plaatsvindt. Is deze termijn overschreden dan kan een beroep gedaan worden op artikel 3 lid 1 onder a en/of b van de Wet Bibob: het gevaar bestaat dat de vergunning, subsidie, aanbesteding en/of vastgoed- grondtransactie wordt gebruikt voor het plegen van strafbare feiten. Deze tweede mogelijkheid wordt wel eens vergeten. Het is belangrijk dat hier in trainingen van Bibob-medewerkers aandacht aan wordt gegeven.

Hieronder een aantal belangrijke onderdelen van de financiële analyse.

5.1 Inleiding

De belangrijkste pijler van het Bibob-huis is de financiële begroting. Het analyseren van financiële cijfers vereist kennis. Bij de kleinere gemeenten is de financiële kennis veelal niet bij de medewerkers aanwezig. Dit vereist dat het financiële onderzoek wordt:

- ondergebracht bij een andere afdeling; en/of
- uitbesteed; en/of
- een cursus wordt gevolgd.

Het uitbesteden van het financiële onderdeel aan het LBB of het RIEC is niet mogelijk.

Weetje: alvorens een advies kan worden gevraagd bij het LBB moet het 'eigen huiswerk' worden gedaan. Dat houdt in dat ook de financiële analyse heeft plaatsgevonden. Los daarvan doet het LBB vrijwel geen uitspraken over de financiën.

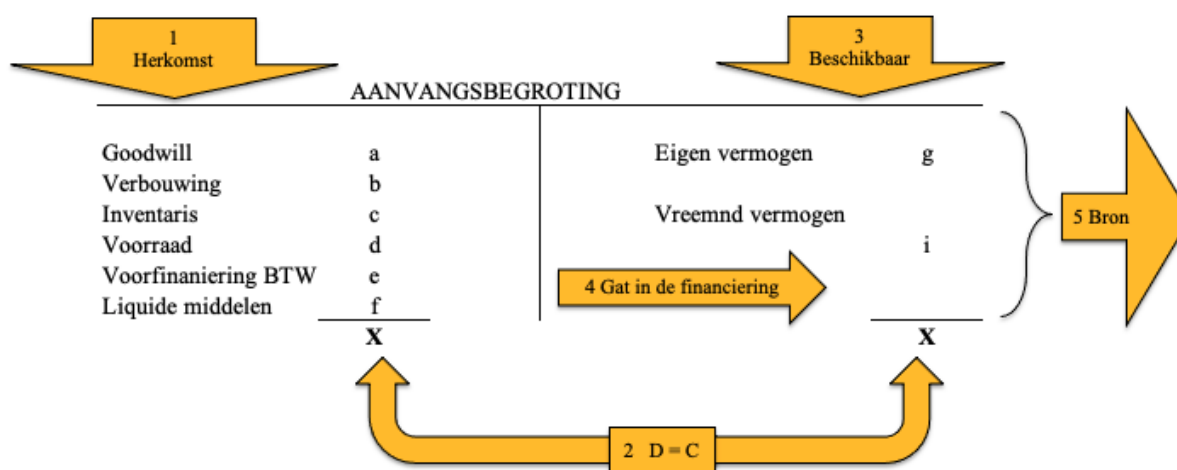
Bij het RIEC werken wel mensen die enige mate verstand hebben van het doen van een financiële analyse, maar het zijn geen specialisten op dit gebied. Financiële expertise bij de Bibob-medewerkers is dus essentieel.

5.2 Financieringsstructuur

Het onderzoek van de financieringsstructuur richt zich op de financiële begroting en bestaat uit 5 onderdelen. Door deze stapsgewijs door te nemen worden de, te stellen, vragen vanzelf duidelijk:

1. **Debet:** wat is er nodig om de onderneming te kunnen exploiteren?
2. **Totaaltelling:** het totaal van de debet zijde is gelijk aan het totaal van de credit zijde.
3. **Credit:** welk eigen vermogen en vreemd vermogen heeft betrokkene opgegeven in het Bibob-vragenformulier?
4. **Financieringsgat:** zijn het eigen vermogen en het vreemd vermogen samen voldoende voor de financiering van de debet zijde? Is er sprake van een tekort: hoe wordt dit tekort gefinancierd?
5. **Bron:** waar komt het geld vandaan (geldstroom analyse)?

Dit kan als volgt worden gevisualiseerd:

De vragen zijn:

- **Debet:** Wat is er nodig? Is dat logischerwijs voldoende? Of ontbreekt er informatie?
- **Credit:** Waar komt het eigen en vreemd vermogen vandaan? (achtergrond: het geld mag niet uit een mogelijke criminele bron afkomstig zijn).

Het inzicht in de herkomst van het eigen en vreemd vermogen kan worden verkregen door een geldstroom analyse op te stellen in de vorm van een tijdlijn. Met de geldstroom analyse maak je een overzicht van ontvangsten en betalingen, zowel contant als giraal, door deze op een tijdlijn te plaatsen. Zo krijg je inzicht wanneer welk geld beschikbaar was om welke betalingen te kunnen doen. Om dit

vast te stellen kunnen verschillende financiële bescheiden worden geanalyseerd, zoals:

- belastingaangiften (inkomen, banksaldi en contanten);
- kasadministratie (contante inkomsten en contante uitgaven);
- bankafschriften (contante stortingen en opnamen, ontvangsten, en uitgaven);
- financieringsovereenkomsten (vreemd vermogen);
- jaarrekeningen en kolommenbalansen.

5.3 Ondernemingsstructuur

Het onderzoek van de ondernemingsstructuur richt zich op de volgende aspecten:

- Welke ondernemingsvorm is het?
- Wie zijn de eigenaren, Ultimate Beneficial Owner (UBO) en leidinggevenden binnen de onderneming?
- Uit welke vennootschappen bestaat de gehele entiteit (in geval van een BV-structuur)?

Dit kan worden vastgesteld aan de hand van de verkregen documenten zoals de oprichtingsakte, samenwerkingsovereenkomst of aandelhoudersregister.

De bevestiging van de structuur moet worden verkregen door onderzoek te doen in open bronnen (zie hoofdstuk 8).

De ondernemingsstructuur heeft ook invloed op de financiële analyse. Wordt de onderneming gedreven binnen een eenmanszaak of VOF dan zullen de privé financiën van de ondernemer ook in de financiële analyse worden betrokken. De onderneming zit dan dicht tegen de privé situatie aan. Wordt de onderneming binnen een rechtspersoon gedreven dan is de rechtspersoon de aanvrager en zal de financiële analyse zich grotendeels concentreren op de rechtspersoon. Dit is anders als de grootaandeelhouder financiert, dan dient deze situatie apart te worden beoordeeld.

Antecedenten: Wanneer de ondernemingsstructuur in beeld is gebracht, moet worden vastgesteld of de betrokken rechtspersonen en/of natuurlijke personen relevante antecedenten hebben. De antecedenten kunnen worden opgevraagd bij diverse instanties beschreven in hoofdstuk 6.5. Via deze instanties kan informatie worden verkregen van de reeds opgelegde bestuurlijke boetes en strafrechtelijke sancties. Het behoeft geen uitleg dat deze meetellen voor het bepalen van de 'mate van gevaar', zoals is bedoeld in de Wet Bibob. Daarnaast kan ook boetewaardig gedrag meetellen voor de mate van gevaar. Dat wil zeggen dat de boete (nog) niet is opgelegd, maar dat dat wel mogelijk is. Dat komt voort uit de

bepaling van artikel 3, lid 8 Wet Bibob welke in 2013 is geïntroduceerd. Wordt bij de analyse van een Bibob-dossier geconstateerd dat sprake is van boetewaardig gedrag, dan is het onder voorwaarden mogelijk om deze mee te wegen bij de bepaling van de mate van gevaar.

Weetje: de Wet Bibob is op zijn grenzen aan het stuiten. De bedoeling is het beheer van gemeentelijk vastgoed en het toetsen van de horeca op laten we zeggen ordentelijkheid. Dit oogmerk is als het ware ingehaald door schijnbeheer: de aanvrager van de vergunning is niet degene die van de vergunning gebruik maakt. Een Officier van Justitie vat de toestand samen: ‘Schijnbeheer is het antwoord van georganiseerde criminelen op Bibob.’ Hij heeft de sterke indruk dat schijnbeheer en *schijn eigendom* strijk en zet zijn in de hele Amsterdamse onroerend goed branche en de horeca. ‘Ik denk dat de helft van de coffeeshops feitelijk in handen van anderen zijn dan van de namen die officieel op de rol staan.’ Eén van de Amsterdamse grondleggers en geestelijk vader van de Bibob is Freek Salm (voormalig “Wallenmanager”). Hij merkt op dat de Bibob staat of valt met maatwerk: ‘En daar schort het aan. Je moet de mensen waar het over gaat spreken, in plaats van dat je de situatie alleen op papier kent’ (in Van der Boon en Van Eijck, 2017). (Bron: *De achterkant van Amsterdam. Een verkenning van drugserelateerde criminaliteit.* van Pieter Tops en Jan Tromp. Augustus 2019).

5.4 Het zakelijk samenwerkingsverband

Met het zakelijk samenwerkingsverband wordt niet een (normale) ondernemingsvorm bedoeld, zoals een VOF, CV, e.d.. Het zakelijk samenwerkingsverband is specifiek voor de Wet Bibob en daarmee wordt bedoeld dat een ander dan de ondernemer zich met de bedrijfsvoering bemoeit. De Wet Bibob geeft aan dat de antecedenten van iemand die in een zakelijk samenwerkingsverband staat met de betrokkene, kunnen worden toegerekend aan de betrokkene. Bijvoorbeeld als de financier zich bemoeit met de bedrijfsvoering én er sprake is van een zakelijk samenwerkingsverband, mogen de antecedenten van de financier worden toegerekend aan de betrokkene en daarmee kan de vergunning worden geweigerd of ingetrokken.

Het zakelijk samenwerkingsverband kan worden gevormd door o.a. de financier, verhuurder en leidinggevende. Het zakelijk samenwerkingsverband kan van toepassing zijn op ieder persoon die een relatie heeft met de onderneming. Bijvoorbeeld een winstafhankelijke huur of financieringsvergoeding is voldoende om een zakelijk samenwerkingsverband te stellen met de verhuurder respectievelijk de financier.

De formele structuur is in kaart gebracht als de structuur van de onderneming en van de entiteit in kaart zijn gebracht. Het is echter zeer goed mogelijk dat een stroman-constructie is gehanteerd. Dan is iemand die geen antecedenten heeft naar voren geschoven om de vergunning aan te vragen. Gaat de gemeente in dat geval alleen uit van de antecedenten van de stroman (ofwel: geen antecedenten) dan is er geen sprake van een ernstig gevaar en wordt de vergunning verleend. Ziet de Bibob-onderzoeker echter dat dat er sprake is van een zakelijk samenwerkingsverband en de financier heeft antecedenten, dan zal de vergunning worden geweigerd.

Bij Bibob gesprekken komt het voor dat naast de betrokkene bijvoorbeeld de verhuurder of de financier mee komt. De betrokkene moet in staat zijn om zelf alle vragen te beantwoorden, als dan een ander mee komt naar het gesprek, dan is dat vreemd. Dan bestaat vaak de indruk dat de betrokkene niet de onderneming gaat runnen, maar dat bijvoorbeeld de verhuurder of financier dat gaat doen. Dan kan dus sprake zijn van een zakelijk samenwerkingsverband.

Na de invoering van de tweede tranche (artikel 7C Wet Bibob), naar verwachting op 1 januari 2022, is het voor de gemeente mogelijk om bij de Belastingdienst informatie op te vragen over het zakelijk samenwerkingsverband.

Deponering jaarrekening

Het niet of te laat indienen van een jaarrekening is een economisch delict en daarmee een strafbaar feit (art. 1 sub 4 Wet op de economische delicten). Hierop kan echter niet de vergunning worden geweigerd op grond van Bibob, omdat art. 3a lid 1 Wet Bibob aangeeft dat onder de feiten en omstandigheden wordt verstaan dat een betrokkene in relatie staat tot strafbare feiten zijnde:

- een veroordeling wegens een strafbaar feit;
- een onherroepelijke strafbeschikking;
- het vervallen van het recht tot strafvordering op grond van een transactie als bedoeld in artikel 74 van het Wetboek van Strafrecht;
- een onherroepelijke beschikking tot het opleggen van een bestuurlijke boete;
- een beschikking tot het opleggen van een bestuurlijke boete waartegen beroep is ingesteld, waarop de bestuursrechter in eerste aanleg uitspraak heeft gedaan.

Het niet deponeren kan wel worden meegenomen in combinatie met andere feiten welke gezamenlijk tot een weigering kan leiden.

Het ontbreken van jaarcijfers kan ondervangen worden met het opvragen van een kolommenbalans. De kolommenbalans vormt het sluitstuk van de financiële

administratie en is de basis voor de cijfers van de jaarrekening. De kolommenbalans kan cijfermatig gezien de jaarrekening vervangen. In de praktijk is het noodzakelijk om naast de kolommenbalans de jaarrekening beschikbaar te hebben van het voorgaande jaar.

Indien zowel de jaarrekening als de kolommenbalans ontbreken en er is sprake van een bestaande onderneming dient de aanvraag buiten behandeling te worden gesteld. Er is in dat geval immers onvoldoende informatie beschikbaar over de financiële situatie van de onderneming en dan kan geen beslissing worden genomen.

Weetje/tip: De vergunning moet zichtbaar in de zaak aanwezig zijn: De vergunning, welke aan een onderneming wordt verstrekt (horeca, coffeeshop, etcetera), dient in de zaak te hangen. Op deze vergunning staan de personen die bij de vergunningverlening zijn getoetst en waarvan er altijd minimaal één aanwezig moet zijn. Staat uitsluitend de eigenaar op de vergunning, dan zal hij altijd aanwezig moeten zijn. Is hij er niet, dient de zaak gesloten te zijn. Handhaving van de gemeente stelt tijdens controles vast welke personen op de vergunning staan en of minimaal één van deze personen ook daadwerkelijk in de zaak aanwezig is. Handhaving zou ook kunnen vaststellen wie een belangrijke rol vervult binnen de onderneming en niet op de vergunning staat in verband met een mogelijk zakelijk samenwerkingsverband. Een goede samenwerking tussen de afdeling handhaving en (Bibob) vergunningverlening is dan ook essentieel.

5.5 Buitenlandse financiering

Een bijzondere vorm is de buitenlandse financiering. Dit mag echter geen aanleiding zijn om dit, bijvoorbeeld bij gebrek aan kennis van de taal of cultuur, niet verder te onderzoeken. Daarom een speciale paragraaf die hier verder op ingaat.

5.5.1 Achtergrond

De buitenlandse financiering is binnen de Bibob-analyse een bijzonder onderwerp. Vanaf het begin dat de Wet Bibob werd ingevoerd (2003) was het al een lastig onderwerp. Hoe stel je de herkomst van het geld vast (bron) als de betrokkene aangeeft dat het geld is geleend in het buitenland? Informatie uit het buitenland is altijd lastig te verkrijgen. Tot de wetswijziging in 2013 was het nog wel mogelijk om vragen te stellen aan anderen dan de betrokkene. Toen konden dus vragen worden gesteld aan onder andere de financier, maar als de financier in het buitenland woont, werd daar vrijwel niets mee gedaan. Hoe eenvoudig is het dan

voor de (foute) betrokkene om te doen of zijn (criminele) geld afkomstig is uit een buitenlandse financiering? Gelukkig is daar in de loop van 2018 verandering in gekomen met het rapport Pilot Onderhandse Leningen van het Team IJ-geld (februari 2019), zie hierna hoofdstuk 5.5.3.

5.5.2 Vragen over de financiering

De Bibob-medewerker mag in beginsel in een Bibob-zaak alles vragen aan de betrokkene. Er geldt alleen een sanctie als er geen antwoorden worden gegeven, of geen bescheiden worden verstrekt over de onderwerpen welke zijn genoemd in artikel 7A, lid 2 Wet Bibob. In dat artikel zijn de volgende onderwerpen genoemd:

1. informatie over de betrokkene, leidinggever, zeggenschaphebbende en financier;
2. informatie over de onderneming;
3. het zakelijk samenwerkingsverband;
4. de wijze van financiering.

De financiering is dus in dit artikel benoemd. Dat wil zeggen dat vragen over de financiering moeten worden beantwoord en bescheiden met betrekking tot de financiering ter inzage moeten worden verstrekt, voor zover deze relevant zijn voor de Bibob beoordeling. Worden de antwoorden en/of de bescheiden niet gegeven dan kan de vergunning geweigerd worden op grond van artikel 4:5 lid 1 letter c Algemene wet bestuursrecht (Awb) of dan kan de vergunning worden ingetrokken op grond van artikel 4 Wet Bibob. Zonder de vereiste bescheiden kan geen oordeel gegeven worden over de wijze van financiering.

Zijn er al inhoudelijke vragen gesteld over de wijze van financiering, dan stelt de rechter doorgaans dat het punt van artikel 4:5 Awb (buiten behandeling stellen) reeds voorbij is. (jurisprudentie erbij zoeken IJ-geldarrest)

Zorg er dus voor dat in geval van een buitenlandse financiering altijd eerst alle benodigde bescheiden zijn gevraagd, voordat de inhoudelijke beoordeling plaatsvindt (dit geldt uiteraard ook voor het geval dat de financier in Nederland woont).

Wordt de aanvraag buiten behandeling gesteld, dan wordt daarmee voorkomen dat de gemeente in een lastige bewijspositie komt. Het aannemelijk maken dat het geld uit een mogelijke criminele bron afkomstig is, is namelijk niet eenvoudig.

Hierbij wordt inmiddels zo ver gegaan dat de betrokkene ook vragen moet beantwoorden en bescheiden ter inzage moet verstrekken die betrekking hebben op de herkomst van het geld dat de buitenlandse financier verstrekt aan betrokkene. Denk daarbij aan de belastingaangiften, jaarrekeningen en bankafschriften van de buitenlandse financier, welke betrokkene aan de

buitenlandse financier moet vragen en aan de gemeente ter inzage dient te verstrekken. Met behulp van die bescheiden kan de gemeente immers beoordelen uit welke bron het geld afkomstig is (met welke activiteiten is het geld verdiend?). De gemeente kan pas vaststellen dat het geld niet uit een mogelijke criminele bron afkomstig is, indien ze hebben achterhaald uit welke bron het geld afkomstig is.

5.5.3 Buitenlandse lening: formele eisen

Algemeen geldt dat de informatie wordt verstrekt door de betrokkene bij de aanvraag. Aanvullende informatie kan worden verkregen door:

1. aanvullende vragen te stellen aan betrokkene;
2. vragen aan zeggenschapshoudende (aandeelhouder, bestuurder).

Geen vragen kunnen worden gesteld aan de financier/verhuurder: alleen aan de betrokkene mogen vragen worden gesteld.

Het doel is om aan de hand van de verkregen bescheiden te beoordelen of de financiering transparant is.

Hieronder de voorschriften die moeten worden gesteld indien sprake is van een (onderhandse) buitenlandse lening. De voorschriften zijn ontleend aan het rapport *Pilot Onderhandse Leningen, Een onderzoek naar investeringen in de Amsterdamse horeca door middel van onderhandse financiering*. Van: OCFL projectteam IJGELD, Februari 2019.

Definitie ‘onderhandse lening’

Hanteer de volgende definitie van het begrip ‘onderhandse lening’: een niet-bancaire lening in welke vorm dan ook. (voorbeelden van bijzondere onderhandse leningen zijn een uitgestelde betaling van de overnamesom en een uitgestelde betaling van een aandelenoverdracht).

Vast format van de beoordeling

Ontwikkel een format voor de beoordeling van onderhandse financiering en maak daarbij gebruik van vragen, die door experts van o.a. de Belastingdienst, gemeente, en accountant zijn opgesteld. Deze kunnen worden aangevuld met vragen van andere experts.

Weetje: het vergunningverleningsproces is een gelegenheidsmodel voor witwassen. De gemeente is niet meldplichtig in de zin van de Wwft 4 en heeft ook geen meldrecht. Daardoor kan nu niet gemeld worden als sprake is van een ongebruikelijke transactie in verband met een onderhandse lening. Het zou

gemeenten helpen om een meldrecht te krijgen bij FIU-Nederland, hier moet het Ministerie van Justitie en Veiligheid in faciliteren.

Aanbevelingen Belastingdienst

Hieronder de punten om te controleren of vragen over te stellen volgens de Belastingdienst:

- NAW-gegevens van geldverstrekker en geld ontvanger.
- Zijn er zekerheden gesteld?
- Is het rentepercentage conform de gangbare rente?
- Is er een aflossingsschema opgemaakt?
- Wat is de relatie tussen de geldverstrekker en de geldlener?
- Zou een onafhankelijke derde ook geld kunnen lenen bij deze (rechts)persoon?
- Een kopie van de overboeking/betalingsbewijs van het te lenen bedrag waaruit blijkt hoe de geldlener het heeft ontvangen van de geldverstrekker.
- Bankafschriften met voldoende saldo op de rekening.
- Bescheiden die de legitieme herkomst van dit banksaldo verklaren.
- Afschriften van belastingaangifte waaruit blijkt dat er de beschikking is over het uit te lenen geld.
- Bij contante gelden afkomstig uit het buitenland een kopie van de invoeraangifte.

Voorwaarden over buitenlandse financiering

Voorwaarden die gesteld kunnen worden zijn:

- buitenlandse documenten uitsluitend accepteren wanneer deze door een beëdigde tolk zijn vertaald; en
- legalisatie van de documenten via de Nederlandse ambassade in het land van herkomst;
- financiering door een buitenlands bedrijf uitsluitend accepteren met een ‘legal opinion’: een door een advocaat opgemaakt document met bewijs dat het bedrijf bestaat en ingeschreven is in het handelsregister.

Aflossingstermijnen

Controleer bij de onderhandse lening of de aflossingstermijnen worden nagekomen. Het is aan de gemeente om uit te zoeken in hoeverre dat tot consequenties kan leiden als er niet wordt afgelost conform de afspraken. Bij financieringen moet het “papier spoor” altijd opgevolgd worden door het “geld spoor” te controleren. Als niet van afbetaling blijkt, is het vermoeden dat het geld een criminele herkomst heeft nog groter.

Jaarrekening en bankafschriften

Indien sprake is van een rekening-courant bij het aflossen van leningen, controleer dan naast de jaarrekening ook de bankafschriften. Duidelijk moet zijn waar die

gelden vandaan komen en van wie (voorbeeld: het kan zijn dat de rekening-courant wordt gevoed door een andere rekening-courant, daarmee is de herkomst verborgen/niet bekend).

Consequent toepassen regels

Artikel 4:5 Awb dient consequent toe te worden gepast voor het geval van een niet transparante onderhandse lening. Anders gesteld, voorkomen moet worden het bieden van steeds weer nieuwe mogelijkheden aan de aanvrager om bescheiden aan te leveren, terwijl er meerdere aanwijzingen zijn over het gebrek aan integriteit van de aanvrager en/of de financier.

Bancaire financiering

Geef een beloning aan de aanvrager met een bancaire financiering. Suggesties daarvoor zijn om bij een bancaire financiering voordelen te geven, zoals:

- een snellere procedure bij vergunningaanvraag;
- korting op de leges;
- extra's zoals terrasvergunning, langere openingstijden of minder handhaving controles.

Weetje: Na invoering van de wetswijziging tweede tranche (vermoedelijk op 1 januari 2022) is het ook mogelijk om informatie over de financier bij de Belastingdienst op te vragen (artikel 7C Wet Bibob).

Weetje: over financiering met vreemd vermogen is belangrijke jurisprudentie. Vragen over de financiering mogen alleen aan betrokkene worden gesteld sinds de 2013 Bibob-wetswijziging. Gemeente Amsterdam heeft hierover geprocedeerd. De betrokkene is gevraagd om bankafschriften van de financier, aangiften inkomstenbelasting etcetera te leveren. De rechter oordeelde dat deze vragen niet onrechtmatig zijn. In het onderhavige geval had de gemeente de aanvraag om een exploitatievergunning buiten behandeling gesteld, omdat betrokkene onvoldoende gegevens en bescheiden over de wijze van financiering heeft verschaft. Er was twijfel over de herkomst van gelden. De casus was dat er twee onderhandse leningen werden verstrekt, contant van ieder € 10.000 door 2 privé personen uit Praag. De personen waren met betrokkene meegereden naar Nederland en hem daar het geld gegeven (onder de douane contant geld grens). Betrokkene had het geld een jaar later op zijn bankrekening gestort. ECLI:NL:RBAMS:2018:7913.

Weetje: Misdaad houdt zich niet aan grenzen. Daarom is het in sommige gevallen noodzakelijk om ook over gegevens van buitenlandse natuurlijke personen en rechtspersonen te kunnen beschikken. In de Memorie van Toelichting op de Wet Bibob wordt dit belang onderstreept. Tegelijkertijd wordt vermeld dat dit vooral voor gesloten bronnen moeizaam kan zijn. Immers, de buitenlandse diensten die gesloten bronnen beheren zijn niet verplicht om gegevens te verstrekken. De

internationale uitwisseling van politieke en justitiële gegevens voor bestuurlijke doeleinden is ‘ongeregeld’: er bestaan geen verdragen voor.

Uit gemeentelijk onderzoek (voorjaar 2019) waarin 337 vergunningaanvragen voor horeca werden bestudeerd, bleek dat bij de aanvraag van nieuwe horeca vergunningen in meer dan de helft van de gevallen gebruik werd gemaakt van onderhandse financieringen. Op basis van informatie van de Belastingdienst lijkt het bij 27 procent van de onderhandse leningen onwaarschijnlijk dat de financier over het vermogen beschikte om de lening te verstrekken. Liefst 35 procent van de financiers had een strafblad (waarbij zware verkeersovertredingen mee telden). Van de financiers had drie procent al verdachte transacties op zijn naam staan. (Bron: *Pilot Onderhandse Leningen, Een onderzoek naar investeringen in de Amsterdamse horeca door middel van onderhandse financiering*. Van: OCFL projectteam IJGELD, Februari 2019).

5.6 Financiële leeswijzer

De Bibob-medewerker krijgt heel veel informatie waarvan een deel niet to the point of overbodig is. Dit maakt een onderzoek onnodig complex. Om dit te voorkomen kan het raadzaam zijn om een financiële leeswijzer te hanteren.

Wat is een financiële leeswijzer?

Een financiële leeswijzer:

- geeft achtergrond waarom de vraag wordt gesteld;
- zoomt in op welke detailinformatie wordt vereist.

Het doel van de leeswijzer is om betrokkene zo goed mogelijk te helpen om de juiste (veelal financiële) gegevens, welke nodig zijn voor de beoordeling ingevolge de Wet Bibob, aan te leveren.

Het advies aan gemeenten is om de (financiële) leeswijzer af te stemmen op de specifieke situatie in de gemeente en de Bibob-beleidslijn. De leeswijzer geeft duidelijkheid aan betrokkene en maakt het werk voor de Bibob-medewerker een stuk gemakkelijker.

Een voorbeeld van een financiële leeswijzer is opgenomen als bijlage Annexe 3.

5.7 Fiscale boetes

Er zijn twee soorten fiscale boetes:

- verzuimboetes;
- vergrijpboetes.

Wat is het verschil? Een verzuimboete is een boete die de (Nederlandse) Belastingdienst oplegt als de belastingplichtige een fiscale verplichting niet of niet tijdig nakomt. Bijvoorbeeld het niet tijdig doen van de aangifte inkomstenbelasting. Hiervoor kan een verzuimboete worden opgelegd.

Een vergrijpboete is een boete die de Belastingdienst oplegt als de belastingplichtige opzettelijk onjuiste of onvolledige gegevens en/of inlichtingen verstrekt

De Bibob-onderzoeker kan naast fiscale boetes, bij onder andere de Politie, Justitie, Douane en UWV vragen naar gepleegde strafbare feiten. Al deze antecedenten kan de Bibob-onderzoeker meewegen in zijn oordeel of er mogelijk sprake is van ernstig gevaar. De gezamenlijke antecedenten, waarbij op geld waardeerbaar voordeel is genoten of aannemelijk is dat men in de toekomst strafbare feiten gaat plegen (bv. witwassen) moeten zwaar genoeg zijn om de vergunning te weigeren of in te trekken op basis van artikel 3 lid 1 onder a en b.

Anekdote: Bij een casus berustte de gronden voor intrekking van een exploitatievergunning voor een seksinrichting op bestuurlijke boetes die opgelegd konden worden. De gemeente had ontdekt dat de exploitant “zijn” dames vaker tewerk stelde dan uit de boeken bleek. Diezelfde dames waren als ZZP’er én in loondienst onder dezelfde vergunning werkzaam. Daarnaast werden de chauffeurs “zwart” uitbetaald. De Belastingdienst bevestigde dat in dat geval fiscale boetes opgelegd konden worden, maar dat was nog niet gebeurd. Op basis van artikel 3 lid 8 Wet Bibob was dit echter voldoende om de bestaande vergunning in te trekken.

5.7.1 Verzuimboetes

De verzuimboete wordt opgelegd als de belastingplichtige niet meewerkt aan een fiscale verplichting zoals bijvoorbeeld het te laat melden van relevante informatie bij de Belastingdienst.

De leidraad hieronder beschreven is het beoordelingskader van verzuimboetes welke door het LBB wordt gehanteerd. Deze is ook terug te vinden in *Leidraad voor de gevaarsbeoordeling op grond van de Wet Bibob*. Uitgegeven door het LBB, augustus 2020.

Een vast beoordelingskader is op dit moment nog in ontwikkeling en kan, met het opdoen van ervaring, worden bijgesteld. Het LBB toetst bij de beoordeling van de verzuimboetes voor de beoordeling van “mate van gevaar” aan het aantal opgelegde boetes. Het verdient echter aanbeveling om per individueel geval te beoordelen hoe ernstig de situatie is waarvoor een verzuimboete is opgelegd en of dat kan leiden tot ernstig gevaar (in samenhang met de overige delicten).

Onderscheid tussen A en B-grond

De wettelijke definitie van A en B-grond:

De A-grond: het ernstige gevaar dat een vergunning gebruikt zal worden om criminele voordelen te benutten (artikel 3, eerste lid, sub a, van de Wet Bibob).

De B-grond: het ernstige gevaar dat een vergunning gebruikt zal worden om strafbare feiten te plegen (artikel 3, eerste lid, sub b, van de Wet Bibob).

Simpel gesteld, de A-grond ziet op het verleden, de B-grond ziet op de toekomst.

A-grond: verzuimboetes

Verzuimboetes kunnen relevant zijn bij de beoordeling van de A-grond. Het LBB heeft als standpunt dat er sprake sprake moet zijn van openstaande bedragen. De niet betaalde bedragen (exclusief de boetes) vormen dan het behaalde voordeel voor de belastingplichtige. Qua drempelbedrag kan daarbij het drempelbedrag uit de ‘*Leidraad voor de gevaarsbeoordeling op grond van de Wet Bibob*’, worden gebruikt, zijnde:

- € 2.500 - 7.500: redelijk groot voordeel;
- € 7.500 - 50.000: groot voordeel;
- € 50.000+: zeer groot voordeel.

Voor het aannemen van een ernstig gevaar voor de a-grond is volgens de ‘*Leidraad voor de gevaarsbeoordeling op grond van de Wet Bibob*.’ minimaal een groot voordeel nodig, waarbij de drempel dus ligt op € 7.500,-.

Het is ons inziens juister om bij de bepaling van de grootte van het voordeel geen absoluut bedrag te hanteren, maar een percentage te nemen van bijvoorbeeld de omzet of het balanstotaal.

Het is niet mogelijk om iedere onderneming over over één kam te scheren. Een voordeel van bijvoorbeeld € 25.000 kan voor een gemiddelde kroeg een mega bedrag zijn, maar voor een groot aannemingsbedrijf kan dit ontzettend meevallen. Heeft de kroeg een omzet van € 250.000 per jaar en is omzet verzwegen dat heeft

geleid tot een fiscaal voordeel van € 25.000, dan is dat 10% van de totale omzet. Gaat het om een groot aannemingsbedrijf met een omzet van € 25 miljoen en daar blijkt een verzwegen omzet van € 25.000, dan is dat slechts 0,1% van de totale omzet.

Overzicht A-grond

1. Dat een strafbaar feit is gepleegd, daarvoor moet sprake zijn van:
 - a. een afdoening die erop wijst dat iemand een strafbaar feit heeft gepleegd, of
 - b. een ernstig vermoeden dat iemand een strafbaar feit heeft gepleegd.
2. Het strafbare feit moet zijn gepleegd door:
 - a. de betrokkene of
 - b. een (rechts)persoon die in een relevante Bibob-relatie tot de betrokkene staat.
3. Uit dat strafbare feit moet een groot voordeel verkregen of te verkrijgen zijn en nog resteren.
4. Na de realisatie van dat voordeel mag niet te veel tijd verstreken zijn.

Punten 3. en 4. zijn het standpunt van het LBB. Wij zijn van mening dat de feitelijke omstandigheden doorslaggevend moeten zijn bij het beoordelen van punt 3. en 4. Om dit te verduidelijken de volgende voorbeelden.

Resteren voordeel uit criminele bron

Onder punt 3 is genoemd dat er nog voordeel uit criminele bron moet resteren. Een ontnemingsmaatregel leidt er niet automatisch toe dat er geen crimineel vermogen meer resteert.

De berekening van het wederrechtelijk verkregen voordeel is gebaseerd op gemiddelde opbrengsten. Berekening is altijd aan de voorzichtige kant. Het is dus waarschijnlijk dat er meer crimineel inkomen is behaald dan dat wat is berekend in het strafrechtelijk financieel onderzoek (SFO).

Verstrijken tijd

Onder punt 4 is genoemd dat er niet teveel tijd mag zijn verstreken tussen het realiseren van crimineel inkomen en de Bibob-beoordeling. Echter, er kan nog steeds crimineel geld van jaren geleden aanwezig zijn. Dit moet ons inziens worden meegewogen in het oordeel.

Voorbeeld verstrijken tijd

De heer X is veroordeeld voor drugsdelicten. Hij krijgt een gevangenisstraf van vijf jaar en het wederrechtelijk verkregen voordeel wordt ontnomen. Bij het strafrechtelijk financieel onderzoek (SFO) wordt een bedrag berekend wat ontnomen dient te worden van € 100.000. De vermogensbestanddelen van de heer X zijn onvoldoende om het gehele bedrag te incasseren. Ontnomen wordt € 25.000 van het totaal. Na vijf jaar komt de heer X op vrije voeten en gaat vervolgens na twee jaar een horecagelegenheid kopen, aldus zeven jaar na veroordeling en de ontneming. Er wordt een bedrag van € 60.000 voor de horecagelegenheid betaald.

Vraag: wat te doen bij de Bibob-beoordeling?

Situatie 1: de heer X heeft het bedrag van € 60.000 contant afgerekend met de verkoper van de horecagelegenheid. De gemeente vraagt naar de herkomst van het geld. De heer X heeft geen (sluitende) verklaring. Mag de gemeente nu vaststellen dat het geld vermoedelijk afkomstig is uit criminele bron, omdat zeven jaar geleden niet het gehele wederrechtelijk verkregen voordeel is ontnomen? Dat lijkt ons van wel, ondanks dat er reeds zeven jaar is verstreken. Weigering op grond van artikel 3, lid 1 letter a Wet Bibob.

Situatie 2: de heer X heeft de € 60.000 uit eigen middelen betaald, via de bank. Het geld is in het afgelopen jaar in gedeelten contant op de bankrekening gestort. De gemeente vraagt naar de herkomst van het geld. De heer X heeft geen (sluitende) verklaring. Redenatie als onder situatie 1. Weigering op grond van artikel 3, lid 1 letter a Wet Bibob.

Situatie 3: de heer X heeft om het bedrag van € 60.000 te betalen een bedrag van € 60.000 geleend van een vriend. Het geld is contant aan de heer X verstrekt. De gemeente vraagt naar de herkomst van het geld; hoe is de vriend van de heer X aan het geld gekomen? Daar komt geen (sluitende) verklaring voor. Ook hier geldt dezelfde redenatie als onder situatie 1. Weigering op grond van artikel 3 lid 1 letter A Wet Bibob.

Voorbeeld resterend voordeel uit criminele bron

Situatie 4: de heer X koopt een horecagelegenheid voor een bedrag van € 150.000. De heer X betaalt het gehele bedrag via de bank uit eigen middelen. De gemeente vraagt naar de herkomst van het geld; waar komt dit geld vandaan? De heer X geeft aan dat hij dit geld heeft gewonnen met pokeren. Hij heeft geen bescheiden die aantonen dat dit ook echt zo is. Het geld is gedurende de laatste 18 maanden in gedeelten contant op de bankrekening gestort. Mag de gemeente deze niet toetsbare verklaring naast zich neer leggen en vaststellen dat het volledige

bedrag van € 150.000 uit criminele bron afkomstig is? Dat lijkt ons van wel. Hoewel in het SFO het wederrechtelijk verkregen voordeel is berekend op een bedrag van € 100.000, waarvan een bedrag van € 25.000 daadwerkelijk is ontnomen, is het goed mogelijk dat het gehele bedrag afkomstig is uit de drug winsten die de heer X tot voor zeven jaar geleden heeft behaald. Het is dus heel goed mogelijk dat er meer crimineel inkomen is behaald dan de tijdens het SFO berekende € 100.000. Weigering op grond van artikel 3 lid 1 letter b Wet Bibob.

Situatie 5: de heer X koopt een horecagelegenheid voor € 60.000, maar het volledige wederrechtelijk verkregen voordeel, dus de hele € 100.000, is daadwerkelijk ontnomen. De heer X betaalt de € 60.000 via de bank. Het geld is in de 18 maanden daarvoor in gedeelten contant op de bank gestort. De gemeente vraagt naar de herkomst van het geld; waar komt dit geld vandaan? De heer X verklaart dat hij dit heeft gewonnen met pokeren en kan daar geen bescheiden van overleggen. Mag de gemeente nu vaststellen dat het bedrag van € 60.000 geheel uit criminele bron afkomstig is? Dat lijkt ons van wel, met dezelfde redenering als onder situatie 4. Weigering op grond van artikel 3 lid 1 letter a Wet Bibob.

Hieronder een extreem voorbeeld om duidelijk te maken dat het tijdslement geïntroduceerd door het LBB moet worden beoordeeld naar de feitelijke omstandigheden.

El Chapo verdiende zo veel geld met de drughandel dat hij geen idee had wat hij ermee moest doen. Veel geld is daarom begraven. Stel dat El Chapo nu nog had geleefd en in Nederland de mooiste horecagelegenheid van Europa wilde realiseren. Zou de gemeente dan op grond van punt 4 de vergunning gewoon verlenen? Het geld is 20 jaar geleden verdiend met drughandel en dat is dan te lang geleden om er met de Wet Bibob nog iets mee te doen? Dat zou ronduit belachelijk zijn.

B-grond: verzuimboetes

De B-grond van artikel 3, eerste lid, sub b, van de Wet Bibob, wordt ook wel het samenhang-criterium genoemd. De hoofdgedachte is: hoe meer relevante feiten, des te groter het gevaar.

Artikel 3 lid 3 Wet Bibob geeft onder letter d aan dat aan de hand van het aantal gepleegde strafbare feiten de mate van gevaar dient te worden beoordeeld. De jurisprudentie geeft een ruimere definitie hiervan dan de wettekst met drie criteria:

1. **Gepleegd bij:** aan het samenhang-criterium is voldaan als strafbare feiten daadwerkelijk zijn gepleegd bij activiteiten die overeenkomen of samenhangen met de vergunning activiteiten.
2. **Faciliteren:** het gaat er om of het type strafbare feiten dat al gepleegd is, door de vergunning gefaciliteerd kan worden. Of deze mogelijkheid van facilitering bestaat, is afhankelijk van (a) de aard van de gepleegde strafbare feiten en (b) de aard van de betrokken vergunning.
3. **Kwetsbaarheid:** behalve bij delicten die gepaard gaan met geweld en intimidatie, is deze variant van het samenhang-criterium vooral van belang bij verboden wapenbezit.

Ten aanzien van de B-grond is dan het aantal verzuimboetes van belang.

5.7.2 Vergrijpboetes

De vergrijpboete is een boete die opgelegd kan worden indien belastingplichtige opzettelijk onjuiste of onvolledige gegevens en inlichtingen verstrekt (een aangifte omzetbelasting opzettelijk niet of onjuist heeft gedaan).

Er zijn drie schuldgradaties:

1. **Schuld:** van schuld is sprake als belastingplichtige het uit zijn handelen of nalaten voortvloeiende gevolg niet heeft gewild. Het is uit zijn onvoorzichtigheid, onzorgvuldigheid of onachtzaamheid voortgekomen (hij had beter moeten weten). In dit geval kan geen vergrijpboete worden opgelegd.
2. **Grove schuld:** van grove schuld is sprake indien belastingplichtige een ernstig verwijt kan worden gemaakt. De Hoge Raad formuleert het als volgt: 'dat belanghebbende dermate lichtvaardig heeft gehandeld dat het aan zijn grove schuld is te wijten dat geen belasting is geheven'. De vergrijpboete die kan worden opgelegd is 25% van de verschuldigde belasting.
3. **(Voorwaardelijke) opzet:** bij opzet gaat het om het willens en wetens handelen of nalatigheid van belastingplichtige. Hij moet dus weten wat het gevolg is en dat ook inderdaad willen (willens en wetens). Voorwaardelijke opzet wordt omschreven als opzet waarbij het intreden van het verboden gevolg van de handeling niet zeker is, maar als mogelijkheid (aanmerkelijke kans) bewust wordt aanvaard. De vergrijpboete van 50% van het belastingbedrag kan worden opgelegd.

De hoogte van de vergrijpboete is dus afhankelijk van de schuldgradatie.

Hoe de 'mate van gevaar' bepalen?

Als de gemeente de mate van het gevaar van een daadwerkelijk opgelegde vergrijpboete wil beoordelen, dient zij te beschikken over de kennisgeving welke aan belastingplichtige is gestuurd. De mogelijkheden om deze kennisgeving te krijgen voor de Bibob-onderzoeker zijn:

1. **Opvragen bij betrokkene:** de gemeente kan aan de betrokkene de kennisgeving en de mededeling inzake de vergrijpboete ter inzage vragen. De aanvrager zal deze dan aan de gemeente dienen te geven, omdat de gemeente anders niet in staat is de ernst van het gevaar op een juiste wijze te beoordelen. Mocht de aanvrager weigeren om de kennisgeving of mededeling te verstrekken, kan dat worden gezien als een ernstig gevaar op grond van artikel 4 Wet Bibob. Dit geldt alleen bij het intrekken van een bestaande vergunning. Bij het weigeren van een nieuwe vergunning kan een beroep gedaan worden op art 4.5 Awb (buiten behandeling stelling).
2. **Opvragen via LBB:** de gemeente kan via het LBB informatie over de boete aan de Belastingdienst vragen. Deze informatieverstrekking loopt via de informatieloketten van de teams Fraude/EOS. In dat geval doet de gemeente er goed aan om expliciet ook naar de kennisgeving en mededeling te vragen in het geval een vergrijpboete is opgelegd. Dan hoeft de gemeente deze informatie niet aan de betrokkene te vragen (mogelijkheid 1.).
3. **Na 1 januari 2022, opvragen bij de Belastingdienst:** na de invoering van de tweede tranche (artikel 7C wet Bibob), is het mogelijk om bij de Belastingdienst informatie op te vragen over o.a. het zakelijk samenwerkingsverband, de financier en betrokkene.

Naast de kennisgeving en mededeling waarover hierboven wordt gesproken, kan de boete ook in andere documenten staan die kunnen worden opgevraagd, zijnde een fiscaal controlerapport en/of een vaststellingsovereenkomst.

5.7.3. Geen strafvervolgning (verzuim of vergrijp)

Strafbare feiten welke niet (volledig) zijn vervolgd mogen meewegen bij de bepaling van de ´mate van gevaar´.

Het meenemen van niet of niet volledige vervolgte strafbare feiten gebeurt omdat:

- op grond van de bestaande capaciteit bij de opsporingsinstanties het onmogelijk is dat alle strafbare feiten inderdaad worden behandeld;
- strafvervolgning is gericht op het mogelijk opleggen van een sanctie. Of de sanctie is opgelegd, is voor de Wet Bibob niet relevant. Het gaat bij Wet

Bibob om de strafbare feiten, ofwel de gedraging welke daaraan ten grondslag liggen.

Het bestuursorgaan toetst zelf of in een bepaald geval de omstandigheid dat er sprake is van strafbare feiten, welke niet (volledig) zijn vervolgd, toch mee worden genomen bij de bepaling van de mate van gevaar (artikel 3a, lid 2 Wet Bibob ‘...dan staat dat niet in de weg...’).

Het una via-principe

De Belastingdienst staat bij een overtreding voor de keuze, afdoen met een bestuurlijke boete, of strafrechtelijke vervolging? Wordt eenmaal gekozen voor één van beide, dan kan nooit meer worden overgegaan tot een andere keuze. Dit op grond van het una via-principe. Dat houdt in dat als eenmaal gekozen is voor strafrechtelijke vervolging en de zaak komt tot een vrijspraak er niet meer overgegaan kan worden tot het opleggen van een bestuurlijke boete voor hetzelfde vergrijp en vice versa. Is eenmaal gekozen om een bestuurlijke boete op te leggen, kan vervolgens nooit meer de strafrechtelijke weg worden ingeslagen voor hetzelfde vergrijp.

Bij de Bibob-analyse kan deze gedraging op grond van artikel 3a, lid 2 Wet Bibob worden meegenomen in de bepaling van de ‘mate van gevaar’ indien niet wordt vervolgd of de vervolging niet wordt voortgezet: er is geen sanctie opgelegd, maar er is wel sprake van boetewaardig gedrag.

5.8 Witwassen

Witwassen wordt in het rapport “*Witwassen: Criminaliteitsbeeldanalyse 2016*” van de Politie gedefinieerd als ‘het (doen) verrichten van handelingen waardoor de herkomst van crimineel geld ogenschijnlijk een wettige oorsprong krijgt’. Het is een toegankelijk en interessant rapport waarin uitgelegd wordt hoe witwassen in Nederland plaatsvindt. (Bron: *Witwassen: Criminaliteitsbeeldanalyse 2016*, van M.R.J. Soudijn. Uitgegeven door Politie Landelijke Eenheid Driebergen op 12 juni 2017.).

Het doel van de witwasser is voorkomen:

- dat het geld door justitie of Belastingdienst in beslag wordt genomen, en;
- dat justitie via het geld de dader van het misdrijf kan opsporen.

Witwassen is in vrijwel alle landen, ook Nederland, strafbaar als misdrijf, wie zich hiermee bezighoudt riskeert strafvervolging. Witwaszaken gaan veelal samen met een ontnemingsprocedure, daarbij worden de opbrengsten van misdrijven

ontnomen. Het moet aannemelijk zijn dat óf dat witwassen óf andere strafbare feiten ‘op enigerlei wijze ertoe hebben geleid dat de veroordeelde wederrechtelijk voordeel heeft verkregen’.

In het rapport “*Witwassen: Criminaliteitsbeeldanalyse 2016*” worden diverse vormen van witwassen toegelicht waaronder:

- loanback;
- gefingeerde omzet;
- gefingeerde speelwinst ABC-transacties;
- trade based money laundering;
- new Payment Methods;
- leasen en huren;
- stichtingen;
- verkoop in consignatie;
- contant geld.

De ‘loanback’ wordt hieronder toegelicht daar deze veelvuldig terugkomt in Bibob-onderzoeken.

Weetje: waar komt de term witwassen vandaan? De term ‘witwassen’ komt oorspronkelijk bij de wasserijen vandaan die in Amerika in de tijd van Al Capone werden beheerd door de maffia. Criminelen verdienden veel contant geld door afpersing, prostitutie, gokken en dranksmokkel. Dit contante geld moest in de legale economie worden gebracht om de herkomst te maskeren. Het contante geld werd als omzet opgevoerd in de wasserijen, eigendom van de maffia.

5.8.1 Loanback constructie

Er worden in het rapport 3 vormen van een loanback gegeven. Hieronder wordt het rapport *Witwassen: Criminaliteitsbeeldanalyse 2016*, van M.R.J. Soudijn. Uitgegeven door Politie Landelijke Eenheid Driebergen op 12 juni 2017, geciteerd.

Eenvoudige loanback

Bij een loanback leent de crimineel zijn eigen, door criminaliteit verkregen vermogen aan zichzelf. Daarbij houdt hij de schijn op dat het geld aan iemand anders toebehoort. Voor de buitenwereld lijkt er sprake van een legitieme leningsovereenkomst tussen twee partijen. Een crimineel leent bijvoorbeeld een grote som geld van een particulier die in het buitenland woont. Met deze privé lening wordt vervolgens de koop van een huis geregeld. Bij de notaris, makelaar of de bemiddelende bank lijkt het alsof de crimineel zelf een hypotheek heeft geregeld. Wat deze professionals echter niet weten is dat de particuliere hypotheeknemer en de hypotheekgever een valse voorstelling van zaken geven. In

werkelijkheid wordt geen lening verstrekt maar heeft de crimineel zijn eigen geld bij een familielid (of een vriend, of een fictief persoon) ondergebracht met de instructie om zogenaamd een privé lening met hem overeen te komen.

Complexere loanback (1)

Wanneer het om grote vermogens gaat (meer dan een miljoen euro) of het misdaadgeld uit fraude is verkregen, nemen loanbacks vaak ingewikkelde vormen aan. Dan wordt niet meer gebruik gemaakt van particuliere leners maar zijn er financiële instellingen, bedrijven, trusts en buitenlandse offshore vennootschappen tussen geschoven.

Complexere loanback (2)

Een nieuwe ontwikkeling die binnen de methode van loanback is gezien, is het gebruik van een crowdfunding platform. Het voordeel is dat de traditionele banksector voor het ophalen en uitzetten van investeringen wordt omzeild. Maar crowdfunding kan ook voor witwassen worden misbruikt. Een voorbeeld: een verdachte richtte zich tot de crowd voor de financiering van een vastgoedobject. Op een website tekenden enkele tientallen personen in voor bedragen variërend van enkele honderden tot duizenden euro's. Het vermoeden is dat de verdachte zelf achter deze personen zit. Mogelijk hebben deze geld van de verdachte gehad om te investeren, of bestaan zelfs niet eens.

6. Besluitvorming en de wet Bibob

De overheid moet zich bij al haar handelen en besluiten houden aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur (abbb). Een aantal van deze beginselen staan in de Algemene wet bestuursrecht (Awb), andere gelden als regels van ongeschreven recht. De rechter toetst beslissingen die in het kader van de Wet Bibob worden genomen aan de abbb.

Tegen een besluit, de overwegingen (de motivatie van een besluit) en voorschriften is bezwaar of beroep mogelijk.

De wijze waarop het onderzoek wordt gedaan, de documentatie en de motivatie ervan zijn dus heel belangrijk. Beslissingen die niet voldoen aan de abbb zijn niet houdbaar voor de rechter. Het is daarom van groot belang ervoor te zorgen dat de beslissing voldoet aan de abbb.

6.1 Algemene beginselen van behoorlijk bestuur

De abbb zijn ontstaan in de jurisprudentie, waarbij er gedragsregels zijn geformuleerd van de overheid ten opzicht van de burger. Vanaf 1994 zijn de beginselen vastgelegd in wetgeving.

De belangrijkste beginselen van de abbb zijn:

- rechtszekerheid- en vertrouwensbeginsel;
- gelijkheidsbeginsel;
- verbod van détournement de pouvoir;
- fair play beginsel (verbod op vooringenomenheid);
- materiële zorgvuldigheid;
- evenredigheidsbeginsel (willekeurverbod).

Zorgvuldigheidsbeginsel

Zorgvuldigheid is vereist bij de voorbereiding van besluiten. Praktisch, de gemeente dient op grond van artikel 3:2 Awb te handelen: “Bij de voorbereiding van een besluit vergaart het bestuursorgaan de nodige kennis omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen.” Een goede voorbereiding, waarbij gekeken dient te worden naar alle feiten en belangen.

De schending van het zorgvuldigheidsbeginsel komt veel voor. De rechter kan dan de gemeente opdragen alsnog de relevante feiten te onderzoeken en vervolgens een nieuw besluit te nemen.

Wanneer de nodige kennis omtrent de relevante feiten niet aanwezig is kan in de regel worden aangenomen dat het onderzoek niet zorgvuldig is uitgevoerd. Er zal dan sprake van zijn van een zorgvuldigheidsgbrek. Praktisch betekent dit dat de documentatie door de gemeente heel belangrijk is.

Motiveringsbeginsel

Artikel 3:46 Awb luidt: “Een besluit dient te berusten op een deugdelijke motivering.”

De beslissing die wordt genomen in het kader van de Wet Bibob moet dus een uitleg bevatten waarom tot een bepaald besluit gekomen is. De betrokkene moet op basis van het besluit kunnen begrijpen welke feiten en omstandigheden aanleiding hebben gegeven tot het besluit en waarom juist die feiten en

omstandigheden het genomen besluit kunnen dragen. Dus logisch onderbouwen waarom het onderzoek klopt.

6.2 Documenteren van de besluitvorming

Het zorgvuldigheidsbeginsel en de motiveringsplicht brengen met zich mee dat het van belang is dat een Bibob-onderzoek goed gedocumenteerd wordt. De documentatie betreft de volgende punten:

- de wijze van onderzoek;
- de bronnen die in het onderzoek zijn gebruikt; en
- de (deel)conclusies die uit het onderzoek volgen.

Hiermee wordt inzicht gegeven in de feiten en omstandigheden die aan het besluit ten grondslag worden gelegd en daarmee kan het besluit goed gemotiveerd worden.

Er zijn vijf mogelijke beslissingen op een aanvraag tot het verlenen van een vergunning of ontheffing:

1. verlenen van de vergunning;
2. buiten behandeling stellen van de aanvraag;
3. weigeren van de vergunning op de a-grond;
4. weigeren van de vergunning op de b-grond;
5. weigeren de vergunning te verlenen vanwege het plegen van een strafbaar feit tot het verkrijgen of behoud van een vergunning.

6.2.1 Verlenen van de vergunning

De motivering bij het verlenen van een aangevraagde vergunning zal beperkt blijven tot de overweging dat er op grond van de Wet Bibob geen bezwaren naar voren zijn gekomen.

De inhoud van het besluit hoeft met betrekking tot de Wet Bibob geen verdere feiten en omstandigheden te bespreken, anders dan dat het onderzoek is uitgevoerd en dat er geen aanleiding tot weigering van de aangevraagde vergunning vanwege de Wet Bibob bestaat.

Indien er sprake is van een afwijking van de Bibob-beleidslijn, omdat deze onevenredig nadelig is voor de betrokken aanvrager dan kan van die beleidslijn worden afgeweken. In dat geval is het wel van belang om te motiveren waarom van die beleidslijn wordt afgeweken.

6.2.2 Buiten behandeling stellen van een aanvraag

Artikel 4:5, van de Awb regelt de bevoegdheid van het buiten behandeling stellen van een aanvraag als volgt:

“Het bestuursorgaan kan besluiten de aanvraag niet te behandelen, indien:
(...)
c. de verstrekte gegevens en bescheiden onvoldoende zijn voor beoordeling van de aanvraag of voor de voorbereiding van de beschikking mits de aanvrager de gelegenheid heeft gehad de aanvraag binnen een door het bestuursorgaan gestelde termijn aan te vullen.”

De gemeente moet over voldoende gegevens en documenten beschikken om een besluit op de aanvraag te kunnen voorbereiden en uiteindelijk te kunnen nemen. Wanneer een gemeente niet over voldoende gegevens en documenten beschikt en toch een besluit neemt zal dit ertoe leiden dat de gemeente een besluit neemt waar een zorgvuldigheidsgebrek of een motiveringsgebrek aan kleeft. De rechter zal het genomen besluit kunnen terugdraaien.

Zorgvuldige besluitvorming vereist van de gemeente om op de juiste manier te motiveren. Praktisch:

Een zorgvuldig genomen en deugdelijk gemotiveerd besluit vereist:

- zorgvuldig documenteren welke feiten en omstandigheden worden onderzocht;
- beschrijven waar de knelpunten als gevolg van het niet aanleveren van gegevens en documenten liggen; uitleggen aan betrokkene waarom de verlangde gegevens en bescheiden van belang zijn voor de behandeling van de aanvraag.

Voorbeeld:

Betrokkene vraagt een omgevingsvergunning, activiteit Bouwen aan. Op grond van artikel 2.20, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht is de Wet Bibob van toepassing en kan een Bibob-onderzoek worden uitgevoerd.

Uit de aanvraag en de antwoorden op het Bibob-vragenformulier volgt dat er sprake is van een commanditaire vennootschap. Om te kunnen beoordelen wie er feitelijk zeggenschap heeft vraagt de gemeente bij de overeenkomst ter zake de commanditaire vennootschap op. Betrokkene reageert niet op het verzoek om deze alsnog aan te leveren en laat de gestelde termijn verlopen.

De gemeente besluit dat zij de aanvraag buiten behandeling wil stellen, omdat het onderzoek krachtens de Wet Bibob niet naar behoren kan worden uitgevoerd. De gemeente motiveert dat als volgt:

Bij de beoordeling van uw aanvraag tot het verlenen van de omgevingsvergunning wordt betrokken of er sprake is van een ernstig gevaar als bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de Wet Bibob.

Onderdeel van dit onderzoek vormt wie er feitelijk zeggenschap heeft met betrekking tot het uitvoeren van de activiteiten waar de vergunning voor wordt aangevraagd. Met betrekking tot de commanditaire vennootschap Vast-G C.V. willen wij vaststellen wie de beherend vennoot is en welke rol deze binnen de commanditaire vennootschap vervult.

Deze relatie is op grond van artikel 3, van de Wet Bibob voor de wijze van financieren, het hebben van zeggenschap en een eventueel zakelijk samenwerkingsverband van belang.

Bij brief van 1 juli 2021 is aan u gevraagd om deze gegevens en documenten aan te leveren. U heeft dat nagelaten zodat de feiten en omstandigheden die aan de besluitvorming ten grondslag liggen niet kunnen worden vastgesteld. Wij zijn dientengevolge niet bij machte om de van belang zijnde feiten en omstandigheden zorgvuldig af te wegen en kunnen om die reden het besluit op uw aanvraag niet voorbereiden en het besluit zelf niet nemen.

Op grond van artikel 4:5, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wet Bibob wordt uw aanvraag buiten behandeling gelaten. Omdat het algemeen belang dat de Wet Bibob beschermt - het voorkomen van het faciliteren van criminele activiteiten en het beschermen van een concurrerende vrije markt - zwaarder weegt dan uw individuele belang, wordt het als passend en geboden gezien om dit besluit te nemen.

Evenredigheid

Bij een besluit om de aanvraag buiten behandeling te laten, is het van belang dat uit de motivering blijkt dat afgewogen is of het buiten behandeling laten van de aanvraag evenredig is.

Evenredig houdt in dat de gemeenten moet toetsen en motiveren of de aangewende bevoegdheid om de aanvraag buiten behandeling te laten niet onevenredig zwaar is of dat met minder zwaarwegende maatregelen eenzelfde

effect kan worden bereikt. De verhouding tussen het effect en het middel moet in balans zijn.

6.2.3 Weigeren van de vergunning op de a – grond

Voor een weigering van een vergunning op de a-grond geldt het volgende motivering schema:

Het feitencomplex dat leidt tot het aannemen van het strafbare feit moet behoorlijk worden gemotiveerd.

Strafbaar feit: documenten van LBB of opsporingsdiensten

Feiten en omstandigheden welke afkomstig zijn uit een advies van het LBB of uit een proces verbaal van bevindingen van de opsporingsdiensten moet de conclusie van de weigering kunnen dragen. Hiermee wordt voldaan aan de zogenaamde vergewisplicht.

De gemeente dient op grond van artikel 3:9 van de Awb zich ervan te vergewissen dat het onderzoek van het LBB op zorgvuldige wijze heeft plaatsgevonden. Daarbij mag in beginsel van het advies worden uitgegaan, maar moet de gemeente wel onderzoeken of de feiten de conclusie kunnen dragen. Dat is bijvoorbeeld niet het geval als de feiten:

- te weinig (directe) aanwijzingen voor de conclusie bieden;
- in verschillende richtingen wijzen;
- onderling tegenstrijdig zijn;
- niet stroken met hetgeen bekend is.

Strafbaar feit: ontbreken van onderbouwende documenten

De feiten en omstandigheden geven aanleiding om aan te nemen dat er sprake is van een strafbaar feit in de zin van de Wet Bibob. Er is echter geen onderbouwende documentatie afkomstig van bijvoorbeeld een van de opsporingsdiensten.

De gemeente dient dan de feiten en omstandigheden in anonieme vorm voor te leggen aan de desbetreffende opsporingsdienst om een oordeel over die feiten en omstandigheden te vragen. Dat oordeel kan dan luiden 'het is aannemelijk dat er sprake is van een strafbaar feit'.

Relatie tot betrokkene

De relatie tussen de betrokkene en de pleger van het strafbaar feit moet, op basis van feiten en omstandigheden, worden toegelicht in het besluit.

Duidelijk moet zijn in de motivering waarom er een relatie tussen de pleger van het strafbare feit en de betrokkene is welke wordt meegenomen in de beslissing op basis van de Wet Bibob.

Transparante besluitvorming vereist dat de gemeente inzicht geeft in de bron waaruit bepaalde feiten en omstandigheden naar voren zijn gekomen. Indien voor betrokkene niet inzichtelijk is wat de bron is, zal de rechter mogelijk de beslissing terugdraaien op basis van een motiveringsgebrek.

Verkregen voordeel

In de motivering van de besluitvorming is van belang dat blijkt dat er sprake is van feiten en omstandigheden die van een financieel voordeel blijken te geven of dat er sprake is van een feit van algemene bekendheid dat het gepleegde strafbaar feit tot financieel voordeel leidt. Kenmerkend daarvoor zijn delicten als faillissementsfraude, productie en handel van drugs et cetera.

Belangrijk is om in de motivering de omvang van het financieel voordeel inzichtelijk te maken. De feiten en omstandigheden die de omvang van het voordeel ondersteunen zijn voor de uiteindelijke besluitvorming van belang. Wanneer op een bouwsom van meer dan één miljoen euro slechts sprake is van een voordeel van duizend euro ligt het niet in de rede om over te gaan tot weigering van de aangevraagde vergunning.

Aan te wenden voor vergunning

Uit het besluit moet blijken dat er sprake is van een zogenaamde samenhang tussen de gepleegde strafbare feiten en de aangevraagde vergunning.

Het samenhangcriterium houdt in dat de gemeente moet motiveren dat er voldoende samenhang bestaat tussen enerzijds geconstateerde strafbare feiten en anderzijds de activiteiten waarvoor de beschikking is aangevraagd. Ontbreekt die samenhang, dan ontbreekt ook het Bibob-gevaar dat daarmee strafbare feiten zullen worden gepleegd.

Voorbeeld

Dit voorbeeld is ontleend aan de beslissing van de Raad van State van 11 april 2018. ECLI:NL:RVS:2018:1207.

Door betrokkene wordt een vergunning voor een schuur aangevraagd. Door betrokkene waren strafbare feiten gepleegd, hennepcultuur en heling. In de schuur worden onder andere een scooter en quad gestald, die mogelijk zijn verkregen uit de middelen verkregen uit deze strafbare feiten. Deze omstandigheid is niet voldoende voor een weigering van de vergunning.

Daarbij is mede van belang dat in het algemeen een schuur bij een woning wordt gebruikt om spullen in op te slaan en voertuigen te stallen. De omstandigheid dat bij een huiszoeking in 2013 in de schuur een wapen is aangetroffen, acht de Raad van State ook onvoldoende. Gezien het vorenoverwogene kan niet worden geoordeeld dat de vergunning voor de schuur het plegen van strafbare feiten kan faciliteren.

De gemeente mocht dan ook niet beslissen dat de aangevraagde vergunning mede zal worden gebruikt om strafbare feiten te plegen. Daarmee is ten onrechte de Bibob-weigeringsgrond aan het besluit op bezwaar ten grondslag gelegd.

6.2.4 Vergunning weigeren op grond van de b–grond

Een vergunning kan worden misbruikt voor het plegen van strafbare feiten. In het merendeel van deze gevallen is er sprake van de vrees dat er wordt witgewassen in andere gevallen van recidive.

Witwassen

De wettelijke basis voor witwassen is artikel 420bis Wetboek van Strafrecht. Hierin is strafbaar gesteld het verbergen of verhullen van de werkelijke aard, de herkomst, de vindplaats, de vervreemding of de verplaatsing van een voorwerp, dan wel het verwerven, voorhanden hebben, overdragen of omzetten van een voorwerp, terwijl de verdachte weet (opzet) dat het voorwerp - onmiddellijk of middellijk - afkomstig is uit 'enig misdrijf'.

Witwassen draait altijd om een voorwerp, waaronder vermogen, dat afkomstig is uit enig misdrijf. Niet altijd is duidelijk uit welk misdrijf dat afkomstig is. Toch kan de rechter tot een veroordeling voor witwassen komen. De Hoge Raad heeft gesteld dat voor 'afkomstig uit enig misdrijf' niet bewezen hoeft te worden door wie, wanneer en waar dit misdrijf concreet is begaan.

Wat moet er wel worden bewezen? Het Hof Amsterdam heeft in het zogenoemde Zes-stappen-arrest van 11 januari 2013 een toetsingskader geformuleerd aan de hand waarvan tot een bewezenverklaring kan worden gekomen van een witwas verdenking zonder specifiek gronddelict. ECLI:NL:GHAMS:2013:BY8481.

Het weigeren van de vergunning op basis van de b-grond moet deugdelijk gemotiveerd zijn. Feiten en omstandigheden moeten zorgvuldig worden vastgesteld, alsmede de herkomst van deze feiten en omstandigheden. Daarbij is het belangrijk voor de gemeente om bij de motivering van een weigering op basis van de b-grond het 6-stappenplan te volgen. De volgende zes stappen moeten worden doorlopen:

1. Er is geen direct bewijs aanwezig voor een specifiek gronddelict.
2. Op basis van de feiten en omstandigheden is sprake zijn van een vermoeden van witwassen.
3. Van de betrokkene mag bij zo'n vermoeden worden verlangd dat hij een verklaring geeft over de herkomst van het vermogen dat vermoedelijk uit witwassen afkomstig is.

4. De door de betrokkene af te leggen verklaring dient concreet, min of meer verifieerbaar en niet op voorhand hoogst onwaarschijnlijk te zijn.
5. Heeft de betrokkene een dergelijke verklaring afgelegd, dan dient er onderzoek te worden gedaan door de gemeente naar de alternatieve herkomst van het vermogen.
6. Naar aanleiding van dat onderzoek dient met voldoende mate van zekerheid te worden uitgesloten dat het voorwerp een legale herkomst heeft.

Op basis van deze voorgaande stappen is de conclusie dat er sprake is van crimineel verkregen vermogen dat door middel van het gebruiken van de aangevraagde vergunning in de legale economie wordt gebracht.

Recidive

Het weigeren van de vergunning vanwege het ernstige gevaar dat een vergunning gebruikt wordt voor het plegen van strafbare feiten kan aan de orde zijn wanneer er een groot recidive gevaar bestaat.

In de motivering van het besluit worden de feiten en omstandigheden genoemd die maken dat recidive mogelijk is en waarom het ernstige gevaar bestaat dat recidive aan de orde zal komen.

6.2.5 Plegen strafbaar feit tot verkrijging of behoud van een vergunning

Met de ondertekening van het Bibob-vragenformulier verklaart betrokkene naar waarheid en volledigheid alles te hebben ingevuld. Wanneer de betrokkene in strijd met de waarheid heeft verklaard wordt aangenomen dat er vermoedelijk sprake is van het plegen van een strafbaar feit tot het verkrijgen of behouden van een beschikking.

De betrokkene loopt het risico, als blijkt dat het bibob-formulier verkeerd is ingevuld, om strafrechtelijk te worden veroordeeld voor valsheid in geschrifte zoals bedoeld in artikel 225 Wetboek van Strafrecht. Er zijn uitspraken van het gerechtshof Amsterdam waarin de betrokkene is veroordeeld voor 2 maanden onvoorwaardelijk gevangenisstraf wegens het plegen van valsheid in geschrifte door het niet juist invullen van het Bibob-formulier. (ECLI:NL:GHAMS:2020:328; ECLI:NL:GHAMS:2020:329; ECLI:NL:GHAMS:2019:3112).

In de uitspraken had de betrokkene ontkennend verklaard op de vraag of een bepaald persoon in de afgelopen 5 jaar in aanraking was geweest met Politie/justitie in binnen en/of buitenland. In het onderzoek dat volgde bleek dat

er wel sprake was van een contact met (buitenlandse) justitie. Ter verdediging van de valsheid in geschrifte werd o.a. aangevoerd dat:

het Bibob-vragenformulier complex en ingewikkeld is;
de vraag onduidelijk was;
de betrokkene de Nederlandse taal niet begreep;
de pleegperiode buiten de terugreken termijn van 5 jaar viel;
de betrokkene geen voordeel had bij het verkeerd invullen van het bibob-formulier.

Dit zonder succes. Het onjuist invullen van het Bibob-formulier, ondanks de aangevoerde redenen, wordt als valsheid in geschrifte aangemerkt. De rechter oordeelde dat de betrokkene met het valselijk invullen van het Bibob-vragenformulier, de gemeente bewust op het verkeerde been wilde zetten. Betrokkene zal alles aanvoeren om onder valsheid in geschrifte uit te komen. Zorgvuldig formuleren van de motivering van het besluit is daarom vereist.

In de motivering van het besluit voor het plegen van een strafbaar feit tot verkrijging of behoud van een vergunning dienen op inzichtelijke wijze de werkelijkheid afgezet te worden tegen wat door betrokkene is verklaard in het Bibob-vragenformulier en het gesprek dat eventueel heeft plaatsgevonden:
de feiten;
de omstandigheden;
de bronnen.

De gemeente doet er goed aan om aan te kondigen in de motivering van het besluit dat strafrechtelijk aangifte zal worden gedaan. Dit laatste omdat wordt vermoed dat er sprake is van opzet.

Na het doen van aangifte van valsheid in geschrifte door de gemeente is het aan het OM, om wel of niet over te gaan tot vervolging. De verschillende arrondissementsparketten beslissen niet gelijk. Het ene Parket gaat over tot vervolging en een ander Parket, in een soortgelijke zaak, legt het dossier af en doet het af als een te gering feit. Dit staat echter los van de constatering dat er een verdenking is van valsheid in geschrifte, waarvoor art 3 lid 6 van de Wet Bibob kan worden toegepast en de beschikking, subsidie, aanbesteding c.q. de vastgoed/grondtransactie kan worden geweigerd c.q. niet kan worden gegund of aangegaan.

6.3 Voorschriften verbinden aan de vergunning

De gemeente kan voorschriften verbinden aan een vergunning, zodat het ernstige gevaar op grond van de a-grond of de b-grond kan worden verminderd tot een aanvaardbaar niveau.

Voorbeeld

De financier van een aanvrager tot het verlenen van een vergunning krachtens de Alcoholwet is veroordeeld voor witwassen en is bereid om een lening te verstrekken om de start van de horeca - inrichting te financieren. De financier ontvangt hiervoor conform de overeenkomst gedurende één jaar 1% van de omzet. De gemeente is van mening dat er sprake is van een ernstig gevaar dat de vergunning ook gebruikt zal worden om crimineel verkregen vermogen aan te wenden. Voor het overige zijn er geen bezwaren en de financier heeft nog geen gelden ter beschikking gesteld aan de betrokken aanvrager.

De gemeente verbindt als voorwaarde aan het verlenen van de vergunning dat er geen sprake is van een samenwerkingsverband met de beoogde financier en dat de vergunning niet gebruikt mag worden alvorens enige vermogensverstrekker door de gemeente is beoordeeld in het kader van de Wet Bibob en daar geen bezwaren uit naar voren zijn gekomen.

Met het verbinden van voorschriften kan de aangevraagde vergunning worden verleend zonder dat er sprake is van het voortbestaan van het ernstig gevaar.

6.4 Zienswijzemogelijkheid

Bij een afwijzing op grond van de Wet Bibob is het voor de betrokkene en de derde, het zakelijk samenwerkingsverband, mogelijk om een zienswijze in te dienen. De gemeente nodigt de betrokkene hiertoe actief uit.

Wat is een zienswijze?

Een zienswijze is een reactie die betrokkene aan de gemeente kan sturen als reactie op een ontwerp-besluit. Zienswijzen kunnen worden ingediend tijdens de periode dat het ontwerpbesluit ter inzage ligt. Over het algemeen is hier een periode van 6 weken voor.

De gemeente houdt eventueel rekening met ingediende zienswijzen waarna het een besluit neemt. Als een indiener van een zienswijze vindt dat de gemeente zijn visie niet of onvoldoende heeft meegewogen bij het nemen van het besluit, dan kan hij bezwaar maken en/of in beroep gaan.

In het geval er nog veel onduidelijk is met betrekking tot feiten en omstandigheden is het noodzakelijk om betrokkene uit te nodigen voor een zienswijzegesprek. Op die manier kunnen feiten en omstandigheden helder worden en daarmee de kwaliteit van het besluit.

Voor elke zienswijze geeft de gemeente een reactie. En een motivatie van het besluit om deze zienswijze wel of niet gegrond te verklaren. De gemeente geeft daarbij aan of de zienswijze aanleiding is om wijzigingen in de motivatie of de voorschriften aan te brengen.

6.5 WOB-verzoek

Bij de uitvoering van haar taak dient de overheid “openbaarheid volgens regels bij wet te stellen” te betrachten. Dit staat in artikel 110 van de Grondwet. De regels zijn onder meer uitgewerkt in de Wet openbaarheid van bestuur (Wob).

De overheid moet zoveel mogelijk transparant zijn en overheidsinformatie is in het algemeen openbaar en voor iedereen toegankelijk.

Wat is een Wob-verzoek?

Een Wob-verzoek is een verzoek aan een bestuursorgaan, anders gezegd overheidsinstantie, om informatie te verschaffen over een bepaalde bestuurlijke aangelegenheid. Een bestuurlijke aangelegenheid is een aangelegenheid die betrekking heeft op beleid van een bestuursorgaan, daaronder begrepen de voorbereiding en de uitvoering ervan en in beginsel dus ook een Bibob-procedure en het besluit. De Wet Bibob kent echter een uitzonderingsartikel voor geheimhouding op de hoofdregel van de Wob.

De Wob-wetgeving gaat uit van twee vormen van openbaarheid:
Passieve openbaarheid: openbaarmaking op verzoek van burgers en bedrijven.
Actieve openbaarheid: overheden dienen bepaalde informatie, actief, dat wil zeggen zonder dat daarom wordt gevraagd, openbaar te maken.

Niet verstrekken informatie op grond van Wob

Voor het verstrekken van informatie aan de burger naar aanleiding van een Wob-aanvraag zijn er twee soorten uitzonderingscategorieën waarop een gemeente (meer algemeen overheidsinstantie) zich kan beroepen:

De absolute uitzonderingsgronden.

Dat wil zeggen het verzoek om informatie in deze gevallen altijd zal worden geweigerd, voorbeelden daarvan:

- contacten tussen de Koning en de ministers;
- het kunnen schaden van de veiligheid van de Staat (voorbeeld informatie van de Algemene Inlichtingen en Veiligheidsdienst);
- vertrouwelijke bedrijfs- en fabricagegegevens die door personen of bedrijven aan de overheid zijn meegedeeld;
- betrekking heeft op gevoelige persoonsgegevens.

Relatieve uitzonderingsgronden

Bij de relatieve uitzonderingsgronden moet de overheidsinstantie een afweging maken tussen het algemene belang van de openbaarheid van gegevens en anderzijds een van de hieronder genoemde bijzondere belangen:

- Nederlandse internationale betrekkingen;
- economische of financiële belangen van de Staat;
- opsporing en vervolging van strafbare feiten;
- inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen;
- eerbiediging van persoonlijke levenssfeer;
- het belang dat de geadresseerde heeft als eerste kennis te kunnen nemen van de informatie;
- het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling.

Als de overheidsinstantie van mening is dat in het specifieke geval het bijzondere belang zwaarder weegt, dan zal de gevraagde informatie niet verstrekt worden. Hiertegen kan uiteraard bezwaar en beroep worden ingesteld.

Artikel 28 Wet Bibob

Artikel 28 Wet Bibob bepaalt dat het Bibob-advies van het LBB geheim is. Aan de betrokkene en aan in het advies genoemde derde(n), alleen die passages die op deze derde(n) van toepassing zijn, wordt het Bibob-advies verstrekt door het bestuursorgaan (waaronder gemeente).

Artikel 28 Wet Bibob is een bijzonder artikel die de Wob inperkt. Op Bibob-informatie rust een strenge geheimhoudingsplicht. Onder de geheimhouding vallen o.a. het advies en de gegevens die via de Bibob-vragenlijst zijn verkregen. Het delen van de Bibob-informatie is verboden, tenzij het uitdrukkelijk wordt toegestaan door de Wet Bibob. Schending van de geheimhoudingsverplichting is strafbaar (artikel 272 Wetboek van Strafrecht).

Wanneer is het doorgeven van informatie uit het Bibob-advies toegestaan?

aan de betrokkene, indien noodzakelijk ter motivering van de naar aanleiding van het advies te nemen beslissing;

- aan de derde(n), die voorkomt in de motivering van de naar aanleiding van het advies te nemen beslissing, maar uitsluitend voor zover de gegevens hem betreffen;
- aan de leden van het driehoeksoverleg, uitsluitend voor zover noodzakelijk voor het ondersteunen van de overheidsinstantie bij de motivering van het besluit;
- aan het RIEC, uitsluitend voor zover noodzakelijk bij de ondersteuning van de overheidsinstantie bij toepassing van de Wet Bibob;
- aan de bezwaarschriftencommissie;
- aan de rechter (na instemming van degene die de zaak aanhangig heeft gemaakt).

Het verstrekken van informatie door de gemeenten kan worden geweigerd op grond van artikel 28 Wet Bibob of op grond van de in de Wob opgenomen weigeringsgronden. Hierbij twee voorbeelden uit de jurisprudentie.

Uitspraak: documenten die niet onder de geheimhouding vallen

De burgemeester weigert op grond van artikel 28 van de Wet Bibob de aanvraag indicatoren Bibob en het advies RIEC openbaar te maken. De documenten die hier niet onder vielen met betrekking tot de aanvraag en de correspondentie omtrent de verlening heeft de gemeente op verzoek toegezonden (onder weglating van persoonlijke levenssfeer en bedrijfsgegevens). Beslissing: de burgemeester heeft terecht geweigerd (ECLI:NL:RBROT:2013:10126).

Uitspraak: documenten die onder geheimhouding vallen

De burgemeester weigert de documenten over financieel onderzoek openbaar te maken op grond van artikel 28 Wet Bibob. Dit wordt toegewezen door de rechter (ECLI:NL:RVS:2011:BQ7424).

7. De bronnen

Open en gesloten bronnen zijn essentieel voor iedere onderzoeker. Veel open bronnen zijn niet bekend en er komen continu nieuwe open bronnen bij.

Voor de Bibob-onderzoeker handige bronnen zijn separaat in een annex opgenomen.

Het belang van open en gesloten bronnen?

Het (open/gesloten) bronnen onderzoek is belangrijk om de achtergrond van de aanvrager en financiers te controleren en het beantwoorden van de vragen:

- Wie is betrokkene? Hoe komt deze persoon in het nieuws?
- Welke financiële informatie is terug te vinden in de Kamer van Koophandel en “vertalers” van financiële data?
- Zijn er bijvoorbeeld faillissementen of fraude rond betrokkene of het samenwerkingsverband?

Het in kaart brengen van de verbanden tussen rechts- en natuurlijke personen beantwoordt de bovenstaande vragen.

Koppelen van databronnen?

Data uit bronnen koppelen levert een veelvoud aan relevante informatie op. Handmatig koppelen is geen optie, los van het feit dat dit te lang duurt is de foutgevoeligheid hoog en ontbreekt een audittrail. Het advies is dan ook om software te gebruiken om data uit verschillende bronnen te koppelen.

Met het inzetten van software voor de Bibob-analyse kunnen verbanden worden gevisualiseerd, inzicht worden verkregen in de tijdlijn, grote hoeveelheden (verplichte) bronnen geautomatiseerd worden bevraagd en alerts worden ingesteld. Geautomatiseerde alerts kunnen worden ingesteld voor de gesloten dossiers, waarvoor de vergunning is verleend. Verandering van bijvoorbeeld aandeelhouders, bestuurders, faillissementen in het zakelijk samenwerkingsverband worden bij de Bibob-onderzoeker gemeld die daarop actie kan ondernemen.

Welke bronnen?

Er zijn een aantal bronnen die standaard bij ieder onderzoek zouden moeten worden geraadpleegd. Deze bronnen dienen in de werkinstructie te worden opgenomen.

Voorbeelden van 'verplichte' bronnen zijn, KvK, Kadaster, het insolventie- en faillissementenregister, curateleregister, PEP en sanctielijsten (hierop staan o.a. wereldwijd personen die zich aan witwassen schuldig hebben gemaakt). PEP is de afkorting die wordt gebruikt in de volksmond en staat voor Publicly Exposed Person en is vrij vertaald Publiek Prominente Personen.

7.1 Categorieën informatiebronnen

Hieronder een overzicht van informatiebronnen per categorie.

1. Nieuws en social media
2. Gemeentelijke informatie
3. Financiële informatie
4. Informatie van derden:
 - a. Justitie
 - b. Politie
 - c. Belastingdienst
 - d. Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (Inspectie SZW) en UWV
 - e. Douane en Koninklijke Marechaussee
5. Buitenlandse bronnen

Ad 1. Nieuws en (social) media

(Social) media wordt met name gebruikt om het sentiment omtrent een bedrijf of persoon te bepalen.

Opmerkingen voor het gebruik van (social) media:

- Veel social media platformen als Facebook en LinkedIn zijn afgesloten voor gebruik door (forensisch) onderzoekers.
- Data van (social) media moet worden geverifieerd met een 'betrouwbare' bron.

Er zijn diverse partijen die een betaalde nieuwsfeed aanbieden met berichten uit kwaliteitskranten. Voorbeelden van partijen die nieuws leveren zijn CompanyInfo.nl en LexisNexis.

De voordelen van een betaalde nieuwsfeed zijn dat:

- er een sentiment kan worden meegegeven (positief/negatief);
- de onderzoeker in een oogopslag de essentie meekrijgt;
- het nieuws betreft uit kwaliteitskranten: validatie van het nieuws.

Ad 2. Gemeente informatie

Er zijn diverse interne gemeentelijke informatiebronnen. Essentieel is dat het gebruik van de informatie in deze bronnen de test van kritiek van de AVG kan doorstaan, zie hierna hoofdstuk 8.

Ad 3. Financiële informatie

Er zijn diverse financiële (betaalde) informatie bronnen.

Belangrijkste bron voor jaarcijfers van bedrijven is de Nederlandse Kamer van Koophandel. Het gebruik daarvan is voor overheidsinstellingen gratis.

Graydon, Dun & Bradstreet, Experian en EDR geven een uitwerking van de bij de Kamer van Koophandel gedeponeerde jaarcijfers, waarbij diverse financiële ratio's worden gegeven. Het voordeel van deze ratio's is dat ze de onderzoeker snel inzicht geven in de kwaliteit van de gedeponeerde jaarcijfers.

Ad 4. Informatie van derden

Iedere informatieverstrekker van Bibob-informatie aan de gemeenten maakt een zelfstandige afweging of deze informatie van belang is en of er een wettelijke basis is waarop deze informatie verstrekt kan/mag worden. De Politie levert standaard “openbare orde” informatie (art 8 en art 13 Wpg) maar maakt bij de vertrekking van opsporings- en inlichtingeninfo (art 9 en art 10 Wpg) eerst de afweging of het algemeen belang zwaarwegend genoeg is, dus of zij vinden dat de gemeente deze informatie mag/moet hebben en of het opsporings- en vervolgingsbelang niet geschaad wordt bij het verstrekken van opsporings- en inlichtingeninformatie.

Het onderstaande citaat onderstreept het belang van de informatie van derden en de problemen daarbij:

“Met name de grote en zeer grote gemeenten noemen informatie-uitwisseling als een van de grootste knelpunten in de uitvoering van de Wet Bibob. Deze gemeenten hebben hier het meeste ervaring mee en werken met de meeste partners samen. Het knelpunt wordt versterkt door een

gebrek aan kennis bij de partners van de mogelijkheden die gemeenten hebben. Ook weten de partners onvoldoende welke informatie ze wel en niet mogen delen. Hierdoor zijn er regionale en zelfs lokale verschillen. Een specifiek probleem is de informatie-uitwisseling met het buitenland. Dit loopt vooral volgens gemeenten in de grensstreek erg moeizaam.” (Bron: *Aan de slag met BIBOB, Onderzoek naar knelpunten in de toepassing van de, Wet BIBOB door gemeenten*, Inspectie Openbare Orde en Veiligheid, maart 2011.).

Voor wat betreft informatie uitwisseling met het buitenland zijn er diverse verbeteringen waaronder de oprichting van Euregionaal Informatie- en Expertise Centrum (EURIEC) in 2018 voor de internationale samenwerking van de RIEC's in Nederland en met de recent opgerichte ARIEC's in België (Hasselt en Antwerpen)

Justitie

Ieder van de 10 arrondissementsrechtbanken en het functioneel parket (onderdeel van het landelijk parket) heeft een Bibob-Officier van Justitie (OvJ). Iedere OvJ kan informatie aan o.a. gemeenten in de vorm van een tip ex artikel 26 van Wet Bibob. Meestal is het de Bibob-OvJ die hieraan uitvoering geeft.

In de praktijk is de zogenaamde 'geactiveerde tipfunctie' ontstaan, waarbij gemeenten de mogelijkheid hebben om het OM te vragen haar te tippen over de aanvrager van bijvoorbeeld een vergunning indien er belsastende informatie bij de OvJ bekend is. De gemeente stuurt hiervoor, al dan niet na tussenkomst van het RIEC, afhankelijk van de werk procesafspraken, informatie naar de Bibob-OvJ met het verzoek te beoordelen of in dat bepaalde geval een tip kan worden gegeven. Deze werkwijze is echter geen gemeengoed.

Een in 2021, door Bibob-Academie gehouden enquête, onder de Bibob-OvJ's heeft aangetoond, dat er inhoudelijk te summier wordt getipt. De oorzaken:

- **Onvoldoende bekend met wetswijziging:** er is onvoldoende weet van de maatregel dat de gemeenten niet meer naar het LBB hoeven te gaan om de betreffende info op te halen. Hieraan kleeft feitelijk de verplichting voor de OvJ om de tip dan ook ruimer te benoemen zodat de ontvanger weet waar de tip betrekking op heeft en waar de informatie te halen valt.
- **Onvoldoende afstemming:** landelijk is er (te) weinig afstemming over dit onderwerp.
- **Onvoldoende uniformiteit:** er wordt niet of slechts ten dele met een landelijk formaat van de tip gewerkt. De tip is niet altijd eenduidig voor de gemeenten. De oplossing kan zijn om informatie meer op hoofdlijnen in de OvJ-tip mee te geven en waar de betreffende informatie te halen is. Dit kan

de gemeenten helpen hierover zelfstandig een beslissing te nemen. Bij twijfel kan dan alsnog het LBB worden geraadpleegd.

Politie

Anekdote: Een vergunning kan geweigerd worden zonder dat iemand veroordeeld is, waarbij feiten en omstandigheden een evenredige rol kunnen spelen. Een exploitant van een seksinrichting vroeg een exploitatievergunning aan bij de gemeente Alkmaar. De gemeente kreeg van de Politie inlichtingen informatie (op basis van art. 10 Wet Politiegegevens (wordt afgekort als Wpol. en Wpg., hierna Wpol.)), dat er sterke aanwijzingen waren dat de financiering van deze vergunning afkomstig was van het losgeld dat betaald is bij de ontvoering van Freddy Heineken. Dit terwijl daar tot op de dag van vandaag niemand voor veroordeeld is. De Burgemeester weigerde daarom de vergunning, de Rechtbank Alkmaar stelde de Burgemeester in het ongelijk. Bij de Raad van State kreeg de Burgemeester gelijk: *“de burgemeester ervan mocht uitgaan dat in relatie staat tot de strafbare feiten heling en witwassen die zijn gepleegd met betrekking tot panden waarvoor zij een vergunning heeft aangevraagd.”*. Hieruit blijkt de kracht van de Wet Bibob. Astrid Holleeder bevestigde jaren later in haar boek dat deze financiering inderdaad van het Heineken-losgeld dat haar broer had ontvangen, afkomstig was. (ECLI:NL:RVS:2011:BR2279).

Weetje: HKS is een verdeningen registratie. Er staan geen onherroepelijke veroordelingen in. Belangrijk is om als gebruik wordt gemaakt van HKS ook de bevestiging ervan in JustID te zoeken. In de zomer van 2011 werd bekend dat in het HKS ook minstens 8.000 personen staan die zijn overleden, en 2.800 mensen die inmiddels zijn vrijgesproken.

Belastingdienst

Informatie moet op dit moment worden opgevraagd via het RIEC of het LBB en in sommige gevallen levert de Belastingdienst direct informatie aan de gemeenten. De verwachting is dat vanaf 1 januari 2022 de Wet Bibob wordt aangepast op dit punt. Dan kan deze informatie over de betrokkene en het zakelijk samenwerkingsverband (derden) rechtstreeks worden opgevraagd door de gemeente bij de Belastingdienst. Na deze wetswijziging kan de Belastingdienst ook ongevraagd informatie aan de gemeente verstrekken voor uitvoering van de Wet Bibob.

Het informatiesjabloon wordt soms bij de Belastingdienst opgevraagd. Dit sjabloon geeft informatie uit verschillende interne bronnen van de Belastingdienst, die verzameld zijn in een excel. Hieruit valt bijvoorbeeld niet altijd af te lezen of er

boetes zijn opgelegd. Het sjabloon is zonder toelichting en kennis moeilijk te doorgronden en daardoor wordt het nog lastiger om juiste conclusies te trekken. Om die reden levert het sjabloon de Bibob-medewerker vaak geen nuttige informatie.

Inspectie SZW/UWV

UWV, Sociale Verzekeringsbank en gemeenten hebben Suwinet ontwikkeld. Dit is een digitale infrastructuur die is ontwikkeld door en voor de Suwi partijen om gegevens met elkaar te kunnen uitwisselen voor de uitoefening van hun wettelijke taak. Er worden alleen gegevens uitgewisseld voor zover daar een wettelijke grondslag voor is. De informatie die uit Suwinet kan worden verkregen:

- uitkeringsverleden;
- werkgevers (geschiedenis);
- loon/salaris.

De Bibob-medewerkers kunnen deze informatie via het RIEC opvragen.

Weetje: de gemeentelijke sociale recherche heeft een login voor Suwinet. De informatie uit Suwinet mag echter niet worden gedeeld met de Bibob-medewerkers. Dit op grond van Suwinet dat een gesloten verstrekingsregime kent. Informatie van Suwinet moet daarom door de Bibob-medewerker worden opgevraagd via de Inspectie SZW of via het RIEC, waarvan de Inspectie SZW deel uitmaakt. De ondersteuning door gemeenten bij de Wet Bibob is in het RIEC convenant (met wettelijke basis voor deze uitwisseling) opgenomen als thema. (thema's zijn onderwerpen waar binnen het RIEC op wordt gestuurd, onderscheidt wordt gemaakt voor regionale punten en landelijke punten.).

Douane/Marechaussee

Deze informatie moet altijd via het RIEC worden opgevraagd.

Weetje: de gemeente kan informatie uit gesloten bronnen vaak zelf opvragen bij deze instanties (Belastingdienst, Inspectie SZW, Koninklijke Marechaussee en Douane), al dan niet door tussenkomst van het RIEC. Helaas “verstoppen” meerdere instanties zich vaker achter de stelregel, dat de informatie alleen ten dienste wordt gesteld van het LBB. Dat werkt vertragend en daarmee onhandig gelet op de termijnen waaraan gemeenten vaak zijn gehouden.

Ad 5. Buitenlandse bronnen

Er zijn veel buitenlandse bronnen die interessant zijn. Hieronder één die vaak niet wordt gebruikt, maar wel van groot belang is voor het Bibob-onderzoek.

Publicly Exposed Persons en sanctielijsten

PEP en sanctielijsten zijn hulpmiddelen voor o.a. banken en verzekeraars om ongebruikelijke transacties, witwassen en financiering van terrorisme sneller op te sporen. Op de PEP-lijsten staan politiek prominente personen die invloedrijke functies bekleden, alsmede hun familie en vrienden. Op de sanctielijsten staan mensen die eerder betrokken zijn geweest bij ongewenste handel, witwassen of terrorisme in de wereld. Dit is dus een essentiële bron om te raadplegen.

Er zijn diverse leveranciers van PEP en sanctielijsten, de bekendere namen zijn:

- Dow Jones (professional.dowjones.com);
- WorldCheck (refinitiv.com).

8. Onderzoekssoftware

In dit digitale tijdperk mag software geen ondergeschoven kindje meer zijn. Onderzoekssoftware is een genre apart. Goede onderzoekssoftware laat een gebruiker efficiënter en kwalitatief beter werken. Een correcte interface geeft de gebruiker zelfs inzicht in het proces, waardoor deze tot nieuwe inzichten komt.

Hieronder een aantal algemene kenmerken van goede software:

- **intuïtieve eenvoud:** eenvoudig te begrijpen en vriendelijk in het gebruik;
- **flexibiliteit:** de software is in te stellen naar een specifiek behoefte;
- **efficiëntie:** een gebruiker kan gecompliceerde acties snel uitvoeren zonder 'gedoe';
- **browser based:** geen installatie nodig, werkt via een browser en daardoor eenvoudig te onderhouden;
- **inzetbaarheid:** geen IT kennis nodig om ermee te werken;
- **hoogwaardige kwaliteit:** onderzoeken van hoog niveau zijn mogelijk;
- **duurzaam:** bij onderzoekssoftware is continue innovatie noodzaak

Extra software kenmerken die eveneens van belang zijn voor gemeenten en specifiek Bibob-onderzoekers:

Gebruik van artificial intelligence: definitie het simuleren van menselijke intelligentie bij machines. Met name het zoeken in databases en het leggen van verbindingen is daarbij een functie die sneller kan worden uitgevoerd door de computer met artificial intelligence dan een mens dit kan doen. De uiteindelijke

beslissing moet door een mens worden genomen, de software adviseert en geeft argumenten aan.

Alerts: met de software kunnen alerts worden ingesteld. Essentiële functionaliteit voor bijvoorbeeld de gesloten Bibob-dossiers, waar er een vergunning is afgegeven. Indien er veranderingen zijn in de open of gesloten bronnen, die van belang zijn voor het eerder behandelde dossier, wordt dit automatisch weergegeven. De Bibob-onderzoeker kan dan besluiten om actie te nemen.

Dynamische visualisaties: het leggen van verbanden tussen personen, bedrijven en objecten, en het visualiseren op verschillende manieren (netwerk, geografische en timeline visualisaties), waarop de onderzoeker conclusies kan trekken, maar ook binnen de visualisatie verder onderzoek kan doen. Hierbij ondersteunt de software de onderzoeker.

Interactieve rapportage: het automatisch creëren van een complete rapportage te distilleren uit de resultaten van het onderzoek, dus volledig flexibel: met het rapport wordt de conclusie inclusief argumentatie vastgelegd.

Audittrail: anders gezegd traceren van handelingen. Essentieel om aan te tonen hoe, waar, wanneer en door wie de informatie is gevonden.

Koppelbaarheid: is de software eenvoudig te koppelen aan open-, gesloten en zelfs interne bronnen.

Binnen de gemeenten worden voor onderzoeken veelal 3 soorten onderzoekssoftware ingezet:

1. Uitleg financiële jaarcijfers

Graydon levert, evenals Dun & Bradstreet, Experian en EDR, een verdieping van de financiële jaarcijfers die in de Kamer van Koophandel worden gevonden. Jaarcijfers zijn van belang om duidelijkheid te krijgen over de financiële positie/relaties van betrokkene en het zakelijk samenwerkingsverband.

2. Onderzoekssoftware

Noctua is high-end onderzoekssoftware die vooral ingezet wordt tegen fraude en criminaliteit. De software vindt, analyseert en verbindt data uit open en gesloten bronnen. De data wordt gevisualiseerd in o.a. een dynamische netwerk-, tijdlijn- en geografische weergave waarna het resultaat wordt omgezet in een rapportage. Op maat te configureren robots nemen het initiële arbeidsintensieve vooronderzoek uit handen.

3. Anoniem zoeken op internet

Internet Rechercheren in de Cloud, afgekort iRC, is een beveiligde omgeving, waarmee met persoonlijke inloggegevens en een extra beveiligingsfactor verbinding met het internet wordt gemaakt. De onderzoeker is anoniem op internet en er worden geen sporen achtergelaten. Gezocht kan worden op het Dark Web. iRC wordt veel gebruikt door de sociaal rechercheur van de gemeente. Het kan daarnaast ook een geschikte tool zijn voor de Bibob-coördinator.

Is het een idee om hierbij te verwijzen naar de folder Bibob-software die te downloaden is via onze sites?

9. Privacy: DPIA en AVG-proof

De AVG is de Europese privacywet. Deze wet sluit aan op het digitale tijdperk waarin we leven. De wet geeft meer rechten aan het individu en organisaties hebben meer verantwoordelijkheid om zorgvuldig met (digitale) persoonsgegevens om te gaan. En daarover de betrokkene goed te informeren.

Gebeurt de verwerking van persoonsgegevens bij de gemeente op een legitieme wijze?

Een DPIA kijkt naar de verwerking van persoonsgegevens door de gemeente bij vergunningen, subsidies, aanbestedingen, en grond- en vastgoedtransacties m.b.t. de toepassing van de Wet Bibob. Binnen de gemeente is er iemand, een privacy-jurist en/of de functionaris gegevensbescherming, aangewezen die toezicht houdt op de toepassing en naleving van de AVG. Extern controleert de Autoriteit Persoonsgegevens op rechtmatigheid van de gegevensverwerking.

9.1 DPIA en AVG: achtergrond

Welke soorten persoonsgegevens in het kader van de Wet Bibob vallen onder AVG?

Voor een overzicht van de gegevens die bij een Bibob-onderzoek naar voren komen en onder de AVG vallen, zie Annexe 2.

Persoonsgegevens zijn alle gegevens die betrekking hebben op een geïdentificeerde of identificeerbare levende natuurlijke persoon. De AVG beschermt persoonsgegevens ongeacht de technologie die voor de verwerking van die gegevens is gebruikt.

Inhoudelijk is er geen verschil tussen een Privacy Impact Assessment (PIA) of een DPIA. DPIA is de officiële term die sinds de intrede van de AVG wordt gehanteerd, maar PIA wordt 'in de volksmond' meer gebruikt.

Onder de AVG, de Wet politiegegevens en de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens kunnen organisaties verplicht zijn een DPIA uit te voeren.

Een DPIA is een instrument om vooraf de privacyrisico's van een gegevensverwerking in kaart te brengen en vervolgens maatregelen te kunnen nemen om de risico's te verkleinen. In de Nederlandse vertaling van de AVG wordt de term DPIA vertaald met gegevensbeschermingseffectbeoordeling.

Een DPIA is verplicht als een gegevensverwerking waarschijnlijk een hoog privacyrisico oplevert voor de betrokkenen (de mensen van wie een organisatie gegevens wil verwerken).

Wij zijn van mening dat de DPIA voor gemeenten die een Bibob-analyse uitvoeren, een must is. De DPIA brengt de risico's in kaart en laat zien dat erover nagedacht is. Een Bibob stroomschema is handig om te gebruiken binnen een DPIA en naar te verwijzen als bijlage. Naast een goede implementatie van het Bibob-proces vormt een goed uitgevoerde DPIA de basis voor een praktische en juridisch juiste toepassing van de Wet Bibob.

Doelbinding

Doelbinding houdt in dat persoonsgegevens alleen verzameld mogen worden voor een 'welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd' doel (artikel 5 lid 1 sub a AVG). Anders gezegd, het principe dat iemand (persoon of organisatie) alleen informatie mag vragen, opslaan, gebruiken, delen ten behoeve van welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden.

Het doel beperkt ook de mogelijkheid om eenmaal voor een bepaald doel verzamelde persoonsgegevens, voor een ander doel te gebruiken.

Hoe voer je een DPIA uit?

In het kort geeft de DPIA:

- beschrijving van de beoogde verwerkingen en doeleinden;
- beoordeling van de noodzaak en proportionaliteit van de verwerkingen;
- beoordeling van de risico's voor de betrokkenen;
- beoogde maatregelen om: risico's aan te pakken; en/of
- aan te tonen dat aan AVG is voldaan.

Adviezen voor de naleving DPIA

Het schrijven van een instructie vereist ook de controle op de naleving ervan. Net als bij het Bibob-beleidsplan, het schrijven van een mooi verhaal is nuttig, maar als er niet op de naleving ervan wordt gecontroleerd is het een papieren tijger.

Hieronder een aantal adviezen voor wat betreft de naleving van de DPIA:

- toets periodiek op naleving van de eisen vanuit de AVG;
- zorg voor onafhankelijke toetsing bij de externe partijen die in opdracht van de gemeente persoonsgegevens verwerken een EDP audit v.w.b. autorisatiebeheer, een technische beveiligingsaudit (bijvoorbeeld een pen en hack test). Laat dit eveneens een vast onderdeel zijn van een jaarlijkse audit van de Plan-Do-Check-Act cyclus;
- regelmatig controleren van de logging en autorisatie matrixen;
- beveiliging van kantoren en extra toegangsbeveiliging voor aparte kantoorzones waar veelal wordt gewerkt met fysieke Bibob-persoonsdossiers;
- toon aan dat de verwerkers en andere partijen waarmee wordt samengewerkt voldoen aan de eisen die de BIO (Baseline informatiebeveiliging Overheid) stelt.

9.2 Aandachtspunten: privacy en vertrouwelijkheid

Privacy en vertrouwelijkheid zijn mooie woorden, maar wat houdt dat praktisch in voor de Bibob-organisatie?

Gesprekken met betrokkene

Hieronder diverse aandachtspunten bij het voeren van gesprekken met betrokkene:

- noteer van betrokkene(n) de personalia tijdens gesprekken. Dit houdt ook in dat de identiteit wordt vastgesteld met paspoort, rijbewijs of identiteitskaart;
- de plek waar de gesprekken worden gevoerd mag geen open plek zijn waar iedereen langs kan lopen. Kies een afgesloten ruimte voor het gesprek met betrokkene;
- gesprekken met betrokkene(n) dienen altijd met twee of meer collega's te worden gevoerd. Dit om de integriteit te waarborgen;
- vraag toestemming om de gesprekken te mogen opnemen met bijvoorbeeld een smartphone. Als je de opname start herhaal dan nog eens wie de

aanwezig zijn, wat het doel is van het gesprek en dat er toestemming is gegeven voor het mogen opnemen van het gesprek;

- geef aan dat aan de hand van de opnames er een gespreksverslag wordt uitgewerkt wat wordt vastgesteld na een ieders instemming voor wat betreft de inhoud;
- vernietig de geluidsopname nadat een ieder ingestemd heeft met de inhoud van het gespreksverslag.

Vertrouwelijke informatie

Vertrouwelijk informatie dient op de juiste manier behandeld te worden. Wat zijn hier de aandachtspunten?

- **clean desk policy:** als de ruimte waarin gewerkt wordt, wordt verlaten moeten alle documenten veilig opgeborgen worden;
- **veilig opbergen van fysieke documenten:** dit betekent dat de documenten in een kluis worden bewaard, of een afsluitbare kast;
- **afsluiten kamer:** de kamer waarin met Bibob-documenten wordt gewerkt dient, als er niemand aanwezig is te worden afgesloten;
- **versturen interne of externe post:** als de documenten per interne-of externe post moeten worden verstuurd, gebruik dan altijd een dubbele envelop waarvan tenminste de binnenste envelop goed dicht is geplakt;
- **communicatie betrokkene:** als er met betrokkene wordt gecommuniceerd per e-mail of telefoon, verzeker je er dan van dat je weet met wie je communiceert;
- **communicatie collega's:** communicatie met collega's over een Bibob-toets dient volgens het 'need to know-principe'. Als personen niet op de hoogte hoeven te zijn van zaken, dan zouden ze er niet van moeten weten;
- **digitale security:** veilig opbergen van digitale documenten betekent dat documenten worden opgeslagen achter een persoonlijk wachtwoord;
- **archivering:** zorg voor een adequate archivering en (tijdige) vernietiging van stukken, zowel fysieke als digitale stukken;
- **de eigen/Bibob-computer:** zorg voor een schermbeveiliging en adequaat wachtwoord dat persoonlijk is. Gebruik voor Bibob-documenten geen mobiele gegevensdragers zoals USB-sticks en flash drives.

De kamer waar de onderzoeken plaatsvinden, de verwerkingslocatie, dient apart te worden benoemd in de DPIA.

Geheimhouding

Artikel 28 van de Wet Bibob regelt de geheimhouding. De organisatie dient met inachtneming van de geheimhouding te worden ingericht. Praktisch betekent dit de bovenstaande punten in acht te nemen. Voorbeeld is enkel die medewerkers

toegang te verlenen tot Bibob-dossiers, die daar omwille van hun functie bij moeten kunnen komen. Dus niet de postmedewerker bij het inscannen van de post en niet de archiefmedewerker om maar wat voorbeelden te noemen.

De geheimhouding is van toepassing op:

- het gehele Bibob-onderzoek, dus niet enkel wat de aanvrager aanlevert, maar ook op de eigen bevindingen van de gemeente. Dit maakt dat WOB-verzoeken die in het kader van de Wet Bibob worden gedaan, strandden, omdat een beroep gedaan kan worden op deze vertrouwelijkheid.

Bibob-informatie mag niet gedeeld worden met externe partijen zoals Politie en Belastingdienst die dan op basis van deze informatie een zelfstandig onderzoek opstarten. Wanneer dat wel gebeurt werkt iemand mee aan zijn eigen veroordeling en overtreedt men het zogenaamde “pressieverbod”. Wanneer kan informatie wel worden gedeeld met opsporingsdiensten? De betreffende persoon dient als verdachte te worden aangemerkt. Daarna kan de rechter-commissaris informatie opvragen bij de gemeente op grond van artikel ... waarna opsporingsdiensten deze Bibob-informatie rechtmatig mogen gebruiken.

De geheimhouding vervalt of gaat vervallen:

- bij het doen van aangifte bijvoorbeeld bij aangifte valsheid in geschrifte artikel 225 Wetboek van Strafrecht. Dan is het wel zo praktisch om bij de aangifte te aangeven om wie het gaat.
- bij het tippen gedaan door het LBB (art 11 Wet Bibob)
- bij het tippen gedaan door bestuursorganen onderling straks bij de 2e tranche uitbreiding Wet Bibob.

9.3 Voorgenomen gegevensverwerkingen

De werkwijze van Bibob-toetsen dient in detail omschreven te worden in een proces, stroomschema en werkinstructie, zie ook paragraaf 3.4 en 3.5. Hiernaar kan worden verwezen in de DPIA. Daarnaast moeten in de DPIA de opvallende en/of bijzondere punten, die uit deze werkwijze naar voren komen, worden gemeld. Dit kunnen zijn:

1. Door wie wordt de beslissing of er wel of geen verdiepend Bibob-onderzoek genomen als uit de lichte toets bijzonderheden zijn gebleken. Wordt de beslissing voor een verdiepend onderzoek afgestemd met iemand binnen de gemeente?
2. Welke open, halfopen en gesloten bronnen worden gebruikt bij de lichte toets?

3. Is er een onderscheid wie de lichte toets uitvoert en wie de verdiepende toets uitvoert?
4. De beoordeling of er nader onderzoek nodig is wordt gebaseerd op bezwaren en/of twijfels over de onderbouwing van feiten en of onzekerheden, in relatie met de beoordeling van de integriteit van de aanvrager c.q. de zakelijke samenwerkingsverbanden en de transparantie van de organisatie- en/of bedrijfsstructuur en t.a.v. de wijze van financiering.

9.4 Betrokken partijen

In de DPIA dient benoemt te worden welke organisaties betrokken zijn bij welke gegevensverwerkingen. Deze organisaties worden ingedeeld per gegevensverwerking onder de rollen: verwerking verantwoordelijke, verwerker, verstrekker en ontvanger. Daarbij moet worden benoemd welke functionarissen binnen deze organisaties toegang krijgen tot welke persoonsgegevens.

Het is goed om onderstaand schema op te stellen/uit te breiden, omdat dit veel duidelijkheid verschaft over de informatie verkrijging.

Voorbeeld:

Organisatie	Rol	Functionarissen
Het college van B&W en de Burgemeester van de Gemeente	Verwerkingsverantwoordelijke, verstrekker en ontvanger	Medewerkers die belast zijn met het uitvoeren van Bibob-toetsen.
Politie regio X	Verwerkingsverantwoordelijke, verstrekker en ontvanger	Medewerkers van het RIK/DIK/DRIO en/of die belast zijn met de informatie-uitwisseling tussen Politie en gemeente/provincie in het kader van de toepassing de Wet Bibob.
Openbaar Ministerie	Verwerkingsverantwoordelijke, verstrekker en ontvanger	De Bibob-OvJ c.q. de medewerker die ondersteunende werkzaamheden verricht van de Bibob-OvJ

Ministerie van Financiën / De Belastingdienst	Verwerkingsverantwoordelijke, verstrekker en ontvanger	Medewerkers van Belastingen, Douane, Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienst, Toeslagen die belast zijn met de gegevensverstrekking aan gemeente /provincie in het kader van de toepassing van de Wet Bibob
Ministerie van Justitie en Veiligheid	Verwerkingsverantwoordelijke, verstrekker en ontvanger	Medewerkers van JustID en Track
Landelijk Bureau Bibob	Verwerkingsverantwoordelijke, verstrekker en ontvanger	Medewerkers die belast zijn met het uitbrengen van een advies aan de gemeente/provincie
Provincie X	Verwerkingsverantwoordelijke, verstrekker en ontvanger	Medewerkers die belast zijn met het uitvoeren van Bibob-toetsen
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid / Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (iSZW)	Verwerkingsverantwoordelijke, verstrekker en ontvanger	Medewerkers van de iSZW die belast zijn met de gegevensverstrekking aan gemeente /provincie in het kader van de toepassing van de Wet Bibob
Ministerie van Justitie en Veiligheid / Immigratie en Naturalisatie Dienst (IND)	Verwerkingsverantwoordelijke, verstrekker en ontvanger	Medewerkers van de IND die belast zijn met de gegevensverstrekking aan gemeente /provincie in het kader van de toepassing van de Wet Bibob
UWV (Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen)	Verwerkingsverantwoordelijke, verstrekker en ontvanger	Medewerkers van het UWV die belast zijn met de gegevensverstrekking aan gemeente /provincie in het kader van de toepassing van de Wet Bibob
Ministerie van Defensie / Koninklijke Marechaussee	Verwerkingsverantwoordelijke, verstrekker en ontvanger	Medewerkers van de Koninklijke Marechaussee die belast zijn met de informatie-uitwisseling tussen Politie en gemeente/provincie in het kader van de toepassing van de Wet Bibob.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit / Inspectie NVWA (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit)	Verwerkingsverantwoordelijke, verstrekker en ontvanger	Medewerkers van de NVWA die belast zijn met de informatie-uitwisseling tussen Politie en gemeente/provincie in het kader van de toepassing van de Wet Bibob.
--	--	--

9.5 Technieken en methoden van de gegevensverwerkingen

Beschreven moet worden in de DPIA op welke wijze en met gebruikmaking van welke (technische) middelen en methoden de persoonsgegevens worden verwerkt. Aangegeven moet worden of sprake is van (semi-) geautomatiseerde besluitvorming (vermoedelijk niet), profilering (vermoedelijk niet) of big data verwerkingen (vermoedelijk niet) en waaruit een en ander bestaat.

Voorbeelden van gebruikte technieken:

- Mailprogramma
- Lokale schijf van de gemeente
- Data visualisatie software

Daarnaast moeten hier ook de bronnen worden benoemd die worden gebruikt voor het onderzoek.

9.6 Bewaartermijnen

In de DPIA dient te worden toegelicht en gemotiveerd de bewaartermijnen van de persoonsgegevens aan de hand van de verwerking doeleinden.

De VNG heeft een document “Selectielijst gemeenten en intergemeentelijke organen 2020” gepubliceerd. Dit is een advies voor het bewaren van archiefbescheiden van gemeentelijke en intergemeentelijke organen opgeemaakt of ontvangen vanaf 1 januari 2020.

De Bibob-informatie kan worden bewaard conform dit advies. Dat wil zeggen vijf jaren na het einde van de zaak worden vernietigd, tenzij er sprake is van:

- **aanwezige informatie:** er in het dossier informatie aanwezig is die op dat moment duidt of kan duiden op een ernstige of mindere mate van gevaar op grond van de Wet Bibob, of
- **voorkomende personen (1):** in volgende jaren de personen die in het dossier voorkomen opnieuw betrokken zijn bij een (nieuwe) vergunningaanvraag, subsidie, vastgoedtransactie of overheidsopdracht waarbij er een buiten behandeling stelling op grond van de Awb mogelijk is, of
- **voorkomende personen (2):** of de voorkomende personen betrokken raken bij een lopende vergunning, subsidie, vastgoedtransactie of overheidsopdracht, waardoor de vergunning, subsidie, vastgoedtransactie of overheidsopdracht niet zonder meer verleend kan worden of in stand kan blijven.

In dat geval wordt de informatie voor nog eens vijf jaren bewaard (in totaal tien jaar).

10. Conclusie en aanbevelingen

Met het schrijven van deze gids voor de inrichting van het Bibob-proces bij een gemeente rekenen wij erop een positieve bijdrage te leveren aan de verbetering van de kwaliteit van een Bibob-analyse bij gemeenten.

Hieronder een aantal aanbevelingen die wij betrokken partijen willen meegeven. Deze aanbevelingen zijn, ons inziens, in veel gevallen eenvoudig uit te voeren en leveren direct resultaat op.

Toepassen Bibob bij kleine gemeenten

Kleine gemeenten doen amper ervaring op met het toepassen van de Wet Bibob en hebben vaak te weinig formatie en kennis om complexe aanvragen te beoordelen. Het gevolg is dat georganiseerde criminaliteit zich naar deze gemeenten verplaatst.

Mogelijke oplossingen die wij zien:

- Automatisering met software (deel oplossing), en
- Bundeling van kennis met andere kleine gemeenten, danwel formeren van regionale teams, of
- Het volledig outsourcen bij een:
 - gespecialiseerde gemeente;
 - omgevingsdienst en inzetten met Bibob-taak (lichte toets en/of zware toets);

- extern in te huren bureau.

Benutten automatisering RIEC/LIEC

De RIEC's vormen een onmisbare schakel tussen opsporing, Belastingdienst en openbaar bestuur. De wetgeving voor uitwisseling van informatie is sterk verbeterd (na de wetwijziging vanaf 1 augustus 2020). Veel informatie wordt echter nog niet gedeeld. Men is bang voor bijvoorbeeld het afbreukrisico dat informatie verkeerd wordt geïnterpreteerd door een gemeente of dat informatie wordt gelekt. Dit vereist een cultuurverandering. Daarnaast zijn de beschikbare systemen voor informatie uitwisseling niet volledig uitgerold.

De eenvoudige oplossing is dat het RIEC-IS systeem (Bibob-template) ten volle wordt benut, anders gezegd alle RIEC's implementeren de Bibob-template. Slechts een beperkt aantal RIEC's doen hier nu aan mee.

Tippen: het formaat

De praktijk is de zogenaamde 'geactiveerde tipfunctie', waarbij gemeenten de mogelijkheid hebben om het OM te vragen haar te tippen over de aanvrager van bijvoorbeeld een vergunning. Deze werkwijze is echter geen gemeengoed. Er zijn geen afspraken over hoe een tip er moet uitzien. Een recent gehouden enquête onder de 11 Bibob-OvJ's toonde aan dat er inhoudelijk te summier wordt getipt. Er is daarnaast geen uniforme werkwijze, geen afgesproken, vast format van de tip en te weinig onderlinge afstemming tussen de OvJ's onderling.

De conclusie is dat het tippen, ondanks de wetwijziging van augustus 2020, de Bibob-onderzoeker niet brengt wat het zou moeten.

Een oplossing kan zijn afspraken te maken tussen de Bibob-OvJ en gemeenten welke wordt bevestigd en geformaliseerd door het Ministerie van Justitie over het format en de inhoud van een tip. Voor de Bibob-onderzoeker dient een tip tenminste te bevatten:

- naam OvJ (Bibob- en zaaks-OvJ);
- summiere inhoud tip (steekwoorden bijvoorbeeld witwassen of stroman);
- informatiehouder;
- betreffende betrokkene(n);
- betreffende derde(n);
- dossier- en parketnummer;
- naam onderzoek.

Politie en Belastingdienst: capaciteit

Politie en Belastingdienst zijn nu de zwakke schakels in de informatievoorziening van de gemeenten. Informatie wordt om verschillende redenen niet verstrekt. Hier

wordt, wat betreft de Belastingdienst, verandering in gebracht met de nieuwe Bibob-wetgeving (artikel 7c Wet Bibob) die vermoedelijk 1 januari 2022 van kracht wordt. Dit zal echter niet het succes brengen dat ervan verwacht wordt als er geen bewustwording komt en capaciteit ontbreekt. Het gevolg is dat zolang iedere vorm van georganiseerde criminaliteit niet geïntegreerd wordt aangepakt de slagkracht achterblijft.

De oplossing is dat er structureel capaciteit wordt vrijgemaakt bij Politie en Belastingdienst om meer gezamenlijk op te trekken met RIEC 's. Er moet daarbij een bewustwording komen om bepaalde informatie te delen.

Bij Politie kan de bewustwording om informatie te delen met gemeenten bijvoorbeeld worden meegenomen in de opleiding door te laten zien hoe met het instrument Bibob georganiseerde criminaliteit kan worden tegengewerkt.

Belastingdienst: informatie formaat

De Belastingdienst levert aan gemeenten via het RIEC het informatiesjabloon. Het informatiesjabloon is een samenstelling van informatie uit verschillende interne bronnen van de Belastingdienst, samengevoegd in excel. Voor 80% bevat dit niet nuttige informatie voor de Bibob-onderzoeker en is bovendien zonder toelichting moeilijk leesbaar.

De oplossing: met de tweede tranche van artikel 7c Wet Bibob dient er ook een verandering te komen van de informatie die wordt geleverd door de Belastingdienst.

Er dient afstemming te komen tussen RIEC en Belastingdienst over het formaat dat de Belastingdienst vanaf 1 januari 2022 gaat leveren. Het nieuwe sjabloon dient informatie te bevatten welke essentieel is voor de Bibob-onderzoeker, zoals opgelegde boetes.

Melding witwassen door gemeente

De gemeente is niet meldplichtig in de zin van de Wwft 4 en heeft ook geen meldrecht. Daardoor kan nu niet gemeld worden als sprake is van een ongebruikelijke transactie in verband met bijvoorbeeld een onderhandse lening. De consequentie is dat in een Bibob-casus crimineel verkregen geld in allerlei constructies kan worden opgevoerd als financiering (onderhandse lening, loanback etcetera), zonder enig risico, voor betrokkene.

Oplossing: gemeenten moeten een meldrecht krijgen bij FIU-Nederland. Hier moet het Ministerie van Justitie en Veiligheid in faciliteren. Het meldrecht van gemeenten zal mogelijk de investering van crimineel verkregen geld in bijvoorbeeld de horeca of vastgoed terugdringen.

Centrale ondernemingen register

Een onderneming kan een vergunning aanvragen in een plaats, afgewezen worden op grond van de Bibob-wetgeving om vervolgens een plaatsje verderop alsnog een vergunning te krijgen. Het waterbedeffer. Daarbij is informatie van FIOD, Belastingdienst en Justitie lastig te verkrijgen voor de Bibob-medewerker.

De oplossing:

Duitsland kent het Gewerbe Zentral Register, vrij vertaald het centrale ondernemingen register. Dit register wordt bijgehouden door de Duitse Justitie (Bundesamt für Justiz). Het register heeft bepaalde gegevens van de Duitse Belastingdienst, Duitse justitie en verleners van vergunningen. In essentie onbetrouwbaarheid of ongeschiktheid van een ondernemer. Het register bevat onder andere de volgende gegevens:

- weigering of intrekking van een vereiste bedrijfsvergunning door de bevoegde autoriteit;
- het verbod op commerciële activiteiten waarvoor geen vergunning nodig is wegens onbetrouwbaarheid of ongeschiktheid van de ondernemer;
- besluiten tot het opleggen van boetes, met name inbreuken op de fiscale regelgeving, die zijn genomen in het kader van de exploitatie van een bedrijf;
- een selectie van bepaalde strafrechtelijke veroordelingen wanneer het gepleegde delict verband houdt met de uitoefening van de desbetreffende activiteit.

In Nederland zou een zodanig register wonderen kunnen verrichten, in de bestrijding van de ondermijning.

Bibob-volg systeem

Gemeenten doen een Bibob-controle en geven vervolgens een vergunning af. Deze informatie wordt doorgaans 5 jaar bewaard in een database van de gemeente. Na de vergunningverlening (veelal drank en horeca) is er veelal geen enkele controle meer op de naleving van de vergunning of de daarin opgenomen voorwaarden. Dit kan deels ondervangen worden, wanneer er aan een exploitatievergunning een geldigheidsduur gekoppeld wordt, waardoor er een natuurlijk toetsmoment wordt ingebouwd om de afgegeven vergunning te controleren. Het niet controleren op voorwaarden na vergunningverlening is bij veel gemeenten een issue. Dit weten ook de malafide partijen. Witwassen is hierna eenvoudig mogelijk door het ontbreken van controle.

Naast de invoering van een geldigheidsduur is het zaak dat een gemeente een actuele vergunningen-administratie voert waaraan een Bibob-volg systeem wordt gekoppeld. Hierin wordt informatie over Bibob-casuïstiek van de laatste 5 jaar opgeslagen. Het LBB heeft ook een database met daarin opgenomen alle door haar

uitgebrachte adviezen van de laatste 5 jaar. Dit wordt vanaf 1 januari 2022 (2e tranche wetswijziging Wet Bibob) uitgebreid met alle besluiten van gemeenten inzake Bibob. Op deze wijze verricht het LBB een monitoring functie en kan zij gemeenten “tippen” (ex art 11 Wet Bibob).

Daarnaast dienen gemeenten via handhaving regelmatigere controles uit te voeren. Bij een administratieve controle dient naast een actuele vergunning registratie ook de (Bibob)vergunningsvoorwaarden vermeld te worden, zodat deze gecontroleerd kunnen worden o.a.:

- deponeert de onderneming tijdig zijn jaarrekening (eventueel opnemen als verplichting, of de kolommenbalans dient te worden verstrekt)?
- is er bij de vergunning sprake van een bancaire lening en wordt deze lening gebruikt of is er geld uit een andere bron?
- hoe zijn de geldstromen na afgeven van de vergunning?

11. Bronvermelding

Bron vermelding:

1. De achterkant van Amsterdam. Een verkenning van drugsgerelateerde criminaliteit. van Pieter Tops en Jan Tromp. Augustus 2019.
2. Aan de slag met BIBOB, Onderzoek naar knelpunten in de toepassing van de, Wet BIBOB door gemeenten, Inspectie Openbare Orde en Veiligheid, maart 2011.
3. Pilot Onderhandse Leningen, Een onderzoek naar investeringen in de Amsterdamse horeca door middel van onderhandse financiering. Van: OCFL projectteam IJGELD, Februari 2019.
4. Leidraad voor de gevaarsbeoordeling op grond van de Wet Bibob. Uitgegeven door het LBB, augustus 2020.
5. Witwassen: Criminaliteitsbeeldanalyse 2016, van M.R.J. Soudijn. Uitgegeven door Politie Landelijke Eenheid Driebergen op 12 juni 2017.

12. Auteurs

Achtergrond van de auteurs:

Ries Kniest

Forensisch accountant & financieel Bibob-specialist/actief onder de naam Bibob-Academie

Afgestudeerd als belastingadviseur, register- en forensisch accountant. Vanaf 2008 het bieden van ondersteuning van provincies en gemeenten voor Bibob-dossiers, alsmede het geven van (financiële) training aan Bibob-medewerkers.

Frank Rovers
Directeur Frank Rovers Advies/Bibob-Academie

Rechercheur, analist en onderzoeksleider bij de Politie op nationaal en internationaal niveau. Parketvoorlichter bij het OM en sectorcoördinator Kanton Rechtbank Roermond. In 2005 aan de wieg gestaan bij het opzetten van “de bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit”, later het RIEC. Vanaf 2010 actief onder de naam Bibob-Academie met het verzorgen van trainingen, beleidsadvies, Bibob-scan’s, Bibob-implementatie, casuïstieke beoordeling en opmaak werkprocessen voor gemeenten en provincies.

Horst Streck
Directeur Noctua

Gestart in de ICT, doorgesloopt naar het leiden en oprichten van een internationaal gaming bedrijf en overgestapt naar onderwijs. Vanaf 2017 terug in het leiden van een ICT bedrijf. Analytisch, creatief en een geboren probleemoplosser. Op zoek naar de eenvoud, vanuit eenvoud ontstaat disruptie. Professionele interesses: gamification, innovatie, communicatie, organisatiestrategie, nieuwe media en ICT. Bibob kwam met de software op zijn pad en daarmee de wens een oplossing te bieden.

Wim Jagtenberg
Directeur Digital Forensics by Digint

Studie van Frans belastingrecht in Grenoble en Nederlands belastingrecht in Leiden. Liefhebber van het ontwikkelen van ICT business. Oprichter in 1993 van bART Internet Services, Wallie-card en diverse andere bedrijven waaronder Noctua.

Contact informatie:

Ries Kniest
<https://www.linkedin.com/in/rieskniest/>
Mail: KniestFFO@gmail.com
Mobiel: +31 6 13 74 54 47
Website: www.bibobacademie.nl

Frank Rovers
<https://www.linkedin.com/in/frank-rovers-3b26221b/>
Mail: frankroversadvies@gmail.com
Mobiel: +31 6 48 13 59 36

Website: www.frankroversadvies.nl / www.bibobacademie.nl

Horst Streck

<https://www.linkedin.com/in/horststreck/>

Mail: horst@noctua.online

Mobiel: +31 6 51 23 31 67

Website: www.noctua.online

Annexe 1. Bronnen

A.1 Bronnen: algemene informatie

Diverse algemene informatiebronnen:

- **Kamer van Koophandel (kvk.nl)**
- **Kadaster (kadaster.nl)**
- **Hypotheekregister (kadasterdata.nl/hypotheek)**
- **Insolventieregister (insolventies.rechtspraak.nl)**
- **Curateleregister (ccbr.rechtspraak.nl)**
- **SVH-register (svh.nl):** register sociale hygiëne: bij aanvraag Drank- en Horecaverunningen
- **Bestemmingsplannen (bestemmingsplan.nl):** op deze website is informatie over bestemmingsplannen, ruimtelijke onderbouwingen en omgevingsvergunningen.
- **Bestemmingsplannen, structuurvisies en algemene regels (ruimtelijkeplannen.nl):** gemaakt zijn door gemeentes, provincies en het Rijk. Deze site is een initiatief van het Kadaster en Geonovum.
- **Inspectieview:** gegevens over inspecties en overtredingen (inspectieview.nl)
- **The Harvester (github.com/laramies/theHarvester):** een web-scraping tool. Vindt personen, contactinformatie, gerelateerde domeinnamen en IP adressen aan de hand van domein.
- **Google places (loud.google.com):** een API voor het zoeken van informatie over 200 miljoen bedrijven en plaatsen.
- **Whois SIDN (sidn.nl):** eigenaren van Nederlandse web domeinen. Hiervoor is toestemming vereist om alle gegevens te zien die normaal gesproken aan overheden wordt verstrekt.

A.2 Bronnen: nieuws en social media

Nieuwssites:

- Drimble: nieuwssite (drimble.nl) (gratis)

Er zijn diverse partijen die een betaalde nieuwsfeed API aanbieden met berichten uit kwaliteitskranten. Voorbeelden zijn CompanyInfo.nl, LexisNexis (lexisnexis.nl), Dun & Bradstreet.

Online identiteit informatie:

- Sherlock (sherlock-project.github.io): een social media osint tool, vindt social media profielen aan de hand van een opgegeven naam. Gratis voor de eerste 2.000 zoekopdrachten.
- PIPL (pipl.com): online identity informatie (betaald).

A.3 Bronnen: gemeentelijke informatie

Diverse interne gemeentelijke informatiebronnen:

- Basisregistratie Personen (BRP)
- Vergunningen Toezicht en Handhaving (VTH)
- Openbare Orde en Veiligheid (OOV)
- Gemeentelijke Belastingen (bijvoorbeeld WOZ)
- Brandweer (bijvoorbeeld i.v.m. de gebruiksvergunning brandveiligheid)

Externe gemeentelijke bron:

- Basisregistratie adressen en gebouwen (BRAG): (geobasisregistraties.nl)

A.4 Bronnen: financiële informatie

Diverse financiële (betaalde) informatie bronnen:

Kamer van Koophandel:

- aandeelhouders/UBO;
- officiële gegevens;
- eigendom en organisatie structuur;

- doel en activiteiten;
- werknemers;
- jaarrekeningen.

Diverse partijen geven een uitwerking van de gedeponeerde jaarcijfers en additionele financiële informatie die via de Kamer van Koophandel beschikbaar zijn, waaronder:

- Graydon;
- Dun & Bradstreet (dnb.com);
- Economic Data Research (edrcreditservices.nl):
 - verhaalsinformatie;
 - bedrijfstoetsing.
- Experian (experian.com).

A.5 Bronnen: informatie van derden

A.5.1 Derden: Justitie

Informatie van/uit:

- **Portaal van JustID** (justid.nl): informatie over onherroepelijke en buitenlandse veroordelingen.
- **Tip van OM/Officier van Justitie**: de gemeente kan de informatie zelf opvragen bij de instantie waarop de tip voorziet. Voorheen was deze informatie enkel via het LBB te verkrijgen.

EU-lidstaten zijn verplicht om gegevens uit het strafregister onderling uit te wisselen. JustID registreert dus buitenlandse veroordelingen (binnen de EU). Wel is het zo dat een extra autorisatie nodig is om deze te kunnen inzien. Mocht de gemeente die niet hebben, dan zou eventueel uitvraag bij het OM hiervoor uitkomst kunnen bieden.

A.5.2 Derden: Politie

Informatie van/uit:

- **BVH (Basisvoorziening Handhaving)** - art. 8 Wpol. BVH is een incidentenregistratiesysteem dat wordt gebruikt door de Nederlandse Politie. Politied medewerkers kunnen in dit systeem incidenten registreren, aangiftes opnemen en strafdossiers opmaken. BVH is een product van de Nationale Politie.

- **HKS (herkenningsstelsel)** - art. 13 Wpol. HKS. Het HKS is een verouderd Nederlands politiestelsel waarin gegevens worden bewaard van ruim 1,5 miljoen verdachten. Het stelsel is al zo'n 25 jaar in gebruik.
- **BVO (Basis Voorziening Opsporing)/Summ-IT/Blue View** - art. 9 Wpol.
 - BVO: is het landelijk politie-informatiestelsel voor het eenduidig opslaan, veredelen en analyseren van opsporingsinformatie.
 - Summ-IT: is een politieregistratiesysteem van de Nederlandse Politie en de opvolger van de BVO.
 - Blue View: alle in Nederland aangemaakte processen-verbaal van aangiften, van verhoren, ambtelijke verslagen, dossiers, rapportages en documenten over in beslag genomen goederen zijn terug te vinden en te doorzoeken via BlueView, zolang ze niet ouder zijn dan vijf jaar in verband met de privacywetgeving.
- **TCI: Team Criminele Inlichtingen** verstrekt 'inlichtingen info' (met afscherming van de bron) - art. 10 Wpol.
- **SFO: Financiële info uit Strafrechtelijk/Financiële Onderzoeken (SFO's)**
- **FIU: FIU-Nederland** (www.fiu-nederland.nl) is organisatorisch ondergebracht bij de nationale Politie en is een zelfstandig orgaan van de Staat der Nederlanden. FIU is de organisatie waar diverse meldplichtige instellingen ongebruikelijke transacties dienen te melden (Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft)).
- **IRC: internationale rechtshulpverzoeken** (internationalerechtshulp.nl) IRC is een regionaal samenwerkingsverband tussen het OM en de Politie die samen het nationaal netwerk voor internationale rechtshulp vormen. In totaal zijn er 10 regionale IRC's, een landelijk IRC (LIRC) en een IRC Functioneel Parket (IRC FP).
- **RDW: Rijksdienst voor Wegverkeer** (rdw.nl): de openbare RDW site geeft op basis van kentekenregistratie alleen de technische gegevens van het voertuig en niet de persoonsgegevens van de eigenaar. De persoonsgegevens zijn te achterhalen via de Politie direct, maar ook via de iRC zoekmachine van digitaleopsporing.nl.

De informatie van HKS, BVO/Summit/Blue View, TCI en FIU kan worden verkregen via de regionale en/of districtelijke informatie knooppunten (RIK/DIK of DRIO) van de Politie. Dit mag en kan de gemeente direct zelf opvragen.

A.5.3 Derden: Belastingdienst

Informatie van/uit:

- **Via de aangiften Inkomstenbelasting:**
 - Informatie over inkomsten
 - Bezit roerende en onroerende zaken

- Vergelijking voorgaande aangiften
- Schenkingen
- **Opgelegde vergrijp en verzuimboetes:** Informatie over vergrijp en verzuimboetes die zijn opgelegd door de Belastingdienst.
- **Verklaring betaalgedrag Belastingdienst:** deze kan de betrokkene zelf opvragen bij de Belastingdienst.
- **Vaststellingsovereenkomsten:** op te vragen bij de betrokkene.

A.5.4 Derden: Inspectie SZW en UWV

Informatie van/uit:

- **Inspectie SZW:** de Arbeidsinspectie, de Inspectie Werk en Inkomen en de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid samengevoegd in de Inspectie SZW. Informatie wordt gedeeld op Suwinet.
- **UWV:** informatie over inkomen en arbeidsmarkt gegevens. Informatie is te verkrijgen via Suwinet.

A.5.5 Derden: Douane en Koninklijke Marechaussee

Beschikbare informatie:

- Fiscale delicten bij grensovergang (inklaren goederen)
- Vluchtgegevens
- Aangifte invoer contant geld

Deze informatie kan alleen via het RIEC worden opgevraagd.

A.6 Bronnen: buitenland

RIEC in België en Duitsland

In België zijn inmiddels ook 2 RIEC's (ARIEC's geheten) actief één in Hasselt en één in Antwerpen. Zij hebben tot doel bestuurlijke misstanden aan te pakken, bijvoorbeeld vastgoedfraude, leegstand maar ook ondermijnende activiteiten van ondernemers wanneer zij wet en regelgeving overtreden (bijvoorbeeld exploitanten van wasstraten). Meer info hierover is te vinden op de website van de ARIEC's: www.besafe.be.

Er ligt een wetsontwerp met betrekking tot de Wet Bibob voor België, ingediend door de politieke partij NVA. Het ontwerp is gemaakt met de Nederlandse wetgeving als voorbeeld. Het is onduidelijk wat de status hiervan is. Wel is duidelijk dat voor de Bibob-aanpak geen fiscale dossiers ontsloten mogen worden omdat de Belgische wetgeving dat niet toelaat.

EURIEC is de samenwerking van Nederlandse, Belgische en Duitse RIEC. Het doel van EURIEC, actief vanaf september 2019, is de grensoverschrijdende bestuurlijke samenwerking in de aanpak van georganiseerde criminaliteit tussen België, Duitsland en Nederland te versterken.

Op de website van EURIEC (euriec.eu) staat handige informatie over specifieke bronnen in een land en hoe de informatie te verkrijgen, waaronder:

- insolventie gegevens;
- kadastrale gegevens;
- UBO register;
- KvK gegevens.

E-justice Europe

<https://e-justice.europa.eu/home?action=home&plang=nl>

A.7 Online buitenlandse bronnen

Brontype	Kosten	On/off line	Land	Link
KvK	Gratis	Online	Albanië	http://www.qkr.gov.al/search/search-in-trade-register/search-for-subject/
Kadaster	Betaald	Off-line	Albanië	
Rechtspraak	Betaald	Off-line	Albanië	
Insolventies	Betaald	Off-line	Albanië	
Insolventies	Gratis	Online	België	https://kbopub.economie.fgov.be
KvK	Gratis	Online	België	https://kbopub.economie.fgov.be
KvK	Gratis	Online	China	http://www.gsxt.gov.cn , https://www.chinacheckup.com/blogs/articles/chinese-aic-websites-list ,

				http://www.sasac.gov.cn/n2963340/n2971121/n4956567/4956583.html
Kadaster	Betaald	Off-line	China	
Rechtspraak	Betaald	Online	China	http://wenshu.court.gov.cn/ , http://zhixing.court.gov.cn/search/
Insolventies	Betaald	Online	China	http://wenshu.court.gov.cn/
Insolventies	Gratis	Online	Duitsland	https://www.unternehmensregister.de/ureg/
KvK	Gratis	Online	Duitsland	https://www.unternehmensregister.de/ureg/
UBO	Betaald	Online	Duitsland	www.transparenzregister.de
Kadaster	Betaald	Online	Engeland en Wales	https://www.gov.uk/search-property-information-land-registry
Staatscourant	Gratis	Online	ES, FR, UK, Ir, Lux, Sw, Cayman	http://opengazettes.com/search#
KvK	Betaald	Online	Hong Kong	https://www.icris.cr.gov.hk/csci/ , http://www.gov.hk/en/residents/taxes/etax/services/brn_enquiry.htm
Kadaster	Betaald	Online	Hong Kong	https://www1.iris.gov.hk/eservices/searchlandregister/search.jsp
Rechtspraak	Gratis	Online	Hong Kong	http://legalref.judiciary.hk/lrs/common/ju/judgment.jsp
Insolventies	Betaald	Online	Hong Kong	https://www.gov.hk/en/business/registration/deregistration/compulsory.htm
KvK	Gratis	Online	Luxemburg	https://www.lbr.lu/mjracs/jsp/Index , http://opengazettes.com/
Kadaster	Betaald	Off-line	Luxemburg	http://map.geoportail.lu
Rechtspraak	Gratis	Online	Luxemburg	http://www.justice.public.lu/fr/jurisprudence/index.html ;
Insolventies	Gratis	Online	Luxemburg	https://www.barreau.lu/faillites
KvK	Betaald	Online	Marokko	https://www.directinfo.ma
Kadaster	Betaald	Off-line	Marokko	https://www.ancfcc.gov.ma
Rechtspraak	Gratis	Online	Marokko	https://juricaf.org/recherche/+facet_pays:Maroc , http://www.jurisprudence.ma/visitor/register
Insolventies	Betaald	Off-line	Marokko	
Kadaster	Betaald	Online	Noord-Ierland	https://www.finance-ni.gov.uk/articles/landweb-direct-access

KvK	Gratis	Online	Rusland	https://www.nalog.ru/rn77/ , ru.rus.company
Kadaster	Gratis	Online	Rusland	https://rosreestr.ru/site/
Rechtspraak	Gratis	Online	Rusland	http://sudact.ru/ ; https://rospravosudie.com/
Insolventies	Gratis	Online	Rusland	https://bankrot.fedresurs.ru/
Kadaster	Betaald	Online	Schotland	https://www.ros.gov.uk/our-registers/land-register-of-scotland
KvK	Gratis	Online	Turkije	https://www.ticaret.sicil.gov.tr/ , https://mersis.gtb.gov.tr/
Kadaster	Betaald	Off-line	Turkije	https://parselorgu.tkgm.gov.tr/
Insolventies	Gratis	Online	Turkije	http://www.ticaret.sicil.gov.tr/english/giris.php
KvK	Gratis	Online	United Kingdom	http://wck2.companieshouse.gov.uk/
KvK	Gratis	Online	USA	https://www.sec.gov/edgar/searchedgar/companysearch.html
KvK	Gratis	Online	wereldwijd	https://opencorporates.com
Domeinen	Gratis	Online	wereldwijd	https://whois.domaintools.com

ANNEXE 2. AVG- Verwerking persoonsgegevens

Overzicht gegevens gebruikt in de Bibob-analyse die onder de AVG vallen:

- Volledige personalia
- Adresgegevens, GBA gegevens
- BSN
- Telecommunicatie- en internetgegevens en soortgelijke voor communicatie benodigde gegevens
- Financiële gegevens mede omvattende, hypothecaire gegevens en gegevens van eigendom of aan- en verkoop van onroerend goed, zogenaamd zwart geld of schulden dan wel ‘underground banking’
- Arbeidsgegevens (o.a. Inspectie SZW/UWV)
- Gegevens verband houdend met sociale verzekeringspremies (o.a. Inspectie SZW)
- Kadastrale gegevens mede omvattende WOZ waarden en buitenlands onroerend goed

- Bedrijfsgegevens mede omvattende gegevens ondernemingsvormen en -structuren en gegevens
- Handelsregister (o.a. KVK)
- Fiscale gegevens mede omvattende gemeentelijke belastinggegevens en rijksbelastingdienst
- Strafrechtelijke of strafvorderlijke gegevens mede omvattende politiegegevens en gegevens van bijzondere opsporingsdiensten of handhavingsinstanties (inclusief Rechtshulpverzoeken-IRC)
- Gegevens betreffende zakelijke samenwerkingsverbanden (bijvoorbeeld verhuurder/financierder)
- Gegevens van verzets- bezwaar- en beroepsprocedures
- Gegevens omtrent privaatrechtelijke en bestuurlijke maatregelen of voornemens daartoe mede omvattende gegevens omtrent conservatoir beslag en gegevens omtrent bestuurlijke handhaving
- Gegevens van de FIU (Financial Intelligence Unit), mede omvattende verdachte of ongebruikelijke transacties (MOT/WWFT meldingen)
- Gegevens omtrent BIBOB traject mede omvattende door betrokkene verstrekte gegevens aan de hand van de Bibob-vragenlijsten

ANNEXE 3. Financiële leeswijzer

Financiële Leeswijzer bij het Bibob-vragenformulier Vergunningen

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding
2. Bescheiden die u altijd meestuurt
3. Transparante bedrijfsstructuur
4. Documenten m.b.t. de bedrijfsstructuur
5. Transparante financieringsstructuur
6. Documenten m.b.t. de financieringsstructuur
7. Disclaimer

1. Inleiding

1.1. U wilt een onderneming vestigen of overnemen in de gemeente. Daarvoor is in bepaalde gevallen een vergunning nodig, o.a. ook bij wijzigingen en/of het overnemen van een vergunning. Met uw vergunningaanvraag kunnen wij toetsen of u aan de voorwaarden voor het vestigen of overnemen van een onderneming voldoet. Een bijzonder onderwerp daarbij is het tegengaan van malafide bedrijven.

Vandaar dat wij een groot aantal gegevens van u nodig hebben, onder andere over uw bedrijfsstructuur en de financiering van uw onderneming, voor de screening op grond van de Wet Bibob (Wet tot Bevordering Integriteitsbeoordeling Openbaar Bestuur). De Wet Bibob is gericht op het voorkomen dat de gemeente zaken doet met niet integere partijen/ondernemingen

1.2. Met deze leeswijzer proberen wij u zo goed mogelijk te helpen om de juiste (veelal financiële) gegevens in te sturen welke nodig zijn voor de beoordeling ingevolge de Wet Bibob. Als uw specifieke situatie niet in het Bibob-vragenformulier is genoemd, neem dan contact op met de gemeente (of afdeling die de aanvraag in behandeling heeft/neemt).

1.3. In deze leeswijzer zijn opsommingen opgenomen die niet limitatief zijn, Het staat de gemeente vrij om, indien noodzakelijk, aanvullende documentatie op te vragen.

1.4. Als uw aanvraag volledig is en daarbij geen bijzonderheden naar voren komen, dan bespoedigt dat het proces van de beoordeling en de verlening van de aangevraagde vergunning. Een onvolledige aanvraag en/of onduidelijkheden leidt namelijk tot vertraging of zelfs het stopzetten van de behandeling van uw vergunningaanvraag.

1.5. In hoofdstuk 2 zijn documenten weergegeven welke u altijd bij het Bibob-vragenformulier meestuurt.

1.6. In hoofdstuk 3 is de bedrijfsstructuur beschreven en in hoofdstuk 4 zijn de documenten genoemd die u met betrekking tot de bedrijfsstructuur meestuurt.

1.7. In hoofdstuk 5 is de financieringsstructuur beschreven en in hoofdstuk 6 zijn de documenten genoemd die u met betrekking tot de financieringsstructuur meestuurt.

2. Bescheiden die u altijd meestuurt

2.1. Onafhankelijk van de bedrijfsstructuur en de financieringsstructuur stuurt u bepaalde documenten altijd mee met het Bibob-vragenformulier. Deze documenten zijn in dit hoofdstuk genoemd.

2.2. De volgende documenten stuurt u altijd met het Bibob-vragenformulier mee:

1. Een kopie van het legitimatiebewijs van de ondernemer. Kent de onderneming meerdere ondernemers, dan dient u van ieder een kopie van het legitimatiebewijs mee te sturen.
2. De openingsbalans (alleen bij startende/nieuwe/gewijzigde ondernemingen).
3. Een investeringsbegroting, waaruit precies blijkt welke investeringen nodig zijn voor het opzetten van uw onderneming (alleen bij startende/nieuwe/gewijzigde ondernemingen).

4. Een liquiditeitsbegroting, waaruit precies blijkt welke uitgaven zijn/worden gedaan in het afgelopen jaar en het komende jaar en wanneer deze uitgaven zijn/worden gedaan.
 5. In geval van een overname: de overname overeenkomst.
 6. Indien het pand is gehuurd: de huurovereenkomst. Is er sprake van een ander gebruiksrecht, dan de overeenkomst van dat gebruiksrecht.
 7. Indien het pand/terrein is gekocht: de koopaktes en indien daar sprake van is de hypotheekakte en de overeenkomst van de geldlening die afgesloten is ter financiering van de aankoop.
 8. Is de inventaris gekocht of gehuurd: de koopovereenkomst of huurovereenkomst van de inventaris.
 9. Van alle investeringen die gedaan zijn met betrekking tot de op te zetten, over te nemen of overgenomen onderneming de daarop betrekking hebbende bescheiden, zoals een overeenkomst, offerte of opdrachtbevestiging en de ontvangen facturen. Alleen van de investeringen welke in de laatste twee jaar zijn gedaan.
 10. Alle bankafschriften over de periode van de afgelopen twaalf maanden van de bankrekeningen waarmee de overnamesom, de huurtermijnen, de waarborgsom voor de verhuurder en andere investeringen zijn betaald.
 11. De overeenkomst met de speelautomatenexploitant (indien er speelautomaten aanwezig zijn).
 12. Bent u gemachtigd om het Bibob-vragenformulier in te vullen, dan dient u de machtiging mee te sturen.
- 2.3. In dit hoofdstuk is geen limitatieve opsomming opgenomen, het staat de gemeente vrij om, indien noodzakelijk, aanvullende documentatie op te vragen.
- 2.4. Indien bepaalde documenten niet in dit hoofdstuk zijn genoemd, maar volgens u toch van belang zijn, stuurt u deze ook mee met het Bibob-vragenformulier. Dat bespoedigt de procedure.

3. Transparante bedrijfsstructuur

- 3.1. De Wet Bibob geeft aan dat u, als aanvrager van een vergunning, verplicht bent om gegevens en bescheiden (documenten) te verstrekken aan de gemeente voor de beoordeling van de bedrijfsstructuur van uw onderneming.
- 3.2. De bedrijfsstructuur van uw onderneming dient transparant te zijn. Is de bedrijfsstructuur niet transparant, dan is onvoldoende duidelijk wie de eigenaar, de leidinggevende of de zeggenschaphebbende van de onderneming is. In een dergelijk geval bestaat de kans dat personen met bezwarende antecedenten een onderneming (gaan) drijven binnen de gemeente en dat staat haaks op wat de gemeente wil zijn: een schone, veilige en bonafide stad, waar mensen in vrijheid kunnen leven, ondernemers gelijke kansen krijgen en waar integriteit hoog in het vaandel staat.
- 3.3. Natuurlijk kan sprake zijn van meerdere eigenaren, leidinggevend en/of zeggenschaphebbenden.

3.4. De in 3.2 bedoelde personen zullen door de gemeente worden gescreend op grond van de Wet Bibob.

3.5. Bij het Bibob-vragenformulier overlegt u daarom documenten waarmee de gemeente de bedrijfsstructuur kan beoordelen en kan vaststellen wie de eigenaar, leidinggevende en zeggenschaphebbende zijn. In hoofdstuk 4 vindt u van de meest gangbare ondernemingsvormen een overzicht van de mee te sturen documenten.

4. Documenten m.b.t. de bedrijfsstructuur

4.1. In dit hoofdstuk zijn van de meest gangbare ondernemingsvormen de documenten opgesomd waarmee de gemeente de bedrijfsstructuur beoordeelt. Deze documenten stuurt u met het Bibob-vragenformulier mee.

4.2. Indien bepaalde documenten die niet in dit hoofdstuk zijn genoemd, maar volgens u toch van belang zijn voor het aantonen van de transparante bedrijfsstructuur, stuurt u deze ook mee met het Bibob-vragenformulier.

4.3. Eenmanszaak

1. Recent uittreksel van de Kamer van Koophandel.
2. Overzicht van de leidinggeevenden.
3. Een kopie van het legitimatiebewijs van de eigenaar en van de leidinggeevenden.
4. Bewijs van inschrijving van de onderneming bij de Belastingdienst voor de inkomstenbelasting, de omzetbelasting en (indien van toepassing) de loonheffing. Als binnen de eenmanszaak personeel in dienst is, dan is de onderneming verplicht aangiften loonheffing te doen.
5. Bewijs van de Belastingdienst over eventuele belastingschulden.

4.4. VOF (Vennootschap Onder Firma)

1. Recent uittreksel van de Kamer van Koophandel.
2. Kopie van VOF overeenkomst. Indien de VOF mondeling is opgericht, dan een opgave van de vennoten, de inbreng per vennoot en de voorwaarden welke gelden, zoals de winstverdeling.
3. Overzicht van de leidinggeevenden.
4. Een kopie van het legitimatiebewijs van de vennoten en leidinggeevenden.
5. Bewijs van inschrijving van de onderneming bij de Belastingdienst voor de inkomstenbelasting per vennoot.
6. Bewijs van inschrijving van de VOF bij de Belastingdienst voor de omzetbelasting en (indien van toepassing) de loonheffing. Als binnen de eenmanszaak personeel in dienst is, dan is de onderneming verplicht aangiften loonheffing te doen.
7. Bewijs van de Belastingdienst over eventuele belastingschulden van iedere vennoot en van de VOF.

4.5. CV (Commanditaire Vennootschap)

1. Recent uittreksel van de Kamer van Koophandel.
2. Kopie van de CV overeenkomst.
3. Opgave van de commanditair vennoot of vennoten, waarin per commanditair vennoot is opgenomen de NAW gegevens, het BSN nummer en het ingebrachte kapitaal
4. Kopie van eventuele overeenkomsten met de commanditair vennoten.
5. Overzicht van de leidinggeevenden.
6. Een kopie van het legitimatiebewijs van de vennoten, de commanditaire vennoten de leidinggeevenden.
7. Bewijs van inschrijving van de onderneming bij de Belastingdienst voor de inkomstenbelasting per vennoot.
8. Bewijs van inschrijving van de CV bij de Belastingdienst voor de omzetbelasting en (indien van toepassing) de loonheffing. Als binnen de eenmanszaak personeel in dienst is, dan is de onderneming verplicht aangiften loonheffing te doen.
9. Bewijs van de Belastingdienst over eventuele belastingschulden van iedere vennoot en van de CV.

4.6. BV (en vergelijkbare rechtspersonen opgericht volgens buitenlandse wetgeving)

De hier onderstaande opsomming geldt niet alleen voor de Nederlandse BV, maar ook voor vergelijkbare buitenlandse rechtspersonen, zoals een Ltd, SA, GmbH, etc.

1. Recent uittreksel van de Kamer van Koophandel.
2. De oprichtingsakte/statuten van de BV.
3. Het aandeelhoudersregister van de BV.
4. Een kopie van het legitimatiebewijs van de aandeelhouders.
5. Een opgave van de personen die de dagelijkse leiding hebben over de onderneming.
6. Een kopie van het legitimatiebewijs van deze leidinggeevenden.
7. Bewijs van inschrijving van de BV bij de Belastingdienst voor de vennootschapsbelasting, de omzetbelasting en de loonheffing.
8. Bewijs van de Belastingdienst over eventuele belastingschulden van de BV.

4.7. Stichting

1. Recent uittreksel van de Kamer van Koophandel.
2. De oprichtingsakte/statuten van de stichting.

3. Een opgave van de samenstelling en bijbehorende bevoegdheden van de bestuursleden.
4. Een kopie van het legitimatiebewijs van de bestuursleden.
5. Een opgave van de personen die de dagelijkse leiding hebben over de onderneming.
6. Een kopie van het legitimatiebewijs van deze leidinggevendenden.
7. Het register van certificaathouders indien certificaten zijn uitgegeven
8. Bewijs van inschrijving van de stichting bij de Belastingdienst voor de vennootschapsbelasting, de omzetbelasting en de loonheffing. Indien de stichting een onderneming drijft is deze belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting en de omzetbelasting. Indien de stichting werknemers heeft, is de stichting belastingplichtig voor de loonheffing.
9. Bewijs van de Belastingdienst over eventuele belastingschulden van de stichting.

4.8. Vereniging

1. Recent uittreksel van de Kamer van Koophandel.
2. De oprichtingsakte/statuten van de vereniging.
3. Een opgave van de samenstelling en bijbehorende bevoegdheden van de bestuursleden.
4. Een kopie van het legitimatiebewijs van de bestuursleden.
5. Een opgave van de personen die de dagelijkse leiding hebben over de onderneming.
6. Een kopie van het legitimatiebewijs van deze leidinggevendenden.
7. Bewijs van inschrijving van de vereniging bij de Belastingdienst voor de vennootschapsbelasting, de omzetbelasting en de loonheffing. Indien de vereniging een onderneming drijft is deze belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting en de omzetbelasting. Indien de vereniging werknemers heeft, is de vereniging belastingplichtig voor de loonheffing.
8. Bewijs van de Belastingdienst over eventuele belastingschulden van de vereniging.

4.9. Coöperatie

1. Recent uittreksel van de Kamer van Koophandel.
2. De oprichtingsakte/statuten van de coöperatie.
3. Een opgave van de samenstelling en bijbehorende bevoegdheden van de bestuursleden.
4. Een kopie van het legitimatiebewijs van de bestuursleden.
5. Een opgave van de personen die de dagelijkse leiding hebben over de onderneming.
6. Een kopie van het legitimatiebewijs van deze leidinggevendenden.

7. Bewijs van inschrijving van de vereniging bij de Belastingdienst voor de vennootschapsbelasting, de omzetbelasting en de loonheffing. Indien de coöperatie een onderneming drijft is deze belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting en de omzetbelasting. Indien de vereniging werknemers heeft, is de coöperatie belastingplichtig voor de loonheffing.
8. Bewijs van de Belastingdienst over eventuele belastingschulden van de coöperatie.

5. Transparante financieringsstructuur

5.1. De Wet Bibob geeft aan dat u, als aanvrager van een vergunning, verplicht bent om gegevens en bescheiden (documenten) te verstrekken aan de gemeente voor de beoordeling van de financiering van uw onderneming.

5.2. De financieringsstructuur van uw onderneming dient transparant te zijn. Is de financiering niet transparant, bestaat de kans dat crimineel of zwart verkregen vermogen wordt witgewassen. Dat staat haaks op wat de gemeente wil zijn: een schone, veilige en bonafide stad, waar mensen in vrijheid kunnen leven, ondernemers gelijke kansen krijgen en waar integriteit hoog in het vaandel staat.

5.3. Een financieringsstructuur is transparant wanneer kan worden geverifieerd dat het aannemelijk is dat het vermogen zijn bron vindt in legale activiteiten.

5.4. Een financieringsstructuur is niet transparant, indien:

(i) er niet op eenvoudige wijze geverifieerd kan worden dat het gehele vermogen eenlegale bron heeft of,

(ii) niet aannemelijk is dat het vermogen een legale bron heeft.

5.5. Als u een vergunning aanvraagt geeft u op grond van de Wet Bibob in ieder geval gegevens aan de gemeente over de identiteit van de natuurlijke personen of rechtspersonen “die direct of indirect vermogen verschaffen of hebben verschaft aan de betrokkene ”, en over de “wijze van financiering”.

5.6. In hoofdstuk 6 wordt per financieringsmethode opgesomd welke documentatie de aanvrager overlegt om verificatie door de gemeente mogelijk te maken. Op basis van deze documenten is de gemeente in beginsel in staat om de omvang van het vermogen van de financier en de herkomst van dit vermogen te verifiëren.

6. Documenten m.b.t. de financieringsstructuur

6.1. Algemeen:

6.1.1 In dit hoofdstuk zijn de documenten opgesomd waarmee de gemeente de financieringsstructuur van de onderneming beoordeelt. Deze documenten stuurt u met het Bibob-vragenformulier mee.

Let op: dit is geen limitatieve opsomming, het staat de gemeente vrij om, indien noodzakelijk, aanvullende documentatie op te vragen.

6.1.2 Indien bepaalde documenten niet in dit hoofdstuk zijn genoemd, maar volgens u toch van belang zijn voor het aantonen van de transparante bedrijfsstructuur, stuurt u deze ook mee met het Bibob-vragenformulier.

Vermogen

Om de onderneming te kunnen opzetten is geld nodig. Dit geld kan enerzijds afkomstig zijn uit het eigen vermogen (paragraaf 6.2 e.v.) en anderzijds uit vreemd vermogen (paragraaf 6.5 e.v.).

6.2. Eigen vermogen:

Eigen vermogen is het geld dat de eigenaar van de onderneming zelf in de onderneming inbrengt. Hoe dat gebeurt, is afhankelijk van de ondernemingsvorm.

6.2.1. Eenmanszaak

Als u een eenmanszaak begint, gaat u vermoedelijk geld in de onderneming aanwenden. Er moeten immers investeringen worden gedaan, de huur moet worden betaald, etc. Als het geld dat u daarvoor gebruikt uit uw privévermogen komt, wordt het binnen de onderneming beschouwd als eigen vermogen. In de Bibob screening wordt beoordeeld waar dit vermogen vandaan komt. Dit vermogen kan door u zijn verkregen door bijvoorbeeld loon uit arbeid, winst uit onderneming of een andere (inkomsten)bron. Hierna (paragraaf 6.5 e.v.) vindt u de documenten welke u aanlevert voor het beoordelen van de herkomst van het vermogen.

6.2.2. VOF en CV

Als u uw onderneming gaat drijven binnen een VOF of CV is in de overeenkomst tot oprichting van de VOF of CV ieders inbreng bepaald. De inbreng kan zijn: arbeid, een (gedeelte van een) onderneming of geld. Een combinatie hiervan kan ook worden ingebracht. Indien u geld inbrengt, wordt in de Bibob screening beoordeeld waar dit geld (vermogen) vandaan komt. Dit vermogen kan door u zijn verkregen door bijvoorbeeld loon uit arbeid, winst uit onderneming of een andere inkomstenbron. Hierna (paragraaf 6.5 e.v.) vindt u de documenten welke u aanlevert voor het beoordelen van de herkomst van het vermogen.

6.2.3. BV (en vergelijkbare rechtspersonen opgericht volgens buitenlandse wetgeving)

Als u een onderneming gaat drijven binnen een BV, dient u een BV op te richten of te kopen (overname).

Richt u een BV op, dan is in de oprichtingsakte bepaald hoeveel aandelen worden geplaatst. Deze geplaatste aandelen dient u vol te storten. In de Bibob screening wordt de herkomst van het vermogen dat u gebruikt voor de volstorting van de geplaatste aandelen en/of het eventuele agio (meer dan het gestorte bedrag boven de nominale waarde van de aandelen) beoordeeld. Dit vermogen kan door u zijn verkregen door bijvoorbeeld loon uit arbeid, winst uit onderneming of een andere (inkomsten)bron. Vanaf paragraaf 6.5 e.v. vindt u de documenten welke u aanlevert voor het beoordelen van de herkomst van het vermogen.

Neemt u een BV over, dan betaalt u daarvoor vermoedelijk een overnamesom.

Deze overname kan bestaan uit:

- de koop van aandelen

- de koop van activa/passiva

Voor deze overname zal een overeenkomst zijn gesloten met de vorige eigenaar/aandeelhouder. In deze overnameovereenkomst is bepaald hoeveel u betaalt voor de overname. In de Bibob screening wordt beoordeeld waar het vermogen vandaan komt waarmee de overnamesom is betaald. Dit vermogen kan door u zijn verkregen door bijvoorbeeld loon uit arbeid, winst uit onderneming of een andere inkomstenbron. Hierna (paragraaf 6.6 e.v.) vindt u de documenten welke u aanlevert voor het beoordelen van de herkomst van het vermogen.

6.3. Vermogensbronnen m.b.t. eigen vermogen

6.3.1. Inkomsten uit (vroegere) arbeid

Wanneer u het vermogen waarmee u de onderneming start en/of overneemt heeft verworven door een gedeelte van uw loon of uitkering te sparen, stuurt u de volgende documenten met het Bibob-vragenformulier mee:

- 1- Ondertekende en gedateerde arbeidsovereenkomst(en);
- 2- Jaaropgaven van de afgelopen drie jaren;
- 3- Loonstroken van afgelopen zes maanden;
- 4- Bankrekeningafschriften over de afgelopen twaalf maanden (van de bankrekening waarop het loon of de uitkering is ontvangen en van de bankrekening waarop het geld gespaard is), en
- 5- Aangiften en aanslagen inkomstenbelasting van de afgelopen drie jaren.

6.3.2. Winst uit onderneming

Wanneer u het vermogen heeft verworven met het drijven van een onderneming of uit inkomsten uit aandelen in een BV (dividend) dan stuurt u de volgende documenten met het Bibob-vragenformulier mee:

De (geconsolideerde) jaarrekeningen over de afgelopen drie boekjaren van de onderneming(en) waarmee u het vermogen heeft verworven. Het opstellen van een jaarrekening is een wettelijke verplichting, behalve voor een eenmanszaak. Is er geen jaarrekening beschikbaar, dan stuurt u de concept-balansen, concept-resultatenrekeningen en indien beschikbaar de kasstroomoverzichten over de afgelopen drie boekjaren van de onderneming(en) waarmee u het vermogen heeft verworven met het Bibob-vragenformulier mee, samen met de kolommenbalansen over de periode vanaf het einde van de meest recente balans tot nu.

- De consolidatiestaat en kolommenbalans

A. Stuurt u geconsolideerde jaarrekeningen, dan dient u ook de consolidatiestaat van alle in de consolidatie betrokken vennootschappen mee te sturen EN de kolommenbalansen van alle in de consolidatie betrokken vennootschappen over de periode vanaf het einde van de meest recente jaarrekening tot nu.

Voorbeeld:

U bent aandeelhouder van Holding BV en Holding BV is aandeelhouder van A BV en B BV.

U vraagt een vergunning aan voor B BV.

Er wordt een geconsolideerde jaarrekening opgesteld. De meest recente jaarrekening is de geconsolideerde jaarrekening over 2019. In mei 2021 vult u het Bibob-vragenformulier in. Dan stuurt u het volgende met het Bibob-vragenformulier mee:

- a. De geconsolideerde jaarrekening over 2017, 2018 en 2019.
- b. De kolommenbalans van Holding BV, van A BV en van B BV over heel 2020 en over het eerste kwartaal van 2021.

B. Stuurt u vennootschappelijke jaarrekeningen (dus geen geconsolideerde jaarrekeningen) dan stuurt u de kolommenbalansen van alle betrokken vennootschappen over de periode vanaf het einde van de meest recente jaarrekening tot nu mee.

Voorbeeld:

U bent aandeelhouder van Holding BV en Holding BV is aandeelhouder van A BV en B BV.

U vraagt een vergunning aan voor B BV.

Er worden vennootschappelijke jaarrekeningen opgesteld, dus een jaarrekening voor Holding BV, een voor A BV en een voor B BV. De meest recente jaarrekeningen zijn de jaarrekeningen over 2019. In mei 2021 vult u het Bibob-vragenformulier in. Dan stuurt u het volgende met het Bibob-vragenformulier mee:

- a. De vennootschappelijke jaarrekeningen van Holding BV, van A BV en van B BV over 2017, 2018 en 2019.
- b. De kolommenbalans van Holding BV, van A BV en van B BV over heel 2020 en over het eerste kwartaal van 2021.

2. De aangiften en aanslagen omzetbelasting over de afgelopen drie boekjaren van de onderneming(en) waarmee u het vermogen heeft verworven.

3. De aangiften en aanslagen vennootschapsbelasting over de afgelopen drie boekjaren van de onderneming(en) waarmee u het vermogen heeft verworven, indien sprake is van een rechtspersoon.

4. De bankafschriften over de afgelopen twaalf maanden van de onderneming(en) waarmee u het vermogen heeft verworven.

5. Uw aangiften en aanslagen inkomstenbelasting over de afgelopen drie jaren, indien sprake is van een winst uit onderneming welke belast is met inkomstenbelasting (bijvoorbeeld de eenmanszaak, VOF en CV). Is er sprake van meerdere ondernemers (bijvoorbeeld bij de VOF en CV) dan stuurt u de aangiften en aanslagen inkomstenbelasting over de afgelopen drie boekjaren van iedere ondernemer mee met het vragenformulier.

6.3.3. Andere (inkomsten)bronnen

Naast inkomsten uit (vroegere) arbeid en winst uit onderneming kunt u ook op een andere manieren vermogen hebben verworven. Hieronder zijn een aantal manieren opgesomd en is aangegeven welke documenten inzicht kunnen geven. Deze documenten stuurt u bij het Bibob-vragenformulier mee.

In iedere situatie:

- het bankrekeningafschrift waaruit het ontvangen inkomen blijkt wanneer u dat in één keer ontvangen heeft;
 - de bankrekeningafschriften over de afgelopen 12 maanden van de bankrekening wanneer het betreffende inkomen meerdere keren is ontvangen;
 - de bankafschriften van de laatste 36 maanden wanneer het spaargeld betreft alsmede de bankrekening waarop het geld gespaard is
1. In iedere situatie: de aangiften en aanslagen inkomstenbelasting van de afgelopen drie jaren.
 2. In geval van ontvangen pensioen: correspondentie over het pensioen, waaruit blijkt op welk bedrag aan pensioen u recht heeft en van wie u het pensioen ontvangt, de jaaropgaven van het pensioen over de afgelopen drie jaren.
 3. In geval van verkoop eigen woning: notariële leveringsakte, hypotheekakte, afrekening notaris, alsmede bewijs van ontvangst van de verkoopopbrengst op de bankrekening.
 4. In geval van onttrekking(en) uit een onderneming: overzicht van de onttrekking(en), bewijsstukken van de ontvangst van deze onttrekkingen (via de bank of contant), de jaarrekening(en) waaruit deze onttrekking(en) blijkt/blijken en de bijbehorende kolommenbalansen.
 5. In geval van verkoopopbrengsten van aandelen of certificaten: notariële akte van levering, afrekening notaris, alsmede bewijs van ontvangst van de verkoopopbrengst op de bankrekening.
 6. In geval van verkoopopbrengst uit cryptocurrency (bv. bitcoins): aangifte inkomstenbelasting waaruit blijkt dat de natuurlijke persoon cryptocurrency in bezit heeft gehad, jaarrekening waaruit blijkt dat de onderneming cryptocurrency in bezit heeft gehad, transactieoverzicht cryptowallet, bevestiging van de exchange van verkoop, bewijs van ontvangst van de verkoopopbrengst op de bankrekening.
 7. In geval van andere verkoopopbrengsten (bijvoorbeeld kunst, voertuigen): een overzicht van deze opbrengsten over de afgelopen 36 maanden, getekende koopovereenkomst(en), alsmede een bewijs van ontvangst van de verkoopopbrengst(en) op de bankrekening.
 8. In geval van ontvangen (deelnemings- of beleggings-) dividend: overzicht van ontvangen dividenden over de afgelopen 36 maanden, aangifte(n) dividendbelasting , jaarrekening van de onderneming waaruit blijkt dat de

aandeelhoudersvergadering heeft besloten tot het uitkeren van dividend, bewijs van ontvangst van het dividend op de bankrekening.

9. In geval van opbrengsten uit derivaten of andere beleggingsproducten (opties, futures, etc.): overzicht van deze opbrengsten over de afgelopen 36 maanden, overeenkomsten met betrekking tot deze derivaten of andere beleggingsproducten, alsmede ontvangst van de gelden op de bankrekening.
10. In geval van uitkeringen: overzicht van de ontvangen uitkeringen over de afgelopen 36 maanden, correspondentie voor deze uitkeringen, alsmede bewijs van ontvangst van de uitkering op de bankrekening.
11. In geval van huuropbrengsten: een overzicht van de ontvangen huurpenningen per object over de afgelopen 36 maanden, de huurovereenkomst(en) alsmede bewijs van ontvangst van huurpenningen op de bankrekening.
12. In geval van ontvangen rente: een overzicht van de ontvangen rente over de afgelopen 36 maanden, leningsovereenkomst(en), alsmede bewijs van de ontvangst van de rente op de bankrekening.
13. In geval van een ontvangen erfenis: testament(en), notariële akte(n), verklaring(en) van erfenis, aangifte(n) erfbelasting, bewijs van ontvangst van de erfenis op de bankrekening.
14. In geval van ontvangen schenking: (notariële) schenkingsovereenkomst, aangifte(n) schenkbelasting, bewijs van ontvangst van de schenking op de bankrekening.
15. In geval van ontvangen schadevergoeding(en) of verzekeringsgelden: vonnis of correspondentie waaruit de toekenning van de schadevergoeding of verzekeringsgelden volgt, het bewijs van ontvangst van de schadevergoeding of verzekeringsgelden op de bankrekening.
16. In geval van ontvangen fooi: een overzicht van de ontvangen fooi over de afgelopen 36 maanden en ontvangst op de bankrekening.
17. In geval van terugontvangen premies voor lijfrenten etc.: een overzicht van de ontvangen premies over de afgelopen 36 maanden, correspondentie en/of overeenkomsten waaruit blijkt dat deze premies worden terugontvangen en de ontvangst op de bankrekening.

6.4. Overig

Indien bepaalde documenten niet in dit hoofdstuk zijn genoemd, maar volgens u toch van belang zijn voor het aantonen van de herkomst van het vermogen stuurt u deze ook mee met het Bibob-vragenformulier.

Het is mogelijk dat het eigen vermogen uit verschillende bronnen afkomstig is. In dat geval stuurt u de documenten met betrekking tot alle van toepassing zijnde bronnen met het Bibob-vragenformulier mee.

6.5. Vreemd vermogen:

Wordt de onderneming (mede) gefinancierd met vreemd vermogen - geld dat voor een bepaalde periode wordt geleend - dan stuurt u (per financier!) bewijsstukken met het Bibob-vragenformulier mee waaruit de omvang van het vermogen van de

financiers volgt en bewijsstukken die aannemelijk maken dat dit vermogen op legale wijze is verkregen (“bron” van het vermogen).

6.6. Welke bewijsstukken (bescheiden) vereist zijn is afhankelijk van de soort financier, waarbij wij onderscheid maken tussen een lening van een bank en een onderhandse lening. Een lening of andere financieringsvorm waarbij geen tussenkomst bestaat van een bank wordt een onderhandse lening genoemd. Voor een onderhandse lening stuurt u extra bescheiden mee, waaruit blijkt hoe de verstrekker van de onderhandse lening aan het geld komt/is gekomen

6.6.1. Financier is een bank

Wanneer het vreemd vermogen wordt verschaft door een bank/financiële instelling overlegt u per lening de volgende bescheiden:

1. De leningsovereenkomst (getekend, gedateerd en voorzien van een stempel van de bank). Let op! Wanneer de lening afkomstig is uit het buitenland, dan zorgt u voor legalisatie van de leningsovereenkomst (voor meer informatie zie: <https://www.nederlandwereldwijd.nl/wonen-werken/buitenlandse-documenten-legaliseren>).
2. Rekeningafschrift(en) waaruit blijkt dat de lening bij de onderneming is bijgeschreven.

6.6.2. Financier is geen bank (onderhandse lening)

Wanneer de lening niet door een bank wordt verstrekt, is sprake van een onderhandse lening. In dat geval stuurt u de volgende bescheiden met het Bibob-vragenformulier mee.

1- Per lening de leningsovereenkomst. Deze moet zijn getekend en gedateerd. Let op! Wanneer de lening afkomstig is van een financier uit het buitenland, dan zorgt u ervoor dat:

A. de leningsovereenkomst gelegaliseerd is (voor meer informatie zie: <https://www.nederlandwereldwijd.nl/wonen-werken/buitenlandse-documenten-legaliseren>) en

B. de leningsovereenkomst vergezeld is van een legal opinion van een gerenommeerd Nederlands advocatenkantoor dat verklaart dat het bedrijf bestaat en in het handelsregister is ingeschreven en dat het vermogen een legale herkomst heeft.

2- De rekeningafschrift(en) waaruit blijkt dat de lening bij de financier is afgeschreven.

3- De rekeningafschrift(en) waaruit blijkt dat de lening bij de onderneming is bijgeschreven.

4- De bewijsstukken waaruit de omvang en de herkomst van het vermogen van de financier blijkt, zoals belastingaangiften, jaarcijfers en/of jaaropgaven.

6.6.3. Crowdfunding

Wanneer het vermogen wordt verkregen via crowdfunding stuurt u een specificatie mee van de ontvangen gelden waaruit de volgende informatie per ontvangen bedrag is opgenomen: de naam van de geldverstrekker, het bankrekeningnummer van de geldverstrekker en de datum van de ontvangst.

Kunt u niet over deze informatie beschikken, stuurt u bescheiden waaruit blijkt welke crowdfunding organisatie betrokken is bij de financiering, de overeenkomst welke u heeft gesloten met de crowdfunding organisatie en de bankafschriften met de ontvangst van het geld van de crowdfunding organisatie.

6.6.4. Leverancierskrediet

Wanneer sprake is van leverancierskrediet, bv. bij een uitgestelde betaling, dan stuurt u de overeenkomst met de leverancier mee waarin vermeld de gemaakte afspraken over deze uitgestelde betaling/dit krediet en een specificatie van het bedrag dat onder het leverancierskrediet valt, samen met de betreffende facturen.

6.6.5. Lease

Wanneer u bedrijfsmiddelen heeft geleased, stuurt u de leaseovereenkomst en de bankafschriften van de betalingen aan de leasemaatschappij van de afgelopen 12 maanden.

6.6.6. Microkrediet

Wanneer sprake is van microkrediet geldt hetzelfde als is beschreven in paragraaf 6.11.1 indien sprake is van een bank of als is beschreven in paragraaf 6.11.2 indien geen sprake is van een bank.

6.7. Let op: dit is geen limitatieve opsomming, het staat de gemeente vrij om, indien noodzakelijk, aanvullende documentatie op te vragen.

6.8. Indien bepaalde documenten niet in dit hoofdstuk zijn genoemd, maar volgens u toch van belang zijn voor het aantonen van de herkomst van het vreemd vermogen stuurt u deze ook mee met het Bibob-vragenformulier.

6.9. Het is mogelijk dat het vreemd vermogen uit verschillende bronnen afkomstig is. In dat geval stuurt u de documenten met betrekking tot alle van toepassing zijnde bronnen met het Bibob-vragenformulier mee.

7. Disclaimer

7.1. Deze leeswijzer is een publieksvriendelijke vertaling van de eisen die de Wet Bibob stelt. Natuurlijk wordt bij de screening altijd uitgegaan van de Wet en jurisprudentie.

7.2. Uit de Algemene wet bestuursrecht blijkt dat u voldoende informatie moet verstrekken zodat de gemeente een goed gefundeerde beslissing kan nemen. Wordt onvoldoende informatie verstrekt bestaat de mogelijkheid dat de aanvraag buiten behandeling wordt gesteld.